

Predsjedništvo SABA RH

**Zahtjevamo ista
prava koja imaju
braniteljske
udruge**

Broj 79 - Zagreb, 1. svibnja 2012. godine

Jasenovac

SJEĆANJE NA ZLO - DA SE NIKAD VIŠE NE PONOVI

**OSNIVANJE KOORDINACIJE - SAVEZ
ANTIFAŠISTA RH**

Savjet antifašista RH

**Inicijativa za
osnivanje
Zaklade
ZAVNOH-a**

Antifašisti Hrvatske i Slovenije

**Osuđujemo
pokušaje
rehabilitacije
zločinaca**

Prosvjed

**Tražimo
suzbijanje
rasizma na
stadionima**

DAN MLADOSTI – RADOSTI 26. svibnja

Programom Dan mladosti – radosti u Kumrovcu, 26. svibnja 2012. godine, obilježit će se 120 godina od rođenja Josipa Broza Tita. Kulturno-umjetničkim programom podsjetit ćemo se na Titovo doba i njegova djela, a mladim generacijama predstaviti najznačajnija djela Tita kojeg nisu poznavale.

Svečani program:

- skup će pozdraviti u ime općine Kumrovec i Krapinsko-zagorske županije Dragutin Ulama, načelnik općine Kumrovec;
- Na početku će biti otpjevana pjesma »Jožek« koja govori o Josipu Brozu Titu, rođenom u Kumrovcu u Hrvatskom zagorju;
- Uvodno će govoriti Tomislav Badovinac, predsjednik Saveza Društava »Josip Broz Tito« Hrvatske;
- slijedi pjesma »Omladinska« koja je bila poziv omladini u borbu za oslobođenje od okupatora i protiv nacizma i fašizma;
- skupu će se obratiti Ratko Maričić, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske;
- slijedi »Pjesma partizana« koja je bodrila borce NOB-a;
- recitacija »Djede, pričaj mi o Titu« odgovara na unukovu znatiželju;
- slijedi »Pjesma nove mladosti« kojom se omladina odazivala na poziv Tita u obnovu i izgradnju porušene zemlje;
- riječ mlade antifašistkinje Lidije Čulo o omladini u NOB, obnovi, izgradnji i samoupravljanju;
- pjesma »Drugarska« govori o težnji radničke klase da raspolaže vlastitim radom i rezultatima tog rada te o samoupravljanju, čiji je idejni nosilac Tito;
- pjesma »Protiv rata« simbolizira borbu za mir, a protiv rata, koju je vodio putem Pokreta nesvrstanosti;
- »Poema o Titu« - recitacija kojom Društvo Tito Derventa, Bosna i Hercegovina čestita Dan mladosti – radosti;
- »Pesem o Titu« otpjevat će Pevski zbor Sedraž/Laško, Slovenija dajući svoj prilog Danu mladosti – radosti;
- »Kolo druga Tita« pjeva o partizanima i partizankama, o narodima SFRJ i o Titu simbolu slobode;
- tekst »Bio je sretan čovjek« Miroslava Krleže bit će pročitan;

◆ ◆ ◆

U Staroj osnovnoj školi, koju je pohađao Tito, organizirana je izložba »TITO na poštanskim markama svijeta«. Posjetite je!

Povodom 120 godina od rođenja druga Tita izdali smo prigodne dopisnice, koje će se moći kupiti, po 1 kunu, na štandu Saveza društava Tito Hrvatske u Kumrovcu, a na pošti će se moći kupiti poštansku marku i potvrditi je prigodnim žigom.

prof. dr. sc. Tomislav Badovinac

Pakrac

Odlikovanje Veljku Mandiću

♦Predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović odlikovao je Veljka Mandića, predsjednika UABA Pakrac-Lipik Ordenom hrvatskog trolista za zasluge u ratu

S. Mesić uručuje odlikovanje V. Mandiću

Odlikanje mu je uručio izaslanik Predsjednika Josipovića bivši predsjednik RH i počasni predsjednik SABA RH Stjepan Mesić.

Veljko Mandić je od mladosti pokazivao poseban interes za društveno politička zbivanja. Posebno se aktivirao 90-ih godina, kada je otvoreno podržavao Ivicu Račana, SDP i kada je u tim teškim uvjetima osnovao

ogranak SDP-a u Pakracu.

Otvoreno se suprotstavljao i izuzetno izraženoj nacionalističkoj struji unutar pakračkog SDS-a i zbog toga je 21. kolovoza 1991. godine zarobljen od ekstremista, odveden i zatočen u logoru Bučje. Unatoč svemu život nakon rata posvetio je izgradnji suživota i velikoj pomoći povratnicima.

Pero Matić

Izdavač: Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Savez društava »Josip Broz Tito« Hrvatske, Savez ratnih i vojnih invalida Hrvatske i SUH - Podružnica vojnih umirovljenika, 10000 Zagreb, Pavla Hatzu 16. Telefoni: (01) 48 39 996 i 48 39 997, fax: (01) 48 40 826, <http://www.sabh.hr>, e-mail: sabh@sabh.hr - Žiro račun: 2360000-1101546344 (Zagrebačka banka). OIB: 78328494160. Savjet: Tomislav Badovinac, Milivoj Boroša, Branko Dubravica, Ivan Fumić, Juraj Hrženjak i Eduard Vostrel. Uredništvo: Katica Sedmak (glavna urednica), Bojan Miroslavljev, Savan Tomašević, Antun Zibar, Zvonko Petrinjak (grafički urednik), e-mail: glas.antifasista@sabh.hr. Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske, broj 523-03-1/7-96-01 od 12. ožujka 1996. godine, »Glas antifašista« smatra se proizvodom iz članka 18 točka 13 Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga. Tisk: »Brankograf« Odranska 18, Zagreb.

Tražimo ista prava koja imaju braniteljske udruge

♦Predsjedništvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske usvojilo je na sjednici 15. ožujka izvještaj o radu Izvršnog odbora SABA u protekla tri mjeseca i Prijedlog za osnivanje koordinacije Savez antifašista Republike Hrvatske u koju se udružuju SABA RH, Savez društava »Josip Broz Tito« Hrvatske i Savez ratnih i vojnih invalida Hrvatske.

Na samom početku sjednice **Branko Grošeta** je zatražio da se na dnevni red Predsjedništva SABA RH stavi rasprava o ukupnoj problematiki antifašizma i najvažnijim pitanjima među kojima je provođenje Deklaracije o antifašizmu, stečenima pravima, obnovi spomeničke baštine, ali i o povratu ili obeštećenju otuđene imovine bivšeg SUBNOR-a koja bi mogla biti u funkciji rješavanja pitanja financiranja SABA RH.

Predsjednik SABA **Ratko Maričić** je upozorio da je SABA napravio i prijedlog zakonskih rješenja kojima bi se Deklaracija o antifašizmu provela u praksi i da je to upućeno u Hrvatski sabor. Što se imovine SUBNOR-a tiče, ona će se moći staviti na dnevni red, ali bi to trebali prvo pripremiti pravni stručnjaci.

Krešimir Sršen je naglasio da bi prema Saboru trebalo ići s novom inicijativom za provođenje Deklaracije, obzirom da je sada, nakon izbora novo stanje i novi odnosi.

Podnoseći izvještaj o radu za proteklo razdoblje **Ratko Maričić** je posebno istaknuo da su upućeni zahtjevi Vladi RH i Saboru da se riješi pitanje financiranja Saveza antifašističkih boraca i antifašista, njegovih udruga i zajednica udruga. Moramo znati kojem ministarstvu pripadamo i kome se trebamo obratiti za rješavanje ovih pitanja.

Ministar branitelja **Predrag Matić** je izjavio da bi trebali pripasti njegovom ministarstvu, ali je kasnije pojasnio da bi se to odnosilo samo na prava invalida. Bili smo na sastanku kod ministra Matića koji nam je rekao da će se riješiti naš status i da bi trebali biti u ingerenciji njegovog ministarstva.

Mi ne tražimo ništa drugo osim onoga što imaju braniteljske udruge. Iz proračuna udruge branitelja dobivaju sredstva za redovnu djelatnost, a uz to se mogu javljati i na natječaje za financiranje programa i projekata. Mi smo, međutim, stavljeni u kategoriju onih udruga koje se financiraju samo na temelju natječaja za financiranje programa i projekata, a za redovnu djelatnost nisu nam iz proračuna osigurana sredstva, upozorio je Maričić.

SABA nema isti tretman kao braniteljske udruge, već smo stavljeni na marginu i na korištenje privremenih sredstava. Mi smo

Sjednica Predsjedništva SABA RH

dobivali sredstva za redovnu djelatnost, a sada toga nema.

Josip Milat je predložio da se organizira konferencija za tisak i da se obavijesti javnost što se događa, a posebno je naglasio da se mora postaviti pitanje financiranja SABA na svim razinama – države, županije i općine. U Splitu udruge branitelja dobivaju 400.000 kuna, a mi 5.000 kuna upozorio je Milat.

Tomo Ravnić smatra da sada ima dovoljno ruku u Saboru da se pitanje financiranja SABA riješi. Treba uputiti pismo s tim zahtjevom i sa zahtjevom da se provede Deklaracija o antifašizmu, kazao je Ravnić.

Dr. Vesna Čulinović-Konstantinović je navela da su godinama upućivani zahtjevi prema Vladi i Saboru ali nije bilo odaziva. Stoga bi bilo dobro da idemo s otvorenim pismom za javnost i da u njemu sve kažemo.

Krešimir Sršen je zapitao je li nova vlast spremna vratiti antifašističke borce tamo gdje im je mjesto. Nema u svijetu različitih antifašizama, nego je samo jedan. Podržavam da se napiše pismo na tri adrese, nakon sjednice Predsjedništva – a to znači Vladi, Saboru i Predsjedniku Republike.

Dinko Tamarut je rekao da SABA mora ući u proračun. Treba napisati pismo, ali i tražiti prijem kod predsjednika

Vlade i neka kažu što je za njih SABA i antifašizam.

Vinko Šunjara je upozorio da se Deklaracija već godinama ne provodi, a SDP je kao lijeva opozicija pomogao u izradi prijedloga zakona kojim bi se Deklaracija provela. Znači mi ne tražimo ništa drugo nego baš ono što su i oni zajedno s nama predlagali kada su bili u opoziciji.

Branko Grošeta smatra da moramo tražiti odgovore jesu li spremni zakonski rješiti to što mi zahtijevamo. Ako smo mi ovoj Vladi teret neka kažu, jer ovo što se radi nama od devedesetih godina do danas je sramotno, kaže Grošeta.

Dr. Tomislav Badovinac je predložio da se upita vladajuće strukture što misle o statusu antifašista, ne samo materijalno, nego i pravno i politički. Njihove izjave o antifašizmu su jedno, ali rješavanje naših problema je nešto drugo. Želimo očitovanje o antifašizmu.

Ratko Maričić predlaže da se na temelju rasprave pošalje pismo Predsjedniku RH, Vladi i Saboru i da tražimo da se riješi status antifašističkih boraca i naših udruga, da se za to osiguraju sredstava i da trebaju raditi na tome da antifašizam dobije mjesto u društvu koje mu pripada po Ustavu RH. Prvo ćemo poslati na te tri adrese, a onda, kasnije upoznati i javnost, rekao je Maričić.

Rudolf Kahlina smatra da bi bilo bolje

u Vladu, Sabor i Predsjedniku Republike uputiti zaključke Predsjedništva, a ne pismo.

Predsjedništvo SABA RH na kraju je prihvatio prijedlog da se uputi pismo, a da se kasnije ide i u javnost, ako to bude potrebno.

Članovi Predsjedništva saslušali su i izlaganje **Drage Kretića** iz Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture o izradi kategorizacije spomeničke baštine u koju spadaju i spomenici NOB-i. Pri tome je naglašena potreba bolje suradnje SABA RH i Ministarstva kulture, posebno u utvrđivanju kriterija za kategorizaciju i pripremu dinamike za obnovu spomeničke baštine.

Na temelju članka 31., točke 8. i članka 43., stavka 2. Stauta Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (u nastavku: SABA RH), Predsjedništvo SABA RH na sjednici održanoj 15. ožujka 2012. godine, donijelo je

ODLUKU O ČLANARINI ZA 2012. GODINU

Članak 1.

Članovi i članice SABA RH uplaćuju godišnju članarinu Savezu antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske za 2012. godinu.

Članak 2.

Od prikupljenog iznosa godišnje članarine, koje članovi i članice SABA RH prikupe od svojih članova i članica, uplaćuje se 15 posto na broj računa SABA RH: 2360000-1101546344.

Godišnu članarinu članice i članovi SABA RH mogu uplatiti odjednom ili u dvije rate, odnosno do kraja lipnja 2012. godine te do kraja prosinca 2012.

Članovi i članice SABA RH koji imaju manje od 50 članova ne trebaju uplaćivati SABA RH iznos iz stavka 1. ovog članka.

Članak 3.

Visinu godišnje članarine utvrđuju članice i članovi SABA RH temeljem svojih odluka.

Članak 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i primjenjuje se tijekom 2012. godine.

Članak 5.

Tumačenje ove Odluke daje Predsjedništvo SABA RH.

Predsjednik:
Ratko Maričić, dipl. iur.

OSNIVANJE KOORDINACIJE - SAVEZ ANTIFAŠISTA RH

Po riječima predsjednika SABA RH Ratka Maričića, radi se o prijelaznom obliku udruživanja triju Saveza prema drugoj fazi koja bi tu zajednicu odredila kao »krovnu organizaciju« sa svojstvom pravne osobe. Odluku o osnivanju donose skupštine triju Saveza.

Članovi Predsjedništva raspravili su prijedlog za osnivanje Koordinacije Savez antifašista Republike Hrvatske, u koju bi se udružili Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Savez društava »Josip Broz Tito« Hrvatske i Savez ratnih i vojnih invalida Hrvatske. U raspravi je bilo i drugačijih mišljenja među kojima je bilo zahtjeva da se ide odmah na objedinjavanje i formiranje jedinstvenog Saveza antifašista Republike Hrvatske sa svojstvom pravne osobe u kojem bi bili članovi sve tri Saveza, a predlagano je i da, umjesto koordinacije bude forum antifašista. Na kraju je sa 29 glasova za i devet protiv prihvaćen prijedlog da se ide na udruživanje triju Saveza u Koordinaciju Savez antifašista Republike Hrvatske.

Po riječima predsjednika SABA RH Ratka Maričića, to bi bila prva faza udruživanja, odnosno prijelazni oblik zajednice triju Saveza prema drugoj fazi, u kojoj bi se išlo na udruživanje koje tu zajednicu određuje kao »krovnu organizaciju« te kao registriranu pravnu osobu. Ovaj prijedlog Predsjedništva, zajedno s prijedlogom potrebnih izmjena Statuta ide na odlučivanje na Skupštinu SABA koja bi se trebala uskoro održati. Odluke o udruživanju trebaju također donijeti i skupštine ostala dva Saveza.

Na temelju predloženih odluka, koje su sastavni dio akta o udruživanju, a u skladu sa Zakonom o udrugama, Koordinacija Savez antifašista Republike Hrvatske je oblik udruživanja koji nema svojstvo pravne osobe i neće se upisati u registar udruga. Postojat će Koordinacijski odbor kao tijelo koordinacije, kojega čine po tri delegirana člana svakog udruženog Saveza. U prijedlogu akta o udruživanju, kojeg će potpisati ovlašteni predstavnici triju Saveza, zadaci Saveza antifašista Republike Hrvatske su utvrđivanje ciljeva koji po svom

značenju predstavljaju zajednički interes, koordiniranje djelovanja na ostvarivanju zajedničkih ciljeva, organiziranje zajedničkih javnih nastupa i međusobna pomoć u ostvarivanju samostalnih zadataka. U obrazloženju se naglašava da zajednički zadaci nisu navedeni takšativno jer bi tako nabranje ograničilo djelovanje. Stoga je ostavljena i mogućnost da se navedu i drugi zadaci koji bi mogli biti od zajedničkog interesa.

U preambuli prijedloga akta o udruživanju se naglašava da je potrebno utvrditi pravce daljnog razvoja udruga antifašističke orientacije koje »djeluju samostalno«. Izrazom da udruge »djeluju samostalno« označava se autonomno djelovanje triju Saveza koji osnivaju Koordinaciju.

Koordinacioni odbor sastajat će se prema potrebi, a najmanje dva puta godišnje, a donosi preporuke koje je svaka članica dužna staviti u primjerenom roku na dnevni red svoga nadležnog tijela i o donešenoj odluci obavijestiti predsjedavajućeg Koordinacionog odbora.

Za sada je, kako se kaže u obrazloženju prijedloga, »krajnji doseg djelovanja Koordinacije«.

Preporuka postaje obavezna teka kada je svaka članica na svojim tijelima doneše kao odluku, ali je i tada obvezujuća samo unutar udruge koja je odluku donijela. Ako se dogodi da neka članica ne prihvati preporuku, Koordinacioni odbor će o tome raspraviti i donijeti nove preporuke s kojima će nastojati razriješiti nastale prepreke.

Svaka članica ove Koordinacije samostalno delegira članove u Koordinacioni odbor. Koordinacionim odborom predsjedava član delegacije kojeg odredi članica na mandat od jedne godine. Predloženo je i da svaka članica ima pravo na mandat svake treće godine. Redoslijed manda prvi put utvrđuje se dogоворom delegacija.

Predsjedništvo usvojilo Programsku Deklaraciju SABA RH

Okupljati mlade ljude oko ideje antifašizma

Obzirom na dosta izražen i u kontinuitetu prisutan „puzeći neofašizam“ koji je prisutan na stadionima, u istupima intelektualaca, nekih institucija, dijela Crkve i drugih struktura, SABA RH se mora tom društvenom zlu aktivno i kontinuirano suprotstavljati i od državnih institucija tražiti da se svim pravnim sredstvima to zaustavi

Predsjedništvo SABA RH usvojilo je Programsku Deklaraciju SABA RH u kojoj se, uz ostalo, ističe da svi procesi u svijetu i Europi imaju odraza i na situaciju u Hrvatskoj koja je usto prošla kroz rat i ratna razaranja. Taj rat snažno je utjecao na naše ukupno današnje stanje, na mentalni sklop ljudi pa i na konkretnu organizaciju države i društva. Mi smo na političkoj sceni imali dosta dugo borbu između koncepta države-nacije i države zasnovane na građaninu kao osnovnom subjektu države i na građanskim principima i pravima. Ulaskom u proces pregovora o uključenju u Europsku uniju kao i uspješnim završetkom pregovora i određivanjem datuma ulaska u Uniju, presjekli smo taj čvor, ali su kod nekih političkih snaga pa i značajnih nacionalnih institucija još prisutni otpori koji se iskazuju kao navodna borba za očuvanje punog nacionalnog i državnog suvereniteta. Ustvari radi se o pokušaju zatvaranja u vlastite granice i »oslonca na tradicionalne vrijednosti« što bi praktično značilo i pozivanje na »vrijednosti NDH kao hrvatske države«. Te iste snage nam dugo i uporno nude reviziju povijesti NOB-a prema kojoj NOB i partizani nisu bili nikakvi antifašisti nego zločinci (srboćetnici) koji su istrebljivali hrvatski narod. Po njima je Pavelićeva NDH bila hrvatska država, a partizani su napadali tu državu, a nisu se borili protiv fašizma. Ovi pokušaji revizije povijesti predstavljaju značajnu opasnost po društvo pa i državu jer su u potpunom raskoraku s Europom i europskim ocjenama antifašizma i NOB na prostorima bivše Jugoslavije. Međutim, oni su znatno opasniji zbog činjenice da njihova revizija povijesti nije izlet u prošlost nego nuđenje najgoreg dijela te prošlosti (NDH) kao modela (doduše u »modernijoj« formi) za organiziranje suvremene države. Postojanje ovih snaga, njihova organiziranost kao i kontinuitet njihovih aktivnosti, nalaže

potrebu snažnog i adekvatnog odgovora širih društvenih snaga i organizacija, čiji je cilj izgradnja demokratskog i ekonomski uspješnog društva i države, zasnovanih na univerzalnim građanskim vrijednostima, ljudskim i etničkim pravima u skladu sa »europskim stećevinama«.

Reafirmirati povjesnu istinu o NOB-u

SABA RH je od početka udruga koja afirmira i u suvremenim uvjetima reafirmira povjesnu istinu o NOB-u. Ali ne samo zato da bi je branila od neoustaških i neočetničkih revizionista, nego da bi ih afirmirala kao trajne vrijednosti na čijim temeljima počiva demokratsko društvo danas. Borba protiv neofašizma danas je borba protiv svih oblika neravnopravnosti.

U Programskoj deklaraciji se ističe da se SABA RH oduvijek zalagao i da će se dalje zalagati za očuvanje sjećanja na najvažnije dogadaje i datume i NOB-a. Izvorišne osnove za djelovanje SABA RH su ustanak 1941., NOB i njezine velike bitke, odluke AVNOJ-a i ZAVNOH-a kao i sve ono pozitivno što je stvoreno tokom poslijeratne izgradnje zemlje. Ali ne samo da bi ih komemorativno obilježila, nego i da bi, podsjećajući na te antologische primjere humanosti i oslonjenosti na zajedništvo i ljudsku solidarnost, praktično pokazali da su te vrijednosti ne samo žive, nego i danas neophodne i moraju biti ugrađene u modernu društvenu i državnu organizaciju.

Obzirom na teško stanje u oblasti obrazovanja, posebno kad je riječ o Drugom svjetskom ratu i ulozi NOB-a i njezinog doprinosa pobjedi saveznika nad fašizmom, SABA RH mora nastojati, u suradnji s Ministarstvom obrazovanja, na kritičkom preispitivanju pogrešnih sadržaja u udžbenicima o ovoj materiji. Opet, ne samo zbog prošlosti, nego zbog potrebe da se mlade generacije obrazuju na utvrđenim istinama o epopeji borbe protiv fašizma i tako pripreme da budu istinski europski građani.

Zbog snažnog i kontinuiranog prisustva neoustaškog revizionizma na javnoj sceni kod nas, SABA RH se mora na organiziran i kontinuiran način tome suprotstaviti. On bi morao djelovati i u pravcu okupljanja i zajedničkog odgovora svih društvenih snaga i udruga u zemlji koje su se spremne tom revizionizmu suprotstaviti. Stoga bi trebalo, kada se ukaže potreba, organizirati

društvene istupe, javne tribine i druge vi dove okupljanja, na kojima bi kompetentni govornici i stručnjaci od ugleda u javnosti dali adekvatan odgovor tim pokušajima revizije.

Spriječiti »puzeći neofašizam«

Jedan od najvažnijih zadataka i ciljeva SABA RH je okupljanje mlađih ljudi oko ideje antifašizma i njihovu pripremu da, dobro organizirani, preuzmu baklju antifašizma i njegovanja tradicija i aktuelnih vrijednosti NOB-a. Pri tome nam je daleko važnija zajednička aktivnost na realizaciji programa nego način i forma organiziranja.

Obzirom na dosta izražen i u kontinuitetu prisutan »puzeći neofašizam« koji je prisutan na stadionima, u istupima istaknutih intelektualaca i znanstvenih institucija, dijela Crkve i nekih društvenih struktura, SABA RH se mora tom društvenom zlu aktivno i kontinuirano suprotstavljati i od državnih institucija tražiti da se svim pravnim sredstvima tome suprotstave.

Radi ostvarivanja ciljeva i zadataka, nužno je da se SABA RH otvori prema raznim nevladinim organizacijama koje se bore za ljudska prava, ravnopravnost i zakonitost, za suživot među narodima i u njima realizira projekte od zajedničkog interesa.

SABA RH se mora boriti i izboriti da se socijalni položaj boraca NOB-a regulira u skladu s njihovim stećenim pravima, odnosno da se prestane s njihovom diskriminacijom i vrate im se, na zakonu zasnovana prava. Mora se zalagati za očuvanje spomeničke baštine kao i za popravak uništenih ili oštećenih spomenika i spomen obilježja iz NOB-a tijekom Domovinskog rata i treba pojačati svoju međunarodnu suradnju. Posebno treba intenzivirati kontakte i zajedničke akcije sa savezima iz susjednih zemalja – bivših jugoslavenskih republika, i to ne samo kada je u pitanju obilježavanje događaja i datuma, nego posebno kada se radi o nasrtajima povjesnog revizionizma koji je sve prisutniji u svim ovim sredinama.

S obzirom na činjenicu da dosad nije ništa učinjeno na realizaciji saborske Deklaracije o antifašizmu predstoji nam uporan rad i borba da se pokrene proces njezinog oživotvorenja, kaže se na kraju Programske Deklaracije SABA RH.

S. Tomašević

Sjećanje na zlo - da se nikad više ne ponovi

Skupu su, uz preživjele logoraše, anti-fašističke borce i druge građane, prisustvovali predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović, predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šrem, predsjednik Vlade RH Zoran Milanović, ministri Gordan Maras, Mirando Mesić, Tihomir Jakovina i Željko Jovanović, predstavnici županijske i lokalne vlasti, vjerskih zajednica, udrug, političkih stranaka i veleposlanstava.

Otvaramoći komemoraciju predsjednica Savjeta Spomen-područja Jasenovac **Katica Sedmak** je poseban pozdrav uputila preživjelim zatočenicima jasenovačkih, ali i svih drugih logora. Jer, kako je naglasila, Jasenovac je bio jedan od 82 logora na području takozvane NDH.

»Na današnji dan, 22. travnja 1945. g. prije 67 godina, na dogovoren znak - povik zatočenika Ante Bakotića, započeo je herojski proboj posljednjih zatočenika (njih 1249) iz logora u Jasenovcu. Malobrojni preživjeli, njih 100-tinjak, ponijeli su u svojoj duši doživotnu traumu, ali i obvezu da za buduće generacije sačuvaju sjećanje na žrtve i na proživljene strahote, da se slični užasi nikad više ne ponove.

Katica Sedmak: Do sada popisano 82.085 žrtava

Katica Sedmak

Ovdje je imenom i prezimenom i drugim osobnim podacima, do sada zabilježeno točno 82.085 mrtvih na deset lokaliteta koji su pripadali jasenovačkom logoru, a kojeg su osnovale ustaše »za sve nepočudne i pogibeljne osobe«, kako stoji u Pavelićevoj Zakonskoj odredbi. A nepočudni su bili Srbi, Romi, Židovi, Hrvati – antifašisti i

• Tradicionalna komemorativna svečanost, posvećena 67. godišnjici probaja logoraša iz zloglasnog ustaško-fašističkog logora, održana je 22. travnja ispred Cvijeta - spomenika u Jasenovcu

komunisti, ali i drugi koji nisu podržavali zločinački fašistički režim. Na ovom mjestu su ubijali i djecu. Na žalost, ovdje je život izgubilo 20.038 djece mlađe od 14 godina. A da nije bilo brojnih plemenitih ljudi, humanista, različitih vjera i nacionalnosti, poput Diane Budisavljević, Tatjane Marinić, aktivista Crvenog križa, Caritasa i drugih, ta brojka bi bila i puno veća i strašnija«, rekla je Katica Sedmak.

Osvrćući se na aktivnosti Javne ustanove Spomen-područja Jasenovac, Sedmak je podsjetila da ta ustanova ne skrbi samo o lokalitetu u Jasenovcu, nego i o skoro svim lokalitetima koji su pripadali logoru u periodu od 1941.-1945., s ukupnom površinom oko 130 ha, a ima samo 13 zaposlenika.

»Zašto to naglašavam? Zato, što iza tih ljudi stoji veliki trud i aktivnost na čuvanju sjećanja na žrtve. Iza njih je značajan istraživački rad među kojima je i deset vlastitih izdanja stručnih knjiga. Za poimenični Popis žrtava ustanova je 2007. godine dobila nagradu »Josip Juraj Strossmeier«, a 2008. i međunarodnu nagradu »Carlo Scarpa« za najbolje osmišljen i uređen memorijal u Europi.

Spomen područje Jasenovac ima i izuzetno dobru međunarodnu suradnju s memorijalnim centrima diljem svijeta, kao što su Yad Vashem u Izraelu, Shoah memorijal u Parizu te Memorijalni Centar holokausta u Washingtonu.«

»Spomen područje Jasenovac regulirano je brojnim zakonima. I zato smo s pravom zahtijevali da se prilazna cesta i pristup ovom području bolje i primjerenije uredi i da ne moramo na to čekati još godinama.«

Pokušali smo učiniti sve - apelirali smo, pisali dopise, tražili podršku i potporu. Bilo je krajnje vrijeme da se nešto učini. Upravo smo dobili podršku i čvrsto obećanje Grada Zagreba da će urediti lokalitet Krečane i pristup Spomen-području Jasenovac.

Vjerujemo da će to obećanje biti i ispunjeno te da će isto prihvatići Općina Jasenovac i Sisačko-moslavačka županija i da će zajedno s nadležnim institucijama Republike Hrvatske uložiti dodatne napore i u dogledno vrijeme učiniti ono, što godinama tražimo u ime sjećanja na žrtve.

Bili bismo zadovoljni kada bi do komemoracije iduće godine cijelo ovo mjesto bilo uređeni i to upravo onako kako do-

likuje, dostoјno žrtava i dostojanstvenije! Jasenovačke žrtve to zaslužuju. A mi im to dugujemo.

Jer, samo se mi živi možemo boriti protiv zaborava. I moramo!

A mi članovi Savjeta JUSP Jasenovac, smatramo to svojom najvažnijom zadaćom«, zaključila je Katica Sedmak.

Brigita Knežević:
Spasila me
Diana Budisavljević

Brigita Knežević

U ime preživjelih logoraša Jasenovaca na komemoraciji je govorila **Brigita Knežević**.

»Pripala mi je velika čast da se s nekoliko riječi obratim ovom uvaženom skupu, na ovom svetom mjestu u Jasenovcu.

Pozdravljam vas u ime logoraša Jasenovca iz Srbije. Svake godine je sve manje preživjelih logoraša i živih svjedoka stradanja u Jasenovcu, ostali smo mi koji smo tada bili djeca.

I baš zato ovo mjesto treba uvijek da nas podsjeća na žrtve koje su ovdje položile svoje živote i da se zlo više nikad ne ponovi, da gradimo život i budućnost u ljubavi i toleranciji.

Takav zavjet moramo ostaviti za naša pokoljenja.

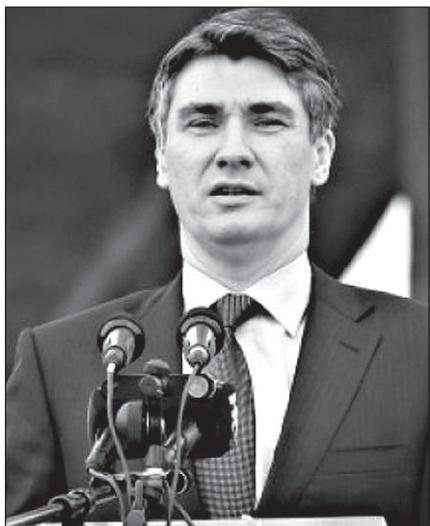
Diana Budisavljević je iz čeljusti smrti spasila preko 12.000 djece, a u svojoj drugoj godini života, jedno od te djece bila sam

snimila: Ž. Gaćeva

i ja. Mnoge obitelji u Hrvatskoj su spašavale tu djecu i zahvaljujući ljudima dobre volje, ja danas imam porodicu, unuke i pristojnu starost.

Ovo mjesto mora ostati kao opomena, kao svetilište za sve pale i nedužne žrtve», poručila je Brigita Knežević.

Zoran Milanović: Mladi moraju učiti povijesnu istinu

Zoran Milanović

Na komemorativnom skupu potom je govorio predsjednik Vlade Republike Hrvatske Zoran Milanović.

»Dragi prijatelji, ovo je jedna od situacija u kojoj ne znate da li da čitate govor ili da govorite iz glave, iz srca. Ako govorite iz glave reći će da niste dovoljno pažnje i digniteta posvetili skupu i da improvizirate. Ako govorite iz srca i ono što osjećate uvijek vam se može u ovakvim delikatnim situacijama potkrasti kriva riječ. Ali mislim da ovdje krivih riječi biti neće. Ono što ovo mjesto razlikuje od ostalih mesta, sličnih mesta, svih mesta u Hrvatskoj je u tome što se ovdje zločin nije dogodio na mah, nije se dogodio kao izljev trenutne mržnje, kao ono što uvijek jest i bit će uvijek u ljudskoj prirodi, ono divlje zlo, nego se dogodio kao sustavan proces koji je trajao skoro četiri godine. I to je najstrašnije. Kao što kažem, zločina je bilo i bit će ih, motiviranih raznim razlozima i pohlepom i mržnjom i zavišću i rasnim i nacionalnim predrasudama. Ali ono što se događalo ovdje upravo po toj zloj prirodi odskače od svih ostalih mesta. Ovdje se ubijalo planski, a to nije trajalo dan, dva, tjedan dana, to je trajalo nekoliko godina.

Na ovakvim mjestima je uvijek pitanje treba li držati političke govore. Ovo je moj prvi govor ovdje, prije sam dolazio

kao predsjednik jedne političke stranke, ranije, prije više desetljeća dolazio sam kao dječak, kao mladić, kao gimnazijalac, srednjoškolac, i učio o ovom mjestu i o strašnom iskustvu ovog mesta. I kada kažem, da li ovdje treba držati političke govore i da li se smije dopustiti u ovakvim prigodama da i trunka aktualne politike uđe u te govore, onda mislim na sljedeće. Vi koji ste danas ovdje i oni koji danas preko radija i tv slušaju naše obraćanje o ovome što se ovdje dogodilo imaju jasne čvrste i izgrađene stavove. Neće vas ništa promjeniti. Vaša svijest o tome što se ovdje događalo, tko je bio s jedne, a tko s druge strane, što je bilo dobro, a što je bilo zlo, ona je formirana. Međutim kod onih mlađih koji idu u školu i koji su upravo izašli iz škole i trenutno su im pred očima sasvim neke druge dileme, strahovi, izazovi, oni moraju učiti o ovakvim mjestima i o onome što se ovdje događalo i što se izvan ovoga događalo i što je dovelo do ovoga i što se više nikad ne smije dogoditi – mržnja, predrasuda pretočena u zakon. To su stvari o kojima treba učiti mlade, osnovce, gimnazijalce, srednjoškolce, one koji se formiraju i one čije su duše i srca podatna za krivi korak i za krivi potez.

Nacionalnoj mržnji moramo reći NE

Gledamo i ovih dana po Hrvatskoj ispadne netolerancije i nacionalne mržnje pa i u centru Zagreba, prema dječacima koji idu u srednju škole druge kršćanske konfesije. To su loše stvari. Tu treba reći NE. Ali, kao što rekoh, oni koji su ovdje vrlo jasno znaju što se dogodilo. Na mladima svijet ostaje. Na mladima sadašnjost ostaje i na njih moramo djelovati i utjecati. Prije nekoliko dana razgovarao sam s jednim dobromanjernim čovjekom, uglednom javnom osobom, do kojeg držim, ali koji nije iste političke orientacije kao ja. Pita me, koja to još država u Europi slavi Dan antifašizma? Ja kažem, pa vjerojatno Dan antifašizma, dakle ne 9. svibnja – Dan pobjede, nego poseban Dan antifašizma, ne slavi niti jedna druga država. Ali onda odgovaram protupitanjem. A koja to država i koji je to narod 1943. godine imao 200 tisuća ljudi pod oružjem na strani antifašističke koalicije i protiv sila osovine. Koji je to narod tako masovno, samoorganizirano išao u borbu za slobodu u borbu na strani dobra. Ni jedan drugi europski narod. Upravo po tome smo posebni. Posebni smo i po tome što je bilo bratstvo Srba, koji su u tom razdoblju bili najproganjaniji i najveće žrtve, pa i ovog logora, i treba otvoreno reći ovdje je stradalo najviše Srba, Židova koji su bili ljudi izvan zakona potpuno nezaštićeni, proganjani bez ikakvog ljudskog statusa, i Hrvata. Takvog saveza, takvog bratstva za

Izložba o proboru iz Jasenovca

I ovom prilikom kustosi JUSP Jasenovac su u prostoru Obrazovnog centra pripremili dvije izložbe koje su posjetili predsjednik RH dr. Ivo Josipović, predsjednik Sabora Boris Šprem i predsjednik Vlade RH Zoran Milanović te brojni drugi posjetitelji na komemoraciji u Jasenovcu.

Jedna izložba je posvećana Bogdanu Bogdanoviću, autoru velelnog spomenika Cvijet, a druga nosi naziv: »Kraj logora Jasenovac, u spomen na sve stradale i preživjele zatočenike«.

Autor izložbe je Đorđe Mihailović, a likovno rješenje je Maje Halapije. Tu su, između ostalog, prvi put nakon probora 1945. izložene fotografije osoba koje su preživjele probor iz logora III i logora IV, fotografije onih koji su preživjeli posljednje zločine ustaških jedinica iz Jasenovca kao i fotografije izmučenih zatočenika koji su dočekali oslobođenje logora Stara Gradiška 24. travnja 1945.

slobodu, za demokraciju, bez obzira što se kasnije izrodilo, takvo nešto Europa nije vidjela.

Na istoku su se vodile velike, ogromne titanske borbe najvećih. Na zapadu i u srednjoj Europi su gorjeli gradovi, bombardirani, zapaljeni. Jedino su se ovdje tisuće ljudi pod oružjem borile za slobodu nakon koje su svi ljudi neovisno o tome bili oni pravoslavni, katolici, židovi, bilo koje vjere, bili jednakopravni i jednaki pred zakonom. I zato je upravo to glavna poruka onoga što se ovdje događalo. Postojala je ideologija koja djeluje na ljude po tome kako su rođeni, i po tome što nisu mogli izabrati svoje srpstvo, svoje židovstvo i svoje hrvatstvo. S druge strane bili su oni koji su vjerovali u nekakve ideje, koji su imali i svoje ljudske zablude, koji su imali ideologiju koja je kasnije krenula pogrešnim putem, ne onim putem demokracije i slobode o kojoj se sanjalo, ali društvo u koje se ljudi barem nije dijelilo po tome što ti je otac i tko ti je majka, kako se križaš i sa koje strane dolaziš. I to je ono što mladi trebaju zapamtiti. A u današnjem vremenu, koje je brže nego ikada, gdje se stvari i odluke donose brže nego ikad u ljudskoj povijesti. Mladi ljudi za to nemaju vremena. Iz jasnih razloga. Život ih opterećuje, egzistencija je nesigurna,

nije kao prije 30 ili 40 godina. I zato je glavni zadatak ovakvih skupova, ne da mi ovdje držimo političke govore, ja ovo smatram svojom moralnom, pa ako hoćete i državničkom obavezom danas, nago da upravo djecu od 12, 13 ili 14. godina kada idu na prve lekcije u školskim udžbenicima, takve lekcije u povijesti, a za to je dogovorna država, mladići i djevojke od 15, 16, 20, 21, 22 ili 23 godine učimo što se stvarno dogodilo, da spoznaju istinu. Ne da ih indoktriniramo, nego da im kažemo punu istinu. Nakon toga kasno je. Dolaze formirani ljudi, formirani muškarci i žene i svatko staje pod svoju zastavu. A jedina zastava pod koju trebamo stati je zastava demokratske, slobodne, napredne Hrvatske, otvorenog društva, koje je zajednica svih onih koji u njoj žele živjeti i osjećati se kako žele. Ovo je njihova domovina«.

Boris Šprem: Jasenovac je mjesto najužasnijih zločina

Okupljenima u Jasenovcu obratio se i predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šprem:

»Poštovani predsjedniče RH, Predsjedniče Vlade, poštovani zastupnici i članovi Vlade, dragi domaćini, gospode i gospodo, stojim ovdje pred vama ne samo kao predsjednik najvišeg predstavničkog tijela, Hrvatskog sabora, nego i kao građanin ove zemlje koji je duboko potresen brutalnošću i nehumanošću zločina počinjenih u logoru Jasenovac. Ovo je mjesto neizrecive boli i tuge zbog nevinih žrtava čiju patnju mi danas ne možemo ni zamisliti.

Ovdje smo danas kako bismo odali

počast svim žrtvama jasenovačkog logora. Želim također malobrojnim preživjeлим logorašima zahvaliti što su pomogli očuva-nju uspomene na žrtve ustaškog režima i utvrđivanju povjesne istine o logoru Jasenovac. Bez istine nema pravde, a bez pravde nema ni života u miru i slobodi.

Perfidno od ustaških vlasti nazvan »radni i sabirni logor«, Jasenovac je mjesto jednog od najužasnijih zločina koji su ikad počinjeni u hrvatskoj i europskoj povijesti. Što je najgore, dok su ovdje na temelju rasne, vjerske, nacionalne i ideološke pripadnosti zatvarali, mučili i ubijali svoje sugrađane, susjede i dojučerašnje prijatelje, ustaški su zločinci to pravdali obranom hrvatskog naroda. A hrvatskom narodu nikada nije bila nanesena veća uvreda i šteta, od one koju su mu svojom izdajničkom, pronacionalističkom i profašističkom politikom nanijeli upravo pripadnici ustaškog pokreta.

Više od 80.000 ubijenih od kojih 20.000 djece, zastrašujući su znanstveno utemeljeni i dokumentirani podaci o ustaškom logoru Jasenovac i njih danas nitko ne može osporavati ni negirati. Žrtve su najvećim dijelom bili Židovi, Srbici i Romi, ali ta se ista, tobožje prohrvatska politika, nije ustručavala u logoru zatvarati i ubijati Hrvate, poput istaknutog člana Hrvatske seljačke stranke Mihovila Pavleka Miškine zato što su se usprotivili Anti Paveliću i njegovim ustaškim sljedbenicima. Sve ovo dovoljno govori, o opakom, u svojoj biti protuhrvatskom karakteru ustaškog režima. Bio je to režim ugnjetavanja, mržnje i smrti. Bio je to režim koji zasluzuje apsolutni prezir i osudu - ustaška zlodjela nemaju nikakvog opravdanja. Čak ni to da je hrvatski narod prethodno propatio pod velikosrpskom hegemonijom u Kraljevini

SHS ne može nikako opravdati zločine ustaškog režima. Sve povijesne činjenice jasno ukazuju da vođama ustaškog pokreta na čelu s Antonom Pavelićem uopće nisu bili u interesu ni Hrvatska ni dobrobit hrvatskog naroda, nego isključivo vlast. U ime te vlasti oni ne samo da su ubijali po nalogu stvarnih nacističkih i fašističkih vladara takozvanom Nezavisnom državom Hrvatskom, nego su i prodali dijelove hrvatskog teritorija, a hrvatski narod na tim područjima prepustili teroru i progonima od strane okupatora.

Povijesni revizionizam i u nekim TV emisijama

Kao što se ni za jedan narod ne može reći da je genocidan jer je krivnja individualna, tako ni današnje generacije ne snose odgovornost za zločine počinjene u Jasenovcu. No, svi mi u Hrvatskoj danas imamo obvezu da se zločini u ime rasne, vjerske, nacionalne i ideološke pripadnosti više nikada ne ponove. Naš odnos prema prošlosti je naš odnos prema sebi samima. Suočavanje s vlastitom prošlošću, čak i kad je ona neugodna, osnovna je prepostavka sazrijevanja i iskoraka u budućnost.

Hrvatska je iz Drugog svjetskog rata izašla na strani pobjedničke antifašističke koalicije. Borba protiv fašizma borba je za slobodu, toleranciju i čovječnost, a protiv svakog oblika ekstremizma i totalitarizma. Antifašističke vrijednosti ugrađene su u temelje današnje neovisne i samostalne Hrvatske u izvorišnim osnovama Ustava. To su ujedno vrijednosti na kojima se izdigla Europa iz pepela i ruševina nakon Dugog svjetskog rata, a pripadnost današnje Republike Hrvatske europskim civilizacijskim vrijednostima je neupitna.

Pa ipak, nedavno smo bili svjedoci skupa nacionalističke internacionale u Zagrebu, kao što već tjednima na jednoj televiziji kod nas možemo pratiti emisiju u kojoj se pod krinkom tobožje objektivnog prikaza dogadaja, riječ daje filofašističkim povijesnim revizionistima. Iako ovakve pojave u hrvatskom društvu imaju slab odjek, one su ipak jasna opomena svima nama da su mir sloboda i demokracija krvavo izboreno naslijede koje neprestano treba štititi i čuvati. Svi građani Hrvatske, bez obzira na vjeru, naciju ili političko uvjerenje, već su dovoljno pretrpjeli zbog povijesnih zabluda i manipulacija. Komemoracija žrtvama jasenovačkog logora prigoda je stoga da upozorimo na takve opasne, još uvijek prisutne pojave u društvu i uputimo poruku: to rade samo oni koji ne vole Hrvatsku i nikako joj ne žele dobro. Građani Hrvatske žele mir i slobodu i zaslužuju bolji život i sreću u budućnosti.«

Predsjednik Hrvatskog sabora Boris Šprem polaže vijenac

Dr. Ivo Josipović: Negiranje vodi obnavljanju fašizma

Dr. Ivo Josipović

Na Komemoraciji u Jasenovcu prigodnim riječima govorio je i predsjednik Republike Hrvatske **dr. Ivo Josipović**.

»Poštovani bivši zatočenici logora Jasenovac, poštovana rodbina stradalih u Jasenovcu, poštovani visoki državni dužnosnici, prijatelji, antifašisti, pripadnici Narodnooslobodilačkog pokreta, vjerojatno nema nijednog mjesta, koje bi bolje svjedočilo o onome što se dogodilo u II. Svjetskom ratu. Vjerojatno nema nijednog mjesta gdje su se na taj način suočili zlo, mržnja, neprijateljstvo, smrt i konfrontirali sa životom, čovečnošću i ljubavlju. Nepregledni niz imena koje smo čuli, koje slušamo svake godine ovdje, u Jasenovcu, a mogli bi slušati i na drugim mjestima, pokazuje kolika je strahota zlodjela koje su počinile ustaše u ime ideologije nacizma i fašizma koje su prigrili. Ali, hrvatski narod, srpski narod, Bošnjaci, Romi, Židovi koji su bili ovdje žrtve, s druge strane bili su oni koji su tu žrtvu osvetili koji su toj žrtvi dali dignitet i koji su ovoj zemlji donijeli slobodu i pripadnost civiliziranom krugu Europe.

Siguran sam da ćemo ovdje, pa i kad ne bude živih zatočenika, učiti povijesnu lekciju. Svake godine iznova. Zašto je to potrebno? To je potrebno, jer na žalost, povijest pokazuje da čovječanstvo iz ovakvih povijesnih, tragičnih događaja koji su se događali ovdje u Jasenovcu i na drugim mjestima, često nije naučilo ništa. Nije naučilo ništa jer se iznova, uvijek iznova javljaju ideologije, pokreti, politike, koji bi opet da nekoga zatru, koji bi opet da pogaze ljudskost, slobodu i demokraciju. Nijedno društvo nije od toga imuno. Upravo

zaborav i negiranje najveće su opasnosti demokracije, slobode i ljudskosti. Zato nikada ne smijemo dopustiti da se zaboravi ono što je bilo u Jasenovcu, ne treba dopustiti da se zaboravi da se ovdje u ime nacije, lažnom vrijednošću nacije, kako su profanirali i provodili oni koji su bili vezani uz zločinački režim, i Srbi, Židovi, Romi, Bošnjaci, i Hrvati koji nisu željeli takvu politiku. Većina hrvatskog stanovništva, bila je ipak na drugoj strani. Bila je na strani svjetla, slobode, demokracije, borila se protiv ustaštva i pobijedila je. Negiranje je drugi vid opasnosti koji ne smijemo dopustiti. Kada je Camus u svom romanu „Kuga“ na jedan alegoričan način zapravo govorio o fašizmu, ukazao je na to da negiranje vodi prema obnavljanju fašizma. Negiranje je neprepoznavanje onih simptoma koji pokazuju da uvijek i u svakom društvu ima onih koji bi kotač povijesti okrenuli unatrag. Mi to ne smijemo dopustiti. Moramo prepoznati svakoga tko želi negirati ono što se dogodilo koji u ime nacije, politike ili kakvih drugih lažnih idola koje gradi, želi ponovo mržnju, želi ponovo stradanja.

Kako mi možemo prekinuti negiranje. Možemo učiniti sve što je za to potrebno, ne samo doći ovdje svake godine i reći da ne želimo da se ponovi povijest, moramo učiniti puno više.

Borcima NOR-a treba vratiti njihova prava

Moramo se sjetiti da u našim udžbenicima danas nije napisana puna istina o II. Svjetskom ratu. Ovdje su ljudi koji to mogu promijeniti. Moramo se sjetiti da, unatoč ustavnih odredbi, unatoč našem poštivanju boraca antifašističkog rata, prava partizana, prava sudionika antifašističke borbe, nisu onakva kakva bi trebala biti. To moramo promijeniti.

Moramo se sjetiti da vrlo često u našim medijima, pa i u javnim medijima, možemo slušati, pa rekao bih, cijelovečerne emisije, u kojima revizionisti mijenjaju povijest, žečeći time promijeniti našu budućnost. Ali naša budućnost se neće promijeniti. Hrvatska ima dovoljno razumnih ljudi, Hrvatska ima dovoljno pameti, dovoljno povijesnog sjećanja, dovoljno snage i poštovanja da nikada više ne dopusti da se ideje kakvo je bilo ustaštvo razviju i da prevladaju.

Dragi prijatelji, svi ovdje smo antifašisti. Ali nismo jedini antifašisti. Ogorčna većina Hrvatske je antifašistička Hrvatska, Hrvatska koja se sjeća zla koje je ovdje čarvalo i Hrvatska koja je pobijedila to zlo. Siguran sam da i ovaj skup ovdje predstavlja veliko, duboko sjećanje, poštovanje prema žrtvama Jasenovca, ali predstavlja i jasnou poruku. U Hrvatskoj nikada više fašističke, nacističke, ustaške ideje neće proći«.

Vijenci i molitve

Nakon obraćanja predstavnika hrvatskoga državnog vrha, molitve su izrakli predstavnici vjerskih zajednica u Hrvatskoj - pakrački paroh protonamjesnik **Dorđe Teodorović**, rabin Židovske općine Zagreb **Luciano Moše Prelević**, rabin vjerske zajednice Bet Israel **Kotel Da-Don**, glavni imam sisački **Alem ef. Crnkić** i župnik Župe Jasenovac **Mario Cimbal**.

Izaslanstvo najvišeg državnog vrha - predsjednici Hrvatskog sabora, Vlade RH i Republike položila su vijenac i odali počast jasenovačkim žrtvama u podnožju spomenika Cvijet.

Vijence su također položila i odala počast brojna izaslanstva antifašističkih udruga iz Hrvatske i susjednih zemalja, kao i predstavnici HAZU, Ministarstva branitelja, Sisačko-moslavačke županije, grada Zagreba, Srpskog narodnog vijeća, Koordinacije romskih udruga, diplomatskog zbora i mnoga druga izaslanstva.

S. Tomašević

Vijenac za vođu proboga Antu Bakotića

U povodu 67. godišnjice proboga logoraša iz koncentracijskog logora Jasenovac delegacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista Sinja u nedjelju je položila vijenac na spomen-obilježje rodne kuće vođe proboga Ante Bakotića *Bake* na sinjskoj Pijaci.

Ante Bakotić bio je partizan koji je u jasenovačkom logoru organizirao pokret otpora. On je 22. travnja organizirao ustanak oko tisuću logoraša i poveo ih u proboj i slobodu. Dio logoraša uspio je stići do slobode i svjedočiti o zločinima Jasenovca. Bakotić je poginuo na savskom nasipu. Njemu su Sinjani 80-ih godina prošlog stoljeća na rodnoj kući postavili spomen-ploču. Ta je ploča 90-ih godina maknuta zbog uređenja fasade zgrade, ali je tadašnje gradske vlasti nisu vratile. Spomen-ploča ponovno je postavljena 2009. godine, a otkrio ju je tadašnji hrvatski predsjednik **Stjepan Mesić**. Od tada, na dan proboga iz Jasenovca, Savez antifašističkih boraca i antifašista cetinskog kraja redovito održava komemoraciju i polaže vijenac.

T. P.

SVI RADIKALIZMI OSTAVLJAJU ISTE POSLJEDICE

•Dr. sc. Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske i predstavnici hrvatske političke i civilne scene, na panel raspravi o jačanju ekstremne desnice u modernom hrvatskom i europskom društvu, poručili su kako je ključ borbe protiv takvog oblika radikalnog političkog djelovanja jačanje ekonomskih i kulturnih vrijednosti društva

Dvorana »Villa Antonio« u Opatiji bila je premala za pojačani interes što ga je pobudio dolazak dr. sc. Ive Josipovića, predsjednika Republike Hrvatske na panel raspravu »Antifašizam i desni radikalizam u Hrvatskoj i Europi« u sklopu treće po redu manifestacije – Dani antifašizma u organizaciji UABA Opatije i Liburnije, te opatijske Gimnazije Eugen Kumičić (održane od 7. do 9. ožujka u Opatiji).

Skupu su, među inim, nazočili **Viđoje Vujić**, obnašatelj dužnosti župana Primorsko-goranske županije, **Vojko Obersnel**, gradonačelnik Rijeke, **Ivan Dujmić**, opatijski gradonačelnik, akademik Petar Strčić i **Dinko Tamarut**, predsjednik SABA Primorsko-goranske županije i član Predsjedništva SABA RH. U izaslanstvu Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske bili su **Ratko Maričić**, predsjednik, **Jovan Vejnović** (potpredsjednik), **Miroslav Kirinčić** (tajnik) te članovi Predsjedništva **Vinko Šunjara i Nikola Uzelac**. Moderator rasprave bio je Neven Šantić, novinar Novog lista.

Borba za vrijednosti

-Svi mislimo da je demokracija ključna riječ koja će sprječiti pojavu ekstremnih pokreta, jer će ljudi biti u prilici odabratи.

Dr. sc. Ivo Josipović

No, demokracija nije dovoljna, pogotovo ne demokracija kao »glasnokracija«, jer i Hitler je došao na vlast kroz izbore. Antifašizam prepoznajem kao borbu za vrijednosti – kulturne i socijalne vrijednosti, jednakost ljudi i poštivanje raznolikosti. Virus radikalizma u, za njega povoljnim uvjetima, vrlo brzo zarazi čitav organizam i uništava demokraciju. Kriza koja se pojavila u današnje vrijeme upravo je plodno tlo za takav virus, jer ono što

Ratko Maričić, predsjednik SABA RH pozdravlja skup

DNEVNIK JEDNOG SKINSA

Nosim bokser jer ču njime kresnut prvog Srbinu kojeg vidim. Oni imaju užasne kulturološke i sve druge negativne navike i zasluzni su da ih se istrijebi. A Židovi su kao štakori, nema civilizacije koja ih nije proganjala – neke su od brojnih ideja zasnovanih na mržnji koje u samo dvadesetak minuta stigne izreći Gordan, glavni protagonist dokumentarnog filma »Dnevnik jednog skinsa« autora *Silvia Mirošničenka*, čijom su projekcijom otvoreni Dani antifašizma u Opatiji.

Projekciji filma prethodila je kratka predstava »Plemenska posla« u kojoj su učenice i učenici Gimnazije Eugen Kumičić, koristeći tehniku fizičkog teatra, u govoru mržnje »progovorili« praktički bez riječi. Predstava i film iskorišteni su kao predlošci za dublju raspravu o problemima radikalne desnice u modernom hrvatskom društvu. »Očito je da osoba ima sklonost snažnije od drugih doživljavati negativne emocije, ali veliki utjecaj na njegov sustav vrijednosti imaju i modeli iz uže obitelji, kao i okolina u kojoj se našao«, kazala je psihologinja *Sanja Bradic*.

Umjesto postavljanja »dijagnoze« glavnog lika potresnog dokumentarca, gost rasprave *Mato Ivanišević* odlučio je dijagnosticirati problem društva: »Još uvijek robujemo nekim nacionalističkim i tradicionalističkim idejama oko kojih se okuplja sve više mladih ljudi. Za mene nisu problem manje subkulturne grupe, nego tiha većina koja je sklona trpititi ovakve ekstreme, ne samo zbog straha ili pasivnosti, nego zato što s njima dijeli dobar dio sustava vrijednosti.«

O GOVORU MRŽNJE

Drugog dana manifestacije Dani antifašizma sudjelovali su opatijski srednjoškolci, koji su pod paskom Kristiana Šunića i Zdravka Tovilovića iz udruge »Alarm« pripremili interaktivnu predstavu forum-teatra na temu „Govor mržnje“ tijekom koje je i sama publika imala prilike odgovarati na postavljene probleme.

Profesorica Tatjana Matetić iz Gimnazije Eugen Kumičić, koja je zajedno s Olegom Mandićem, predsjednikom UABA Opatije i Liburnije, osmisila i realizirala projekt i program koji je antifašizam prezentirao u njegovom ikonskom obliku »dobrog« kao antipoda svakom obliku zla i nasilja, lišenog karme Drugog svjetskog rata, istaknula je kako su upravo srednjoškolcima i mladim ljudima najzanimljivija bila prva dva dana ovog događanja.

se događa u Grčkoj i drugim zemljama Južne Europe je jedan simptom koji ne smijemo zanemariti. Ključ uspjeha borbe protiv radikalizma jest – naći način da se više i bolje radi. Rad jest temelj blagostanja, ali i temelj demokracije, istaknuo je dr. sc. Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske. Bivši učenik Gimnazije Eugen Kumičić u Opatiji, Franko Dota, kazao je kako radikalna desnica danas djeluje unutar okvira parlamentarne demokracije, i služi se upravo demokratskim sustavima. Profesor Lino Veljak naglasio je kako je edukacija jedan od načina sprječavanja

širenja ideje ekstremne desnice. Podsjetio je da je prije nekoliko godina, kada je Jörg Haider ušao u austrijsku vladu, zbog njegovih radikalnih stavova Austrija bila gotovo izložena sankcijama od strane europske i međunarodne zajednice. Danas imamo primjer vlade u Mađarskoj, koja je ostvarila i više nego što je Haider mogao sanjati, poput zatiranja ljudskih prava i slobode govora, a iz EU ima prigovora samo na to što se ograničava autonomija bankarskih sustava. To pokazuje da neki stavovi koji se donedavno nisu tolerirali, danas postaju normalni.

Sudjelujući u raspravi, Ratko Marićić, predsjednik SABA RH, upozorio je da se Opatijska deklaracija o vrijednostima u suvremenom društvu pod nazivom »Antifašizam u suvremenoj demokraciji«, usvojena prošle godine na drugim Danima antifašizma, koju su sastavili mlađi opatijske Udruge antifašističkih boraca i antifašista – danas malo koristi. Pozvao je mlade da se i nadalje suprotstave i ustraju u borbi protiv desnog radikalizma uz potporu društva u cjelini. Čedomir Višnjić, predstavnik Ministarstva kulture, naglasio je potrebu očuvanja spomeničke baštine Narodnooslobodilačkog rata, rekavši kako se čine napori u Vladi da se i u ovim kriznim vremenima obnove i poprave neki od spomenika antifašizma, koji su zbog desne radikalne klime 90-ih godina oskrnavljeni ili uništeni, i pored finansijskih birokratskih i političkih barijera.

Politička apatija

U raspravi je bilo riječi kako ne treba zagovarati demokraciju kao sredstvo osvajanja vlasti, nego i kao mogućnost da se vlast na izborima izgubi. Stabilnost sustava ne dolazi samo iz autoritativnosti. Ona

se temelji, paradoksalno, i na političkoj apatiji. To je slučaj u hrvatskom društvu. Građani nemaju nikakav interes za visoku politiku, poglavito danas u vremenu krize i brinu se za svoju svakodnevnu egzistenciju. Ovdje se javlja glavni razlog nestabilnosti: očekivanja i zahtjevi građana prema državi. Nestabilnost se javlja tamo gdje ljudi dobivaju malo, a očekuju više, a ne tamo gdje se dobiva malo i gdje se ne traži više. Stari naraštaj u stanju je obuzdavati sebe, znaјući kako se moglo i gore proći. Međutim, mlađi malo znaju o NOB-u i vremenu »mraka« (izuzevši lažnih i manipuliranih verzija) i više stvari ne mijere relativnim mjerama. Za njih je ono »bolje« apsolutno, a materijalno obilje ne pokriva granice slobode u političkom i društvenom ispoljavanju. Današnja koalicijska vlast u Hrvatskoj ima tradicionalni »Pavlovlev refleks«, svojstven svim ljevicama: brani se šećre od ugriza slijeva, nego od onih zdesna.

Rasprava o tome ima li radikalna desnica svoj limit i da li je ugrožena baština antifašizma bila je plodonosna i sadržajna, zaključio je u ime organizatora, Oleg Mandić, predsjednik UABA Opatije i Liburnije. Dodao je kako je svaki oblik fašizma negacija demokracije. »Uvjeren sam da antifašizam ne mora biti vjera ili kult, već je to jedan način pozitivnog razmišljanja i djelovanja, što je i razlog da smo pod motom antifašizma odlučili predstaviti način reakcije na rane oblike negativnosti u modernom društvu, s posebnim naglaskom na nasilje«, kazao je Mandić.

B. M.

POTPORA GRADA I ŽUPANIJE

Realizaciju projekta Dani antifašizma su podržali Grad Opatija, Primorsko-goranska županija i Turistička zajednica Grada Opatije. Organizatori su bili Udruga antifašističkih boraca i antifašista Opatije i Liburnije i Gimnazija Eugena Kumičića iz Opatije.

Opatija je grad u kojem je uspostavljena visoka razina tolerantnosti, stoga nije čudo da se ova manifestacija održava upravo kod nas. Posebno veseli što se zahvaljujući Gimnaziji Eugena Kumičića i veliki broj mlađih ljudi uključio u program i rasprave, kazao je gradonačelnik Opatije Ivo Dujmić.

Dvorana »Villa Antonio« u Opatiji bila je premala za sve zainteresirane

♦Dugogodišnjem predsjedniku **Titu Grahu** odana je zahvalnost uz obavezu novog rukovodstva da ga zbog njegovih zasluga predloži za adekvatno priznanje SABA RH

Tridesetak delegata Udruga antifašističkih boraca i antifašista Varaždinske županije iz Varaždina, Ludbrega, Ivance, Lepoglave i Novog Marofa sudjelovalo je u srijedu, 7. ožujka, na izbornoj skupštini ZUABA Varaždinske županije, a među njima kao gosti, **Josip Skupnjak**, potpredsjednik SABA RH, **Dubravka Biberdžić**, predsjednica Skupštine Varaždinske županije, **Stefica Novak**, predsjednica društva „Tito“ Varaždin i **Milan Turkalj**, tajnik udruge RVI Varaždinske županije.

„Usprkos problemima koji u zadnje vrijeme prate rad udruga, uspjeli smo, zahvaljujući suradnji i zajedničkom radu svih antifašističkih udruga u potpunosti ostvariti program rada pa čak i više od planiranog“, naglasio je u izjevištu Predsjedništva ZUABA tajnik **Franjo Turkalj**. U znaku 70. obljetnice podizanja ustanka organizirani su mnogi skupovi i komemoracije uz centralnu svečanost 28. lipnja, kod spomen obilježja u Turčinu, gdje se tog dana, prije 70 godina, održao sastanak partijskog rukovodstva toga kraja, na kojem je donesena odluka o podizanju ustanka u varaždinskom kraju. U organizaciju skupa uključila se općina Gornji Kneginec kao domaćin i Varaždinska županija kao pokrovitelj svečanosti.

Posebno izjevišće na skupštini dao je predsjednik komisije za spomeničku baštinu **Milivoj Dretar**. Nakon uspješne obnove konspirativne partizanske bolnice u Gabrinovcu na Kalniku i svečanog otvorenja 25. lipnja, komisija će raditi na rješavanju statusa spomen obilježja u odnosu na vlasništvo i kategorije, kako bi se znala obaveza pojedinih subjekata za održavanje spomeničke baštine.

Udruga se uz pomoć Varaždinske županije preselila u nove veće prostorije, a za 2012. godinu izrađen je bogat program

Izborna skupština ZUABA Varaždinske županije NOVI PREDSJEDNIK VINKO OREŠKI

Potpredsjednik Josip Skupnjak i Tito Grah na skupštini ZUABA u Varaždinu

rada koji će se također ostvarivati u suradnji svih udruga. Tako će se organizirati tradicionalne komemorativne svečanosti u Lepoglavi i Šemovcu, obilježiti značajni datumi povijesnih ličnosti NOB-a te organizirati susreti s borcima Rijeke, Raba i Banja Luke, a delegacije će sudjelovati na niz lokalnih i republičkih svečanosti povodom obilježavanja povijesnih događaja NOB-a.

Dubravka Biberdžić, predsjednica Skupštine Varaždinske županije pozdravila je skup uz pohvale za rad udruge i uvjerenje da dolaze bolji dani za borce i antifašiste uz pomoć nove vlasti.

Josip Skupnjak, potpredsjednik SABA RH, potvrđio je ta uvjerenja naporima rukovodstva SABA da u kontaktima s novom vlašću pokrene rješavanje najhitnijih pitanja, a posebno vraćanje oduzetih prava i izjednačavanje istih s pravima sudionika iz domovinskog rata.

Izabrano je novo predsjedništvo od 9 članova, a za novog predsjednika izabran je **Vinko Oreški** iz Varaždina, dok će potpredsjednici biti **Marija Varović** iz Lepoglave i **Milivoj Dretar** iz Ludbrega. Funkciju tajnika i dalje će obnašati **Franjo Turkalj**, a za predsjednicu Nadzornog odbora izabrana je **Stefica Novak**. **Titu Grahu**, dugogodišnjem predsjedniku odana je zahvalnost uz obavezu novog rukovodstva da ga se predloži za adekvatno priznanje SABA RH.

Na kraju skupštine, ženama – delegatima čestitan je međunarodni Dan žena uz karantile, a zatim je pročitano Otvoreno pismo Varaždinskim vijestima kao odgovor **Alfredu Obraniću** na njegove napade na Tita i antifašizam, izrečene u napisu u tom listu o zahtjevu za ponovnim postavljanjem spomen-ploče na Titov prvi govor nakon oslobođenja u Varaždinu.

Milan Turkalj

Savez društava »Josip Broz Tito«

Pripreme za ulazak u Savez antifašista Hrvatske

Predsjedništvo Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske održalo je sjednicu na kojoj je utvrdilo svečani program manifestacije Dana mladosti - radosti u Kumrovcu, 26. svibnja 2012. godine. Raspravljanje je i o izdavačkoj djelatnosti te izvještaju Nadzornog odbora.

Članovi Predsjedništva su informirani o zaključku Pred-

sjedništva SABA RH o uspostavljanju Koordinacije kao prvom koraku u ostvarenju Saveza antifašista Hrvatske. Zaključeno je da se u društima Tito raspravi o toj polaznoj osnovi za formiranje Saveza antifašista Hrvatske. Na sljedećim sjednicama bit će definiran prijedlog Skupštini Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske koja će donijeti konačnu odluku.

T.B.

Sabor više nije pokrovitelj komemoracije na Bleiburgu

♦Na Bleiburgu su se događale zloupotrebe i manipulacije, a dominirala je ustaška, fašistička ikonografija

Predsjedništvo Hrvatskog sabora usvojilo je odluku po kojoj Sabor više neće biti politički pokrovitelj spomendana bleiburškim žrtvama i žrtvama Križnog puta, niti će tko u ime Sabora ići na Bleiburg 15. svibnja. Prema toj odluci Sabor će još samo ove godine financirati komemoraciju jer su za to već prije predviđena sredstva od 500.000 kuna.

Dogodine ćemo nastojati raspravom doći do toga koje bi bilo najbolje mjesto u Hrvatskoj za obilježavanje žrtava Križnog puta, izjavio je predsjednik Sabora Boris Šprem i dodao da je nevinih žrtava bilo na Križnom putu kroz Hrvatsku i Sloveniju, ali ne i na Bleiburškom polju. Tamo su se »odvijale završne, legitimne borbe

Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i Pavelićevih snaga i došlo je do stradanja s obje strane, ali nije bilo nevinih žrtava«.

Šprem je pojasnio da su se posljednjih 12 godina događale zloupotrebe i manipulacije. »Dominirala je ustaška, fašistička ikonografija. To želimo promijeniti i želimo da se žrtve Križnog puta obilježavaju u Hrvatskoj na dostojanstven i primjerjen način. Ako netko želi i dalje na Bleiburgu obilježavati žrtve Križnog puta neka izvoli, ali ne pod pokroviteljstvom i financiranjem države«, poručio je. Ujedno je rekao kako bi bilo dobro da se u rujnu predloži Saboru prvo čitanje Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima.

Pakrac - Lipik

♦Podijeljene Zahvalnice pojedin-cima za pomoć u obnovi spomenika i spomen-parka Dvanaestoj slavon-skoj brigadi

R edovna izvještajna skupština Udruge antifašističkih boraca i antifašista Pakrac-Lipik održana je 8. ožujka, a uz članove skupštine nazočili su joj **Borivoj Zarić**, član Predsjedništva SABA RH, **Kata Holjevac** s članovima Predsjedništva UABA Požege, **Miroslav Grozdanić**, dožupan Požeško-slavonske županije, **Vicko**

Skupština UABA Pakrac - Lipik Uspješna aktivnost u obnovi spomenika

Njavro, predsjednik Županijskog odbora Forum seniora SDP-a Požeško-slavonske županije i **Zoran Krejči**, predsjednik Gradskog vijeća Pakraca.

Izvještaj o radu u ime Predsjedništva je podnio **Pero Matić**, potpredsjednik UABA Pakrac- Lipik, blagajnički izvještaj je predočio **Tomo Jendrašić**.

U izvještaju o radu naročito je podvučena uloga u uspješnoj obnovi spomenika, a posebno devastiranog spomenika

Dvanaestoj slavonskoj brigadi. U pružanju finansijske potpore posebno je naglašena uloga lokalnih vlasti Pakraca i Lipika.

Nakon usvajanja izvještaja i pozdravnih riječi gostiju, predsjednik Udruge **Veljko Mandić** je podijelio Zahvalnice pojedincima za pomoć u obnovi spomenika i spomen-parka Dvanaestoj slavonskoj brigadi u selu Budići, kao i pisane čestitke i karanfile svim nazočnim ženama povodom 8. ožujka Međunarodnog dana žena. **P.M.**

Galovac

MJEŠTANI PROTIV RUŠENJA

♦Općinsko vijeće nije raspravljalo o spomeniku, o mogućem rušenju ili uređenju spomen područja, kaže petar Pešo Burčul, predsjednik Vijeća

R ušenje pet stabala i loženje otkinutih trulih grana u ogradištem prostoru kod spomenika palim borcima i žrtvama fašističkog terora u Drugom svjetskom ratu u Galovcu dobrano je uskovitlalo prašinu u ovoj ravnokotarskoj općini.

-Svim mještanima Galovca, svim antifašistima iz Zadra, Zadarske županije i Republike Hrvatske koji me učestalo zovu, upozoravaju i traže objašnjenje u svezi spomenika, s punom odgovornošću tvrdim kako Općinsko vijeće uopće nije raspravljalo o spomeniku, pa tako i o mogućem rušenju ili uređenju spomen područja, govori **Petar Pešo Borčul**, predsjednik Općinskog vijeća Općine Galovac.

Ne radi se o nikakvom mogućem rušenju spomenika. Spomen područje je godinama zapušteno, od visoke trave i granja ne može se prići spomeniku, a na to su nas često upozoravali i potomci poginulih, zaleći se na nebrig i zapuštenost. Osim njih, uređenje su tražili i susedi uz spomenik, koji boluju od peludne i drugih alergija, ističe načelnik **Marin Gulan**.

Dio mještana i antifašisti zabrinuti su jer smatraju kako je rušenje stabala, među njima i polustoljetnog stabla murve koju je posadio mještanin Vice Burčul, prvi korak prema potpunom rušenju spomenika. Galovački spomenik je simbol antifašističkog otpora, jedan od rijetkih koji je u Zadarskoj

županiji i šire odolio ratnom vihoru i nije srušen tijekom Domovinskog rata.

-Sačuvan je u ratu, red je i poštenje da bude sačuvan i u mirnodopsko vrijeme, za sva vremena, navodi Burčul.

Visoki kameni spomenik podignut je uz jednu obiteljsku kuću. Na samom vrhu je bista poznatog galovačkog antifašista Bare Burčula, a ispod nje imena 56 palih boraca i još 14 »žrtava fašističkog terora«.

-Brojnim mještanima ovo je jedino mjesto gdje se mogu pokloniti svojim precima. Mnogim poginulima se i ne znaju mesta gdje su poginuli i pokopani, gdje su im razasute kosti, tako da je spomenik jedino mjesto sjećanja, ističe Burčul.

Zajednički prosvjed Savjeta antifašista RH i Predsjedništva SABA RH Tražimo energično suzbijanje rasizma na stadionima

•U povodu nedavnog rasističkog incidenta, u kojem je grubo bio vrijeđan igrač Pule *Henri Belle*, Savjet antifašista Republike Hrvatske i Predsjedništvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske uputili su 16. ožujka prosvjed nadležnim državnim ministarstvima i Hrvatskom nogometnom savezu

Savjet antifašista RH i Predsjedništvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH smatraju da se u slučaju ponovljenog rasističkog ispada ne radi o pukom huliganizmu, već o govoru mržnje, u kojem ksenofobija nadmašuje dosadašnje šovinističke ispade. Toleriranje rasizma može, prije svega, pogubno utjecati na mlade ljude koji se okupljaju na sportskim stadionima, šteti ugledu hrvatskog sporta, te nanosi štetu

čitavoj državi, koja se nalazi na pragu ulaska u Europsku uniju.

Pretpostavljamo da i sami smatrate da su rasistički ispadi nespojivi s europskom i demokratskom Hrvatskom. Pojave rasizma dužni su sprječiti nadležni državni organi i sportske organizacije. Neprihvatljivo je da se odgovornost prebacuje s jednih na druge, jer se radi o problemu koji ulazi, kako u kompetenciju ministarstava obrazovanja i unutar-

njih poslova, tako i Hrvatskog nogometnog saveza. Rasizam je bio i ostao prateća pojava fašistoidnog ponašanja i zato smatramo da smo pozvani da vas upozorimo na potrebu energične akcije na suzbijanju rasizma u Hrvatskoj, kaže se na kraju zajedničkog prosvjeda kojeg su potpisali predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Ratko Maričić** i predsjednik Savjeta antifašista RH dr. **Branko Caratan**.

Reagiranja

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta: Predložili smo izmjenu zakona

»Nastavno na Vaš dopis, želimo napomenuti kako Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta najoštrije osuđuje svaki oblik vrijedanja na osnovi bilo kakvog oblika diskriminacije, bilo na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti. Također želimo napomenuti kako ovo Ministarstvo u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje provodi Akcijski plan za provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u sportu, na sportskim natjecanjima i izvan njih kroz čitav niz edukacijskih mjeru u kojem su djeca

i mladi nositelji i/ili aktivni sudionici većine mjera.

Smatramo da se radom s djecom od najranije dobi (što je i odrednica ovoga Ministarstva), ali i obveznim uključivanjem šire društvene zajednice u rješavanje problema nasilja u sportu, a u kojoj i mediji imaju važnu ulogu, jedino može dovesti do željenih rezultata. Stoga smo sve materijale Akcijskog plana ustupili relevantnim institucijama u Republici Hrvatskoj (Ministarstvu unutarnjih poslova, Hrvatskom olimpijskom odboru, svim nacionalnim sportskim save-

•Na prosvjed kojeg je uputio SABA RH i Savjet antifašista RH odgovorilo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta kao i Hrvatski nogometni savez

zima, Pravobraniteljici za djecu, Hrvatskom školskom športskom savezu, kao i svim obrazovnim institucijama).

Također, s ciljem sprječavanja kao i oštijeg sankcioniranja neprimjerenog ponašanja i nasilja na sportskim natjecanjima, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je predložilo Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu unutarnjih poslova razmatranje izmjena odgovarajućih zakona i propisa koji su u djelokrugu istih.«

Pomoćnik ministra MZOS
Petar Skansi

Hrvatski nogometni savez: PRIDRUŽUJEMO SE VAŠOJ OSUDI - TO JE PROBLEM CIJELOG DRUŠTVA

»Poštovani, zaprimili smo Vaš dopis od 16. 03. 2012., broj: 01-99-12 kojim izjavljujete prosvjed povodom rasističkih pojava na sportskim priredbama. Pridružujemo se Vašem ogorčenju i osudi bilo kakvog oblika rasističkog ponašanja na sportskim priredbama, kao i svim izrazima rasizma i fašizma općenito.

Klubovi čiji su »navijači« vrijeđali igrača NK Istra 1961 Henrika Bellea na rasnoj osnovi, kažnjeni su novčanim kaznama u iznosu od 80.000 i 35.00 kn od strane tijela Hrvatskog nogometnog saveza. Na žalost, time nisu kažnjeni pravi krivci za te neprihvatljive ispade.

Hrvatski nogometni savez postupajući po svom Akcijskom planu za sprječavanje nereda na igralištima, u što je uključeno i svako diskriminatorno ponašanje temeljeno na rasnoj, nacionalnoj, religijskoj, regionalnoj, jezičnoj ili svjetonazorskoj osnovi, dao je upute službenim osobama na utakmicama (suci, delegat) da pri svakoj pojavi takvog ponašanja obvezno postupe na sljedeći način:

- kod prve takve pojave da se preko službenog razglosa pozove gledatelje da prekinu s takvim ponašanjem uz upozorenje da će se utakmica prekinuti,
- kod druge pojave da se utakmica

prekine na određeno vrijeme ili trajno ako takvo ponašanje ne prestane,

- ukoliko se utakmica nastavi, a opet se javi diskriminatorno ponašanje, utakmica će se prekinuti. Također je dana uputa klubovima da njihove redarske službe strogo kontroliraju gledatelja da na ulasku na stadion ne unesu transparente i druge predmete na kojima bi bio isписан uvredljiv sadržaj. Na žalost, unatoč tim pregledima, dogodi se da takav transparent manjeg formata uđe na tribine. Kao primjer navodimo utakmicu reprezentacija Hrvatske i Gruzije u Splitu, na kojoj je jedan gledatelj istaknuo kukasti križ. Naš Savez je

zbog toga od strane UEFA-e bio kažnjen visokom novčanom kaznom.

Kao što vidite, radi se o problemu koji nadilazi sportske organizacije - i postaje problem čitavog društva. Naime, ukoliko cijela tribina uzvikuje nedopušteni pozdrav i pri tome diže ruku u pozdrav, to je ozbiljan socijalni problem koji ne može rješavati sportski savez ili klub.

Slažemo se da, osim što takve pojave predstavljaju ponašanje ispod svake civilizirane razine, one ruše i ugled hrvatskog sporta i Republike Hrvatske. Podsjećamo na sramotno oblikovanje kukastog križa koje su napravili »navijači« prije nekoliko godina na utakmici Italija-Hrvatska i zbog kojeg smo podnjeli kaznenu prijavu, postupak po kojoj je završio bez rezultata.

U okviru spomenutog Akcijskog plana predviđeno je i pojedinačno prijavljivanje (kazneno i prekršajno) gledatelja koji se diskriminirajuće ponašaju ili koriste pirotehniku na stadionima, kao i ulaganje tužbi radi naknade štete. Problem je u identifikaciji počinitelja (npr. onaj koji je istakao kukasti križ ili bacio baklju pokraj vratara domaće reprezentacije), što je neobično jer postoji sustav za snimanje tribina.

Stoga smatramo da sve institucije kojima ste uputili Vaš prosvjed moraju zajedno djelovati preventivno, ali i represivno prema onima koji se neprihvatljivo ponašaju.

Konačno, ističemo da Hrvatski nogometni savez sudjeluje u svim aktivnostima

UEFA programa Respect koji je usmjeren promicanju ravnopravnosti i tolerancije u sportu i društvu, da pomaže selekcije Roma, koji su na žalost često objekt diskriminacije, te suorganizaciju utakmice između HNK Hajduk iz Splita i selekcija Hrvatske i Britanske vojske, a povodom obilježavanja godišnjice formiranja Hajduka kao momčadi Narodnooslobodilačke vojske.

Zahvaljujemo na Vašoj intervenciji i nadamo se da ćemo ubuduće i surađivati u aktivnostima usmjerenim prema zajedničkom cilju - uklanjanju svih oblika rasističkog i fašistoidnog ponašanja na sportskim igralištima i društvu općenito.

Glavni tajnik HNS-a
Zorislav Srebić

Srijemski front

VIJENCI NA SPOMEN-OBILJEŽJE

•U povodu 67. obljetnice jedne od najtežih bitaka u NOR-u izaslanstvo SABA RH položilo vijenac na Spomen-obilježje »Srijemski front«

Srijemski je front formiran poslije oslobodenja Beograda u nizu teških borbi vođenih u istočnom Srijemu između jedinica 1. proleterskog korpusa NOVJ, odnosno 1. armije JA i 34. njemačkog korpusa. Stabiliziran je u drugoj polovini siječnja 1945. godine. U proboru Srijemskog fronta, u sastavu 1. armije od preko sto tisuća boraca, iz Hrvatske je bila $\frac{1}{4}$ snaga ili oko 20.000 – 25.000 i to u sastavu 6. ličke proleterske divizije »Nikola Tesla«, 13. proleterske brigade »Rade Končar« i drugim sastavima partizanskih jedinica koje su od rani-

je popunjavane borcima iz Hrvatske i kao popuna nastupale od Tovarnika do Zagreba.

Na mjestu probora Srijemskog fronta, na 106. kilometru autoceste od Beograda prema Zagrebu, uz lijevu obalu rijeke Bosut, pokraj sela Adaševci podignuto je veličanstveno Spomen-obilježje »Srijemski front« čiji sadržaj trajno podsjeća sve naraštaje na jednu od najvećih i najtežih odlučujućih bitaka u NOR-u, u kojoj je od 28. listopada 1944. do 13. travnja 1945. godine poginulo 14.947 partizanskih boraca i saveznika.

Na Spomen-obilježju, svake se godine 12. travnja, kada je probijen Srijemski front, održava svećanost, uz nazočnost preživjelih boraca i poklonika antifašizma iz Srbije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Tako je bilo i ove godine na 67. obljetnicu probora Srijemskog fronta. Uz ostale, i izaslanstvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (*Nikola Uzelac*, član Predsjedništva, *Petar Raić*, predsjednik Sekcije 13. proleterske brigade »Rade Končar« i *Bojan Miroslavljević*, iz uredništva »Glasa«) položili su vijenac ispred Centralnog spomen postava.

Probor Srijemskog fronta otpočeo je 12. travnja uz istovremeno forsiranje Save kod Brčkog i Županje, Dunava kod Opatovca i Dalja, i Drave uzvodno od Osijeka. Divizije 1. armije su za kratko vrijeme zauzele glavni obrambeni pojaz i brzim prodorom slomile otpor neprijatelja po dubini obrane i do kraja dana oslobodile Vukovar, Borovo, Negoslavce i Županju. Prvog dana je na taj način probijen neprijateljski obrambeni pojaz u dubini od 30 kilometara.

Sljedećeg dana jedinice 1. armije nastavile su napredovanje. Nakon teških uličnih borbi do 18 sati oslobodile su Vinkovce, te nastupajući od Vukovara, približile se Osijeku. Oslobođenjem Vinkovaca i Županje, 1. armija je probila Srijemski front cijelom širinom i otvorila put za prođor prema Zagrebu.

B.M.

Politički sat boraca 13. proleterske brigade »Rade Končar«, u Bapskoj na Srijemskom frontu, 1945. godine

Koordinacija Zajednica i udruga ABA Dalmacije

ZAHTEV PREMA SABA RH ZA IZVANREDNU SJEDNICU

•Dalmatinski antifašisti već duže vrijeme ukazuju na neprihvatljiv odnos vlasti prema antifašistima i antifašizmu u cjelini. Posebno upozoravaju na probleme koji otežavaju pa čak i onemogućavaju djelovanje organizacija antifašističkih boraca i antifašista u Hrvatskoj

Od organa Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske zahtijevaju sazivanje izvanredne sjednice Predsjedništva ili Skupštine Saveza, na kojoj bi se raspravljalo o odnosu vlasti i društva prema antifašizmu i problemima organizacija antifašističkih boraca i antifašista u Hrvatskoj, priopćeno je na web stranici Udruge antifašista Dubrovnik.

Na trećoj sjednici Koordinacije dalmatinskih antifašista, u kojoj su predstavnici zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista iz županija: Dubrovačko-ne-retvanske (ove godine vodi Koordinaciju), Splitsko-dalmatinske, Zadarske i Šibensko-kninske te udruga antifašista iz većih dalmatinskih gradova, održanoj početkom travnja u Splitu, uz ostalo je zaključeno da se od organa Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske zahtijeva sazivanje izvanredne sjednice Predsjedništva ili Skupštine Saveza, na kojoj bi se raspravljalo o aktualnom stanju i problemima antifašizma u Hrvatskoj.

Unatoč ustavnim definicijama koje Lijepu našu temelje na tekovinama antifašizma, od osamostaljenja Republike Hrvatske početkom prošlih devedesetih, stanje je takvo da su udruge i zajednice antifašističkih boraca i antifašista većinom na prosjačkom štalu, a u mnogim sredinama uopće nema uvjeta za njihovo djelovanje.

Oduzimanjem stečenih prava borcima NOR-a značajno su pogoršani njihovi životni uvjeti, dok je istovremeno, što ratnim djelovanjem, što orgijanjem ekstremista, najčešće pod plaštem vlasti, devastirano ili potpuno uništeno oko tri tisuće spomenobilježja antifašizma i NOB-a, od kojih su mnogi visoke umjetničke vrijednosti.

Antifašizam i povijest narodnooslobodilačke borbe gotovo su izbačeni iz nastavnih programa škola, a u udžbenicima se iskriviljavaju povjesne činjenice.

Preostala arhivska i druga povjesna građa iz vremena NOR-a uklonjena je iz muzeja i u svakojakim kutijama trune u neodgovarajućim spremištima, dok na veliko i na razne načine traju pokušaji revizije povijesti, osporavanja i blaćenja hrvatskog antifašizma i NOB-a.

Takvom neodrživom stanju, smatraju članovi Koordinacije dalmatinskih antifašista, doprinijelo je bujanje nacionalizma i kleronacionalizma, čemu su, uz otvorenu

ili prikrivenu podršku, stalno kumovale vladajuće strukture u Republici Hrvatskoj, naročito najduže vladajući HDZ, ali se pomaci na bolje ne osjećaju i ne ostvaruju niti kad je na vlasti koalicija predvođena SDP-om.

Ukupnom lošem stanju po hrvatski antifašizam nije pomoglo ni donošenje posebnog dokumenta u Hrvatskom saboru, u proljeće 2005. godine, pod zvučnim imenom »Deklaracija o antifašizmu« jer do današnjih dana od svega, na poboljšanju uvjeta i stanja, nije učinjeno gotovo ništa.

Za takvo stanje svakako dijelom snose odgovornost i strukture i rukovodstva antifašističkih boraca i antifašista, naročito organi Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske u Zagrebu. Savez je

zasigurno zaslužan za kakvo takvo djelovanje, opstanak i razvoj misli antifašizma i sjećanja na NOB u protekla, nešto više od dva desetljeća, ali je to nedovoljno, jer je to postalo tek bavljenje samim sobom, a zapravo je besperspektivno produžavanje životarenja.

Svijetle tradicije hrvatskog antifašizma, antifašizam kao civilizacijska tekovina i mnogi pojavnji oblici fašizma svuda oko nas zahtijevaju efikasnu i odlučnu aktivnost, kojom će se ustavna utemeljenost Republike Hrvatske na antifašizmu pretočiti u život i praksu, stvaranjem uvjeta da se uočeni problemi konačno počnu rješavati i tako počne mijenjati dugotrajno nepovoljno stanje, koje vodi potpunom zatiranju hrvatskog antifašizma.

Koordinacija Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Dalmacije

Reafirmacija četništva bila bi amnestija za krvave zločine

Na 3. sjednici Koordinacije zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Dalmacije, održanoj u Splitu 31. ožujka 2012. godine, povodom inicijativa u Srbiji da se rehabilitira ratni zločinac, komandant četničkog pokreta Dragoljub Draža Mihailović, doneseno je sljedeće

P R I O P Ć E N J E

1. Najoštrije osuđujemo inicijative i pokušaj rehabilitacije Dragoljuba Draže Mihailovića, jednog od najvećih ratnih zločinaca Drugog svjetskog rata.

2. Reafirmacija četništva još je jedan u nizu smislijenih pokušaja amnestiranja krvavih zločina, izdaje, raspirivanja nacionalizma, neofašizma i aveti prošlosti na ovim prostorima.

3. Ideolozi četništva, ovih i sličnih inicijativa moraju konačno shvatiti da su vojnički poraženi u NOB-u, a u ratnim zbivanjima 90-tih konačno dotučeni i razobličeni. Kao samozvani »zaštitnici srpskog naroda« još jednom su se pokazali najvećom sramotom srpskog naroda u njegovoj povijesti.

4. Dižemo svoj glas u ime naroda i antifašista Dalmacije koji su pretrpjeli velika stradanja i žrtve od četničkog pokreta i njegovih krvavih pohoda.

5. Ponosni smo na doprinos koji su dalmatinski borci dali uništenju tog zločinačkog pokreta u Drugom svjetskom ratu (posebno u bitci na Neretvi) i Domovinskom ratu.

6. Uvjereni smo da će demokratske i antifašistički opredijeljene snage Srbije dobiti bitku za povjesnu istinu i četnički pokret i Dražu Mihailovića definitivno smjestiti tamo gdje su ga NOVJ i svjetska povijest trajno smjestili – na smetlište povijesti.

7. Očekujemo odlučnu reakciju međunarodne zajednice na ovaj drski pokušaj reafirmacije četničkog pokreta, vjernog suradnika nacifašističkih okupatora.

Predsjednik Koordinacije
Branko Grošeta, dipl.oec.

Zajedničko priopćenje antifašista Hrvatske i Slovenije

Osuđeni pokušaji rehabilitacije zločinaca

♦Proces koji se vodi u Srbiji, s nastojanjem rehabilitacije četničkog komandanta Draže Mihailovića i četničkog pokreta, najočitiji je primjer pretvaranja osvjedočenog zločinca u nevinu žrtvu i antifašista

Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i Zveze združenih borcev za vrednote NOB-a Slovenije, na sastanku održanom 23. ožujka 2012. u Bregani, najenergičnije osuđuju sve one koji nastoje rehabilitirati, ili su to već učinili, ratne zločince iz redova četničkih, ustaških i belogardejskih formacija.

Proces koji se vodi u Srbiji, s nastoja-

njem rehabilitacije četničkog komandanta Draže Mihailovića i četničkog pokreta, najočitiji je primjer pretvaranja osvjedočenog zločinca u nevinu žrtvu i antifašista. Na žalost, i u Hrvatskoj su, samo na drugačiji način, rehabilitirane ustaše pretvaranjem u pripadnike tzv. Domovinske vojske, koja pod tim nazivom i ustrojem nikada i nije postojala. Ustašama su osi-

gurana sva prava kao i borcima NOB-a, s time da su, za razliku od boraca NOB-a, mnogi odlikovani i unaprijedjeni u više časnička zvanja.

Sve izvjesnija rehabilitacija četničkog komandanta Draže Mihailovića i četničkog pokreta nanijet će najveće štetu srpskom narodu, kao što i rehabilitacija ustaštva nanosi štetu hrvatskom narodu.

ZUABA Splitsko-dalmatinske županije

Dizemo glas protiv rehabilitacije zločinca Draže Mihailovića

♦Narod Dalmacije ne može zaboraviti strijeljanja, klanja i zapaljenja nevinih civila od dinarskih četničkih hordi vojvode popa Momčila Đujića, u organizaciji talijanskih fašista i njemačkih nacista

Predsjedništvo Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista (ZUABA) Splitsko-dalmatinske županije na sjednici održanoj 20.03.2012. u povodu nakane Višeg suda u Beogradu o rehabilitaciji ratnog zločinca Dragoljuba Draže Mihailovića, komandanta četničkog pokreta u 2. svjetskom ratu, koji je nakon uhićenja, u srpnju osuđen na smrt i strijeljan 17.07.1946., zbog suradnje s okupatorima Jugoslavije: Nijemcima, Talijanima i drugima i s kontrarevolucionarnim snagama u borbi protiv NOVJ. Bio je pukovnik Kraljevske vojske i ministar obrane u izbjegličkoj jugoslavenskoj Vladi u Londonu.

Podižemo svoj glas i protestiramo protiv takve nakane. Njegova rehabilitacija značila bi: poništenje NOB i revolucije svih naroda i narodnosti u Jugoslaviji, te poniženje i poraz oko 750.000 boraca NOR-a i zabijanje »glogova kolca« u tijelo oko 305.000 poginulih i oko 410.000 ranjenih boraca NOVJ, čemu je Hrvatska, a osobito Dalmacija, dala najveći obol. Narod Dalmacije ne može zaboraviti strijeljanja, klanja i zapaljenja nevinih civila od dinarskih četničkih hordi vojvode popa Momčila Đujića, u organizaciji talijanskih fašista i njemačkih nacista.

Također, izražavamo negodovanje i

nezadovoljstvo o rečenom na HTV-u, u emisiji »In medias res« od 19.03.2012., u večernjem terminu, u organizaciji novinara, urednika i voditelja Petra Vlahova.

Većina sudionika, pa i sam voditelj, bili su ispod svakog nivoa, na obje »strane«, osobito izvjesni Jovan Peina. U svakoj državi, gdje su civilizacija i zrela demokracija nezaobilazne, emisija bi bila prekinuta. Ovako, imali smo priliku slušati kojekakve gluposti koje nemaju nikakve sveze s povijesnom zbiljom, ali imaju svezu s nesrećom koja ne nudi bolju i sretniju budućnost narodima na prostorima tzv. Balkana.

Crna kronika

VANDALIZAM SE NASTAVLJA

♦Spomenike NOB ruše, oštećuju, a sada i kradu!

Brončani kip narodnog heroja Josipa Horvata Zdelara kradljivci su ukrali s gradskog groblja u Čakovcu. Brončani kip velike vrijednosti star je više od 40 godina, a izradio ga je poznati secesijski graditelj Valent Morandini, koji je, između ostalog, zaslužan za izgradnju čakovečke Gradske vijećnice.

Josip Horvat Zdelar u predratnoj Jugoslaviji, kao tekstilni radnik, bio je jedan od organizatora brojnih štrajkova za prava radnika u Međimurju i Zagorju.

Bio je i prvoborac i organizator ustanka protiv kvizlinške vlasti NDH i njemačkih okupatora. Preminuo je u 48. godini života, a pokopan je uz velike počasti na gradskom groblju u Čakovcu. Kako je bio omiljen u narodu pokazuje činjenica da se od njega na sprovodu, u prosincu 1966. godine, oprostilo čak 12 tisuća Međimuraca i njegovih ratnih drugova.

Antifašistički spomenik uz Jadransku magistralu u Sukošanu, podignut 1987.

godine u čast 44 pala borca i 17 žrtava fašističkog terora iz Sukošana, predstavljala je brončana figura težaka s motikom, a srušen je tijekom Domovinskog rata, krajem 1992. godine.

Nedavno su nepoznati vandali ukrali ostatke brončane biste. Nestao je zapravo oštećeni gornji dio figure težaka sa srušenog partizanskog spomenika ispred Doma mladeži, nekadašnjeg Doma kulture u Sukošanu.

R.I.

Inicijativa za osnivanje Zaklade ZAVNOH-a

•Članovi Skupštine Savjeta antifašista RH podržali su, na sjednici održanoj 12. ožujka ove godine u Zagrebu, Inicijativu za osnivanje Zaklade ZAVNOH-a kojoj je osnovni cilj poticati aktivnosti na očuvanju tekovina NOB-a i antifašizma

Tekst te Inicijative bit će upućen Hrvatskom saboru na usvajanje, a predložila ga je radna grupa u kojoj su Stjepan Mesić, Branko Caratan, Živko Juzbašić, Jovan Vejnović, Tomislav Jakić i Ilija Ranić.

»S obzirom na dugogodišnje političko, društveno i finansijsko marginaliziranje Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske i drugih organizacija, koje je provodila hrvatska vlast, nisu osigurane i zaštićene temeljne antifašističke vrijednosti. Poseban problem je njihovo nedostatno artikuliranje u suvremenim hrvatskim demokratskim poredak. Stoga bi trebalo osnovati organizaciju, u statusu zaklade, koja bi pridonijela daljnjoj afirmaciji i osvremenjivanju hrvatske antifašističke tradicije. Ime ZAVNOH-a u nazivu zaklade, simbolički bi označilo tu važnu razdjelnicu hrvatske povijesti i istaknuto pozitivne vrijednosti narodnooslobodilačkoga i antifašističkog pokreta 1941.–1945., istaknuto je u obrazloženju Inicijative.

Zaklada će raspisivati natječaje

Cilj Zaklade je poticanje aktivnosti na očuvanju tekovina NOB-a i antifašizma, a osnovna funkcija Zaklade će biti Financijska potpora realizaciji različitih projekata u funkciji očuvanja stečevina antifašizma i njegovoj daljnjoj afirmaciji. Zaklada će kontinuirano raspisivati natječaje za dodjelu sredstava za objavljivanje knjiga i drugih publikacija, za filmsko stvaralaštvo, za organiziranje znanstvenih i stručnih skupova, za zaštitu spomeničke baštine, za organiziranje izložbi i slično.

Temeljna funkcija Zaklade bit će i stvaranje informacijske i dokumentacijske osnove za poticanje prikupljanja građe, sjećanja sudionika i preuzimanja osobnih i drugih arhiva. Zaklada bi, kako se ističe, trebala osnovati vlastiti Centar za dokumentaciju, kao svojevrsni informativni i poticajni punkt.

Posebno će biti važne i edukativne aktivnosti koje uključuju organiziranje radionica, tribina, seminara i okruglih

stolova o temama iz područja djelovanja Zaklade. Uz revalorizaciju povijesnih stečevina, iznimno je važno praćenje suvremenih događanja i tematske rasprave o antifašizmu danas. Zaklada će poticati educiranje mladih istraživača, naglašeno je u Inicijativi za formiranje Zaklade ZAVNOH-a.

Zakladi mogu pristupiti kao članovi podupiratelji državna tijela, jedinice lokalne samouprave, nevladine organizacije te pravne i fizičke osobe koje se obvezuju da će godišnje finansijski doprinositi ostvarivanju djelatnosti Zaklade, u okviru svojih mogućnosti.

Podržano osnivanje Koordinacije Saveza antifašista

Skupština Savjeta antifašista Republike Hrvatske podržala je i prijedlog da se osnuje Koordinacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH, Saveza društava »Josip Broz Tito« i Saveza ratnih vojnih invalida kao priprema za formiranje jedinstvene organizacije pod nazivom Savez antifašista Republike Hrvatske.

Predsjednik SABA RH Ratko Marićić, obrazložio je prijedlog za osnivanje Koordinacije triju Saveza upozoravajući da antifašisti trebaju novim oblicima organiziranja snažnije odgovoriti i suprotstaviti se pojavnim oblicima fašizma i nacizma.

U raspravi je posebno naglašeno da u transformaciji Saveza antifašističkih boraca i antifašista treba usvajati takve programe koji bi privukli što više mladih.

Potpredsjednik SABA RH Jovan Vejnović objasnio je prijedlog Programske deklaracije, koja je temelj transformacije SABA RH, navodeći da komemorativni antifašizam ne može biti isključiva aktivnost, već da se SABA RH mora baviti i aktualnim problemima u društvu, te razvijati demokratske procese.

Daniel Ivin se založio za ujedinjavanje svih antifašističkih potencijala, a Ivan Fumić je naglasio da organizacije

antifašističkih boraca i antifašista od Dubrovnika do Istre traže transformaciju SABA RH u Savez antifašista.

Mirko Mećava je naglasio da je krajnji cilj osnivanje Saveza antifašista, ali dok bude aktivnih boraca treba i u imenu organizacije ostaviti i naziv antifašistički borci. Članovi Savjeta su u raspravi upozorili da je na djelu revidiranje povijesti i da se tome treba suprotstaviti. U raspravi su sudjelovali i Branko Caratan, Mate Orešić, Jagođa Milidrag, Nikola Vicković, Rudolf Kahlina, Tanja Uroda, Milan Gavrović i Svetozar Livada

Savjet antifašista RH podržao je prijedloge koje je SABA RH uputio predsjedniku RH, predsjedniku Hrvatskoga sabora i predsjedniku Vlade RH da Dan antifašističke borbe ostane blagdan, te da se Hrvatski sabor odrekne pokroviteljstva nad komemoracijom na Bleiburgu.

Nakon rasprave u kojoj je uvodno izlaganje podnio potpredsjednik Savjeta antifašista RH Drago Pilsel, prihvaćen je i prijedlog da se Predsjednik Hrvatskoga nogometnog saveza, Ministru unutarnjih poslova i Ministru znanosti, obrazovanja i sporta, uputi pismo kojim se upozorava na rasističke pojave na sportskim terenima. Zaključeno je da pismo treba uputiti u ime SABA RH i Savjeta antifašista RH i sredstvima javnog priopćavanja. Usvojen je tekst pisma kojeg je pročitao predsjednik SABA RH Ratko Marićić, a u raspravi je predloženo da se, ukoliko ne bude reakcije iz Nogometnog saveza Hrvatske i Ministarstava, to pismo uputi europskim institucijama.

Na skupštini je bilo i kritike na nedovoljnu aktivnost Savjeta u proteklih godinu dana, odnosno od njegove posljednje sjednice 28. travnja 2011. godine. Predsjednik Savjeta Branko Caratan opravdao je nedovoljnu aktivnost Savjeta činjenicom da je u međuvremenu izabran novo vodstvo Savjeta, te da će se u narednom razdoblju intenzivirati aktivnost. Uz to je konkretno najavio organiziranje niza okruglih stolova i tribina o aktualnim temama antifašizma.

S. T.

RAD, A NE – ZAKLETVE

♦Na izbornoj skupštini Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i Grada Zagreba sumirani rezultati četverogodišnjeg rada i usvojen program djelovanja za naredni period, te izabranonovo rukovodstvo

lako su vidljivi manji pomaci u društvenoj afirmaciji antifašizma, konkretnih realizacija saborske Deklaracije o antifašizmu, posebno socijalnih prava boraca NOR-a još nema. Antifašizam je često u proteklom mandatnom periodu služio vlasti kao »ukras« hrvatske demokracije za vanjskopolitičke potrebe, a društvena stvarnost govorи o ignoriranju i omalovanju tekovina antifašizma, najgrubljim napadima na istaknute vode NOR-a, te stalno lansiranje »istina« o zločinima partizana. Novo rukovodstvo ZUABA ZŽ i GZ mora oštire postaviti pitanje aktualnoj novoj vlasti o odgovornosti državnih institucija u rješavanju ovih i ostalih problema, a nužan je i djelotvorniji angažman svih članova u udrugama, a ne samo dijagnostiranje stanja sa »mora« i »treba«, već valja raditi efikasnije na dalnjem očuvanju i promicanju izvornih antifašističkih vrijednosti.

Gore rečeno je sukurs rasprave na izbornoj skupštini Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i Grada Zagreba, na kojoj su sumirani rezultati četverogodišnjeg rada u proteklom mandatnom razdoblju i usvojen program djelovanja za naredni period, te izabranovo rukovodstvo.

Povjerenje mladima

U izvještaju o radu ukazano je, kako su poglavito posljedne dvije godine bile izuzetno teške u realizaciji aktivnosti i izvršenja zadataka iz programa u uslijed recesije i lošega upravljanja državom, kao i neprihvatanje antifašizma, pa tako i njegove organizacije SABA i Zajednice, kod pojedinih ljudi u vlasti, ali i velikom utjecaju desnice. Usljedili su neopravdani i nedokumentirani napadi na antifašiste, istraživali se zločini samo partizana i bivših komunista. Međutim, istaknuto je, unatoč svim tim nedaćama, Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i Grada Zagreba je zahvaljujući Skupštini i Poglavarstvu Grada Zagreba,

te Uredu za branitelje (Zagreb), na načelima natječaja za ponuđene programe i njihovo izvršenje, bila u mogućnosti da ostvari zadatke koje je planirala.

Uporno su i još snažnije čuvane ostvarene vrijednosti antifašizma iz NOB-a i poslijeratne izgradnje zemlje, promoviran i jačan utjecaj antifašista među organizacijama i među građanima. To je istovremeno bio istinit, pravi odgovor vlasti, ali i desničari-ma s čime je upoznata domaća i svjetska javnost. U prve dvije mandatne godine nije dovoljno učinjeno na omasovljenju i podmlađivanju rukovodstava i udruga,

su brojna prava, a zakinuti su u nekim zdravstvenim uslugama. Jedino što se moglo učiniti, jesu posjeti u obitelji i telefonski razgovori, poneki dar pažnje, prisutnost u slučaju smrti, pomoć pri smještanju u dom ili bolnicu. U proteklom mandatnom razdoblju umrlo je 110 članova, a u zadnje dvije godine smrtnost je još i povećana.

Novo rukovodstvo

Zajednica je bila organizator obilježavanja 14 obljetnica svake godine, a njeni su članovi sudjelovali u još 15, što

ih je organizirao SABA RH, Savez društva »Josip Broz Tito« i sekcije 1., 6. i 10. korpusa. Redovito se obilazila sveukupna spomenička baština. U nekim prilikama su se zbile pozitivne promjene, kada su građani i mladi pomagali u saniranju spomeničke baštine (Vrbovec, Kupinečki Kraljevec, Zelina i Samobor). Upozorenje je i na devastiranje spomenika za koje nikada nitko nije odgovarao. Primjerena je i suradnja sa SABA RH, Savezom društva »Josip Broz Tito« Hrvatske, Od-

borom Forumu seniora Grada Zagreba i Odborom za tradicije NOB-a u SDP-u i s gradskim četvrtima, te srodnim nevladinim udrugama. U izvještaju se, među inim, kaže da je Zajednica sudjelovala i u promociji i prodaji »Glasa antifašista«, kojem je tiraža »nažalost pala, jer je poskupio, te što ostarijelo članstvo teško čita, a oni koji mogu, dolaze u prostore naših društava i tamo čitaju« (sic!).

U novo Predsjedništvo izabrani su: Mario Šimunković (predsjednik), Petar Raić i Mladen Matijašec (potpredsjednici), Zvonimir Leko, Filip Pejnović, Nikola Vicković, Andrija Hajster, Ljubica Radmanović, Marijan Krivec, Josip Herceg, Ivan Lafter, Jovo Ivanović, Josip Imrić, Rudolf Uročić, Čiril Nikolić, Dušan Vitas, Vinko Šunjara, Zoran Andelić, Jasna Juračić, Ivan Periša, Denis Kralj, Denis Begić, Branko Jurman, Krešo Šeb i Juraj Čužić. Za počasnog predsjednika izabran je Vladimir Jurak.

B.M.

Djelovati još efikasnije - poručeno je s izborne skupštine ZUABA ZŽ i GZ

snimio: Z. Herceg

ali u 2010. godini je to popravljeno da bi se u 2011. snažno pojačalo. Osnovana je udruga u Zelinama, ogranci udruga u Gornjoj Dubravi i Sesvetama, pojačan je utjecaj i povećala se brojčano Udruga mladih antifašista. Sačuvana je udruga u Vrbovcu, izabrani su novi predsjednici udruga u jedanaest organizacija, a u Predsjedništvo ZUABA ZŽ i GZ uključeno je više članova mlade i srednje generacije. Zasigurno, da je i dalje potrebno raditi na omasovljenju i učlanjenju mladih, ali i svih drugih osoba koji se žele uključiti u antifašističke redove – organizirano i tako pomoći daljnjem afirmiranju antifašističkih tekovina. Poželjno je uključivanje što više zainteresiranih u sekcije 1., 6. i 10. korpusa koje njeguju i razvijaju tradicije ratnih jedinica.

Socijalno i materijalno stanje ostvarjelog članstva uslijed bolesti, a kod nekih i nepokretnosti, iz dana u dan je sve teže – čulo se u raspravi. Ne mogu više rastavati nedovoljne mirovine za održavanje potrebnog životnog standarda, izgubili

Izvrsna suradnja antifašista s mladima u školama

♦ Za nove članove predsjedništva Udruge antifašističkih boraca i antifašista Opatije izabrani su Lore-dana Gluhak, Ersilija Kopani, Duško Kotur, Oleg Mandić i Bruno Starčić

Godišnja skupština Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Opatije i Liburnije održana je 11. ožujka ove godine u hotelu Admiral u Opatiji. Na tom skupu kojem je prisustvovao i predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Ratko Marićić**, izvještaj o radu u proteklom razdoblju podnio je dosadašnji predsjednik Udruge **Oleg Mandić**.

On je podsjetio na brojne aktivnosti Udruge u proteklom razdoblju koje su kulminirale održavanjem Dana antifašizma u

Opatiji, značajnim projektom koji je ove godine bio konačno dobro i medijski popraćen i kojem su odana brojna priznanja. Izrazio je zadovoljstvo što je na sve tri dosadašnje manifestacije Dana antifašizma u Opatiji prisustvovao Predsjednik Republike Hrvatske. Prije je to bio Stjepan Mesić, a sada i dr. Ivo Josipović.

Posebno raduje činjenica da mladi ovu manifestaciju doživljavaju kao svoju, rekao je Mandić. Mislim, dodao je on, da je od svega ipak najvrjedniji naš projekt

suradnje s opatijskim školama. Počelo je zajedničkim akcijama s gimnazijom »Eugen Kumičić«, a danas imamo usklađen godišnji plan akcija sa svim opatijskim školama već na početku školske godine. Po tom planu Udruga odredi mjesto značajno iz Narodnooslobodilačke antifašističke borbe i tamo vodi pun autobus učenika s nastavnicima. Putem se organiziraju sati povijesti. Povratna informacija govori o izvrsnom prihvaćanju inicijative od strane učenika što uveliko opravdava uloženi trud i sredstva. Edukativni cilj je u cijelosti uspio, a raduje i činjenica da u projektu sudjeluju baš sve opatijske škole, zaključio je Mandić.

Sukladno statutu Udruge, nakon razrješenja dosadašnjeg vodstva, izabrano je pet novih članova predsjedništva: **Loredana Gluhak, Ersilija Kopani, Duško Kotur, Oleg Mandić i Bruno Starčić**. Između njih će u roku od 30 dana biti izabrani novi predsjednik i dva potpredsjednika Udruge umirovljenika grada Opatije i Liburnije.

Skupština je izbrala i tri člana Nadzornog odbora - **Gordanu Majstorović Priskić, Miroslava Manora i Boška Vukovića**.

Predsjednik SABA RH **Ratko Marićić** čestitao je Udrizi na dobrim rezultatima koje postižu u dosadašnjem radu, a posebno je naglasio sjajnu suradnju sa mladima u osnovnim i srednjim školama.

S.T.

Predsjednik UABA Opatije Oleg Mandić podnosi izvještaj o radu

Priopćenje

Istup biskupa Jezerinca pun mržnje i krivotvorina

♦Udruga antifašističkih boraca i antifašista Split reagirala je na neprimjerenu propovijed biskupa Jezerinca izrečenu na Uskrnsni ponedjeljak u crkvi sv. Jure u Radošiću priopćenjem kojeg je potpisao predsjednik UABA Krešimir Sršen

»Msgr. Juraj Jezerinac je, tradicionalno, na Uskrnsni ponedjeljak, u crkvi sv. Jure u Radošiću, Kaštelska zagora održao sv. misu za poginule hrvatske branitelje žrtve Kevine Jame. U svojoj propovijedi, između ostalog je istakao: »Sjećanja na poginule ljude koji su stradali od partizanske ruke 1943. i 1944. u Radošiću i okolici, rukovođeni avangardom radničkog i revolucionarnog pokreta KPJ, da bi nadalje dao na znanje: »Želim zadržati častan spomen na vrijednosti ljudskog života i strašne zločine komunističkog režima. Te zločine, kao i zločine do 1990. činili su jugokomunisti koji su se prekrivali, a neki to čine i danas, nedodirljivim plaštom antifašizma.«

Izrečeni stavovi i ocjene msgr. Jurja Jezerinca nažlost puni su mržnje i krive ideologije, što je nezamislivo u civiliziranim i demokratskim državama, na stratištima gdje se čuju iskrene, u duhu Evandželja, molitve s pijetetom, ispunjene bolom i tugom za sve žrtve rata.

Stoga, ovo naše priopćenje ima za cilj izraziti nezadovoljstvo rečenim msgr. Jezerinca, jer njegov nastup, s vrlo teškim negativnim konotacijama, nije prvi put zloupotreba stratišta, da bi se krivotvorile povjesne činjenice, a od antifašizma Hrvatske pokušao učiniti poraz, uobličavajući ga u slogan »komunistički zločin« čiji je autor nacistički vođa Adolf Hitler.«

Održavaju sjećanja na NOB

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Samobora i Svete Nedelje je na godišnjoj skupštini u subotu, 24. ožujka pozitivno ocijenila rad u 2011. godini.

Predsjednica Jasna Juračić u svom je izvještaju o radu nabrojala redovne aktivnosti udruge, koja je i u 2011. brinula o očuvanju (preostalih) spomenika NOB-a te komemoracijama u Jasenovcu, Kumrovcu, Kerestincu i Samoboru održavala sjećanje na antifašističku borbu. Također suradivalo se sa srodnim udrugama iz samoborske okolice i Slovenije, kao i s Udrugom umirovljenika i Gradom Samoborom. Potporu samoborskim i svetonedeljskim antifašistima pružili su i predstavnici Foruma mladih SDP-a, kao i predsjednik Gradskog vijeća Samobora Željko Žarko te predstavnici SRP-a, koji su najavili inicijativu za povrat nekadašnjeg Centra mladih u kući pogibije braće Oreški.

Članovi udruge jednoglasno su prihvatali sva izvješća, te izabrali nove članove vodstva udruge. Tako će članovi novog saziva Predsjedništva biti Dragica Bošnjak, Josip Cetina, Emil Kajganić, Marija Petak, Milanka Požgaj, Petar Raić, Jurica Muret, Miroslav Petrić i dosadašnja predsjednica Jasna Juračić.

S.T.

Sa sjednice Udruga antifašističkih boraca i antifašista Samobora i Svete Nedelje

Jalžabet

Osnovna škola »Petar Zrinski« Jalžabet Učenici posjetili Jasenovac i Podgarić

Usklopu terenske nastave iz povijesti i geografije, osmaši OŠ »Petar Zrinski« Jalžabet iz Varaždinske županije posjetili su Javnu ustanovu spomen područja Jasenovac. Iako se o Drugom svjetskom ratu, velikim bitkama i političkim odnosima govorilo na satima povijesti, sve je to bilo pre malo u odnosu na posjet jednom od najstrašnijih mjesto iz rata – Jasenovcu. Svima je to bio prvi posjet jednom takvom memorijalnom mjestu pa su učenici bili pomalo uzbudeni zbog posjeta Muzeju.

Očekivao sam da će vidjeti ostatke logora, neke zgrade, promatračnice, više bunkera, topova, pušaka. Mislio sam da će biti strašnije, da će se vidjeti kosti čovjeka, rupe od metaka, slike logoraša, rekao je jedan od učenika. U muzejskom kompleksu zadržali su se više od 3 sata uz muzejske radionice, referate, obilazak logorskog kompleksa, neizostavan je bio i posjet Kamenom cvijetu. Minutom šutnje i polaganjem cvijeća u podnožje Cvijeta odana je počast svim nevinim žrtvama logora. Transportni vlak za žrtve i muzejski postav dojedio se učenika, posebno tama i neugodan miris koji su dočarali užas tog prostora. Nakon posjeta školska knjižnica je obogaćena s 10 novih naslova vezanih za ratnu tematiku. Šteta da samo mali broj škola u Hrvatskoj uključuje posjet Jase-

Kod partizanske kosturnice na Podgariću

novcu u svoje programe, iako su učenici u anketi većinom izjasnili da podržavaju ovakve posjetе.

Naša škola je jedna od vodećih u Hrvatskoj u poučavanju o Holokaustu i programu prevencije diskriminacije pa nam je posjet Jasenovcu važni dio nastave za koji smo se pripremali cijele školske godine. U takvom muzeju učenici mogu mnogo naučiti, ali

što je važnije – steći dojam o progonima nevinih i razviti suošćeće prema tim stradalim ljudima. Ako će to imalo djelovati pozitivno na razvoj njihove osobnosti, onda smo postigli svoj cilj, rekao je prof. Milivoj Dretar. Nastavak terenske nastave se održao na poznatom izletničkom odredištu u Podgariću na Moslavačkoj gori.

M. D.

PRIMJERENO OBILJEŽEN DAN ŽENA

♦Darivanjem crvenih karanfila i druženjima te prigodnim kulturno-umjetničkim programima u udru-gama antifašističkih boraca i antifašista i društвima »Josip Broz Tito« diljem Hrvatske skromno i prim-jereno je obilježen 8. ožujak – Međunarodni dan žena

UHrvatskoj i pored ranijih postignuća u borbi za prava žena, prekretnički značaj je imala antifašistička borba 1941.-1945. godine. U Narodnooslobodi-lačkoj vojsci Hrvatske bila je masovna zastupljenost žena. Žene su bile aktivne u tijelima narodne vlasti, od seoskih NOO-a pa do najvišega zakonodavnog i izvršnog tijela Hrvatske – ZAVNOH-a, kao i rukovodstava drugih organizacija NOP-a. Postigle su političku ravnopravnost što im je zajamčeno i u Deklaraciji o osnovnim pravima naroda i građana Demokratiske Hrvatske donesenoj na Trećem zasjedanju ZAVNOH-a 1944. godine.

To je, među inim, reče-no na brojnim skupovima u povodu obilježavanja 8. ožujka, kada su darivanjem crvenih karanfila ženama i druženjem, te prigodnim kulturno-umjetničkim programima u udru-gama antifašističkih boraca i antifašista i društвima »Josip Broz Tito« diljem Hrvatske, kako javljaju naši suradnici, primjereno organizirane manifestacije u povodu Međunarodnog dana žena. Prostor u listu ne dopušta nam opširno izvještavanje s tih skupova pa dono-simo tek nekoliko naznaka s obilježavanja Dana žena u našim udrugama.

Parola »kruh i ruže«

Karanfil i dječja čestitka već su tradici-onalno dočekali Buzećanke na svečanosti u povodu Međunarodnog dana žena, održanoj u Narodnom domu u Buzetu. Pod pokroviteljstvom Županijske skupštine i Grada Buzeta zajednički su je organizirale Udruga antifašista i antifašističkih bora-ca i Gradska udruga umirovljenika, dvije najmasovnije buzetske organizacije.

Čelnik antifašističkih boraca i antifašista **Edo Jerman** svoj je govor posvetio ženama koje su uspješno djelovale u različitim područjima društvenog života, antifašisti-kinjama koje su četrdesetih godina prošlog stoljeća u borbi protiv fašizma dale svoje živote, ženama koje su ugradile svoj obol u poslijeratno razdoblje.

- Sto godina nakon masovnih demonstracija žena, tadašnja parola »kruh

i ruže«, zapravo simbol za »hoćemo posla, sigurnost i solidarnost« i danas je aktual- na. Svjedoci smo sve lošijeg stanja u dru-

prava ili su se svojim radom afirmirale na neki drugi način. U Istri su žene stekle ravnopravnost u Narodnooslobodilačkoj

borbi, rekao je Benčić, a neke od njih poput **Giuseppe Martinuzzi, Marije Crnobori** ostavile su neizbrisiv trag u našoj povijesti i kulturi. Njima je Benčić, kao zasluznima za slobodu i nacionalna prava, dodožarve fašističkog terora **Ružu Petrović, Olgu Ban, Lovorku Golob, Štefaniju Ravnić, te majku i dvoje kćeri Slavčić iz Zarečja.**

Pazinski gradonačelnik **Renato Krulić** dodožarve biti zastupljeno u politici, ali aktualna slika Sabora, pa i pazinskog gradskog vijeća, u kojem od 13 vijećničkih

mandata samo dva imaju žene, to ne odražava. Stoga se založio za veći angažman zajednice, ali i žena u promjeni te slike.

Udruga antifašističkih boraca i anti-fašista Grada Pule zajedno sa Udrugom žena Grada Pule svečano su obilježile 8. ožujak. Prigodni program u kinu Valli bio je dobrano posjećen. Među ostalim, prikazani su filmovi ZAVNOH, redatelja Lordana Zafranovića i Vojvotkinja, redatelja Saula Dibba.

Svečano je bilo i u Osijeku. O Danu žena govorila je na skupu **Dušanka Stojnović**, istaknuvši kontinuitet borbe za ravnopravnost žena u odnosu na muškarce, poglavito u sferi obrazovanja, zapošljavanja, boljih radnih uvjeta, izjednačavanja zarada za isti posao s muškarcima što još do danas nije ostvareno.

Zajedničko druženje u povodu Dana žena upriličile su članice Udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Krka i Delnice. U prelijepom ambijentu Gorskog kotara, na svečanosti u hotelu Risnjak odvijao se sadržajan i raznovrstan program. Na skupu su govorile **Marija Tudor i Hajra Bubnić**. Njih 118 članica Foruma žena s Krka na putu za Gorski kotar ispratio je **Stjepan Starčević**, počasni predsjednik UABA Krk i tajnik podružnice Omišalj-Njivice **Boško Šekuljica** s punim košarama prekrasnih mimoza. U Delnicama ih je dočekalo izaslanstvo UABA s tajnikom **Jovicom Vučnovićem** koji je gošće kasnije

Dvorana u Rijeci bila je ispunjena do posljednjeg mjesta

štvu, sve veći broj radnika je bez posla, a broj socijalno ugroženih se povećava. Najsramačniji nisu zaštićeni, upozorio je Jerman.

U vrijeme ekonomске krize položaj žena se ponovno pogoršava. Žene su one koje češće ostaju bez posla, u prosjeku imaju manja primanja od muškaraca za isti posao, a i dalje su u velikom postotku žrtve raznih oblika nasilja, naglasila je predsjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova **Silvana Pavletić**.

Sudionicima skupa obratili su se i predsjednik Gradske udruge umirovljenika **Josip Flego**, gradonačelnik **Valter Flego**, predstavnik županijskog SABA **Roman Božac**, te predsjednik Zajednice udruga Matice umirovljenika istarske županije **Bruno Stermotić**. Udruga antifašističkih boraca i antifašista prigodno je nagradu dodijelila Ženskoj klapi Roč kao znak za-hvale za drugogodišnju suradnju.

Civilizacijska tekovina

Udruga antifašističkih boraca i anti-fašista Pazina u sklopu redovne skupštine obilježila je Međunarodni dan žena. Tim je povodom predsjednik UABA Pazin **Miljenko Benčić** podsjetio na civilizacijski značaj ovog dana, ali i na Istranke koje su se istaknule u borbi za slobodu, ženska

poveo u obilazak Parka kralja Tomislava i njihovih još tada snijegom pokrivenih sportskih terena, skakaonica i klizališta.

Vlastita emancipacija

Danas, unatoč deklarativnom izjednačavanju prava spolova u čitavoj zemlji, pa tako i na Krku, prisutna je diskriminacija žena u raznim oblicima, poglavito se to odnosi na mlađe ljude, poručila je Marija Tudor. Razlog ovako velikog broja članica u otočkoj udruzi je u pozitivnom programu i aktivnostima udruge. Krčanke imaju dugu tradiciju pokreta za ravnopravnost, boreći se za život, slobodu i socijalnu pravdu. Usporedno s muškarcima žene su gradiće i vlastitu emancipaciju, te zajedno sa svojim muževima i sinovima dale častan doprinos u ratu. Svi otočani i otočanke koji su svoje sutra založili za naše bolje danas bili su primjer i neraskidiva veza mladima koji su krenuli u Domovinski rat s istim ciljevima. Na žalost uz sva nastojanja da budemo europski dio zajednice naše mlade generacije malo znaju o Narodnooslobodilačkoj borbi, fašizmu i antifašizmu, istaknula je Marija Tudor, te dodala: »Mi smo otočka sredina boduljila sa svojim specifičnim uzancama i potrebama. Svojim programom rada nastavitićemo daljnju aktivnost boljom povezonošću i suradnjom koja je i za sada jako dobra, stvoritićemo uvjete u okviru postojećih mogućnosti da se međusobno pomažemo i zajednički rješavamo svoju žensku problematiku.«

Kakojavlja Emilia Ivošević, tajnica Društva

»Josip Broz Tito« u Rijeci i ove je godine dostojanstveno obilježen Dan žena. Članice društva bile su pozvane na zajedničku svečanost (kao gosti Vijeća MO Kozala). U prigodnom programu sudjelovale su pjesnikinje Ljubica Dujmić-Kolaric i Ivana Klovar, te ženski pjevački zbor Kluba starijih osoba Belveder-Kozala. Obilježavanje Međunarodnog praznika žena završile su u HNK Ivana pl. Zajca kada su pogledale predstavu Don Coggina Nunsense u organizaciji gradske organizacije SDP-a, uz prigodnu čestitku riječkog gradonačelnika mr. sc. Vojka Obersnela.

Prigodnim programom i druženjem Udruga antifašističkih boraca i antifašista Požega je obilježila Međunarodni dan žena. Prisjetili su se povijesne borbe žena za svoja prava, koja u potpunosti nisu niti danas ispunjena.

Marija Radošević, predsjednica Sekcije

žena podsjetila je skup da je žena koja je održala prvi govor u Hrvatskoj u kojem se zalagala za jednake uvjete rada i plaće za žene, bila **Marija Jambrišek**, još davne 1871. godine, no čak ni to osnovno pravo žene nisu izborile ni danas, jer nisu izjednačene u uvjetima rada s muškarcima, a i manje su plaćene za isti posao. O pravima žena na našim prostorima počelo se voditi više računa tek s NOB-om i u socijalizmu, no taj proces traje i danas.

Svim ženama su, uz čestitke, uručeni i crveni karanfili, a predsjednica udruge **Kata Holjevac** uručila je i priznanja svima koji su pomogli u obnavljanju spomenika Nikoli Demonji u Kamenskoj.

Deklarativna jednakost

Savez antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske i Sekcija žena antifašistkinja prigodnim su programima obilježili 8. ožujak. Pritom je naglašeno kako tekstilne radnice i

Delegacija Sekcije žena SABA RH u posjetu Andelki Martić

snimila: Z. Martinović

danasa kao i prije sto godina (iako s pravom glasa) imaju mizerne plaće, trgovkinje u supermarketima, u strahu od otkaza, šute o svojim uvjetima rada. I sve to unatoč deklariranoj zakonskoj jednakosti.

Članice Sekcije žena SABA RH tim su povodom posjetile novinarku i pisateljicu Andelku Martić, čija se knjiga Pirgo prevodi na kineski jezik, ali je danas nema u programima hrvatskih škola.

Na planu ravnopravnosti žena i njihovog izlaska iz uloga kućnih robinja i naložnica muškaraca doista je mnogo postignuto u vremenu socijalističkog »mraka«: 1945.-1990. godine. U socijalističkoj Hrvatskoj redovito je obilježavan Međunarodni dan žena, no s vremenom je izgubio svoj politički naboj i pretvorio se u pučku proslavu s elementima Majčin dana. Ujedinjeni narodi proglašili su 1975. godinu – međunarodnom godinom žena i

postali pokroviteljem Međunarodnog dana žena. Generalna skupština UN prihvati je 1977. godine rezoluciju kojom se proglašava Dan ženskih prava i međunarodnog mira UN-a.

Režim Franje Tuđmana nije tolerirao niti obilježavanje Dana žena. Bilo je pokušaja da se 8. ožujak proglaši komunističkim praznikom i zamijeni Valentinovom. Danas se žene (ali i muškarci) vraćaju i tom danu, pa makar zasad i u znaku toliko sumnjeve nostalгије. Raduje činjenica da je u Hrvatskoj sve više ženskih organizacija i akcija koje u novim okolnostima inzistiraju na afirmaciji žena i suprotstavljanju zastrašujućim tendencijama konzervativizma.

Na meti »ženske politike«

U vremenu tranzicije hrvatskog društva uz divlji kapitalizam javili su se, nedvojbeno, mnogi retrogradni procesi i na planu položaja žena, i općenito ravnopravnosti spolova. Posljednjih godina Ženska mreža Hrvatske povodom Međunarodnog dana žena želi mobilizirati žene oko zajedničke borbe za ostvarivanje ženskih prava u zakonima i praksi. Vlada Republike Hrvatske nastoji raditi na izjednačavanju vrijednosti kad je u pitanju ravnopravnost žena, sa stvarnom osviješćenošću uloge žena u društvu, na povećanju njihove zastupljenosti u političkom, poslovnom i znanstvenom životu zemlje.

Politička korektnost ne znači i ravnopravnost spolova, što danas počinju osjećati i muškarci. Osim vlasti i poslodavaca, na meti »ženske politike« morale bi se naći i stranke, koje kao posrednici društvenih interesa i vlasti ne smiju zaspasti na lovovirkama zakona o ravnopravnosti, ali i sindikati, koji pred gaženjem prava radnica defanzivno bježe u očuvanju statusa neradne nedjelje i pod skute Crkve umjesto da se izbore za pravo primjereno plaćenog rada i zasluzenog odmora.

Hrvatska tek treba doći do točke razvoja u kojoj će najveći problem oko ravnopravnosti spolova biti jednak plaće ili broj političarki u parlamentu. U ovom trenutku mnogo je važnije da žene ne budu diskriminirane, ne kao žene, nego kao ljudi. Unatoč zakonskoj jednakosti, u povodu Dana žena, statistike su nas podsjetile da se ženama i danas u Hrvatskoj događaju nepravde.

R.I.

♦Na godišnjoj izbornoj skupštini Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Zaprešića i okolnih općina 2. travnja za novog je predsjednika izabran Branko Jurman

Branko Jurman, novi predsjednik UABA Zaprešić

Predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Bjelovarsko – bilogorske županije **Zdravko Drašner**, član Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH **Rade Jovičić**, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Bjelovar **Ranko Babić** i predsjednik Nadzornog odbora županijske Zajednice **Milan Ivančević**, upoznali su župana s dosadašnjim radom Zajednice te planovima za ovu godinu. Izrazili su želju za kontinuiranom suradnjom s Bjelovarsko-bilogorskom županijom te Županiju pozvali da i dalje bude pokrovitelj najznačajnijih datuma vezanih uz antifašističku borbu na području Bjelovarsko – bilogorske županije.

Dogovoren je da će središnja svečanost obilježavanja Dana antifašističke borbe na Spomen području Podgarić biti organizirana svake pete godine, kao i obljetnice formiranja čehoslovačke brigade »Jan Žiška Trocnova« i »Moslavacke brigade«. Svake godine, u povodu Dana antifašizma, 22. lipnja, Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Bjelovarsko – bilogorske županije, počast žrtvama u Narodnooslobodilačkoj borbi odat će polaganjem vijenca kod spomenika »Bjelovarac« na Boriku u Bjelovaru, a isto tako u Jasenovcu, 22. travnja. Ovaj mjesec, 28. travnja u Gudovcu pored Bjelovara, pod pokroviteljstvom Županije, Zajednica će komemoracijom i polaganjem vijenaca obilježiti stradanje

Branko Jurman novi predsjednik UABA

Osim izbora novog vodstva udruge, na skupštini su se članovi i poklonici Narodnooslobodilačkog pokreta prisjetili formiranja 1. oružane jedinice u Hrvatskom zagorju, koja je prije točno 70 godina osnovana u Brdovcu.

Na godišnjoj skupštini Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Zaprešića podneseno je i izvješće o radu u protekloj godini. Udruga koja broji 63 člana i u 2011. godini uspješno je izvršila sve što je bilo u planu; obilježili su sve državne praznike i obljetnice te poboljšali suradnju s mjesnim odborima grada. Ono što vodstvo posebno veseli, napomenuo je dosadašnji predsjednik **Zvonko Smrekar**, jest uspješna suradnja i povezivanje s mladima. Tako su sa srednjom školom Ban Josip Jelačić povodom Dana antifašističke borbe organizirali tribinu o životu tijekom NOB-a, a u suradnji s Art scenom Zaprešić te Forumom mladih grada Zaprešića prošli mjesec su organizirali tribinu na temu problema diskriminacije u suvremenom društvu.

Prije nego li je prepustio svoju funkciju novom predsjedniku **Zvonko Smrekar** se zahvalio svima koji su pomogli da udruga kvalitetno radi za njegova mandata, no napomenuo je kako unatoč mnogim dobrim rezultatima koje su postigli ipak odlazi s »gorkim okusom«. Razlog tome je neuspjeh u pomladivanju članstva koje mu je bio primarni cilj, no na žalost nije mu pošlo za rukom ostvariti ga.

Njegov nasljednik, Branko Jurman istaknuo je kako će upravo i to biti jedna od glavnih misli vodilja u njegovom mandatu. »Bit će teško nastaviti voditi udrugu nakon Zvonka koji je to radio s tolikim uspjehom. Ali naglašavam, pokušat ćemo na sve načine dovesti mlade članove kako bi se očuvala sjećanja i naša tradicija. Na mladima sve ostaje, pa tako i ova naša udruga.«

Antifašisti razgovarali sa županom o suradnji

♦Župan Bjelovarsko-bilogorske županije **Miroslav Čačija** primio je 11. travnja ove godine predstavnike Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Bjelovarsko – bilogorske županije

Župan Miroslav Čačija u razgovoru s predstvincima antifašista

dvije stotine tamošnjih mještana 1941. godine.

Na sastanku sa županom Čačijom razgovaralo se i o očuvanju spomen obilježja žrtvama u NOR-u. Prema evidencijama udruga, kojih je pet sa sjedištima u Bjelovaru, Čazmi, Daruvaru, Garešnici i Grubišnom Polju, na području Bjelovarsko – bilogorske

županije je 400 spomen obilježja. Osam ih ima republički značaj, dvadeset šest županijski, dok su ostali lokalnog značaja.

Bjelovarsko – bilogorska županija, kao i do sada, u okviru mogućnosti financijski će podržavati rad Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista, rekao je župan Čačija.

SUSRET SLOVENSKIH I HRVATSKIH VETERANA

♦Počast poginulim slovenskim i hrvatskim partizanima Kozjanskog NOP odreda i brigade Matija Gubec 10. zagrebačkog korpusa

Poveća skupina slovenskih i hrvatskih veterana i poklonika antifašizma posjetila je grobove i spomen obilježja poginulih partizanskih boraca ispred zelinske Gradske vijećnice, te u naseljima Prepolno, Žitomir i Bedenica. Položeni su vijenci, te evocirana sjećanja na ratne dane. Susret partizanskih veteranova Slovenije i Hrvatske simbolizira poštovanje i zahvalnost poginulim i ranjenim borcima Kozjanskog NOP odreda i brigade Matija Gubec 10. zagrebačkog korpusa.

Sudionike su pozdravili **Filip Ćurko**, zamjenik gradonačelnika Sv. Ivana Zeline, **Slavko Crvljani**, načelnik općine Bedenica, **Vladka Kežman**, dožupanica Brežica (u Sloveniji je župan finkcija pandan hrvatskom gradonačelniku), predsjednici Zveze boraca za vrednote NOB **Stane Preskar** (Brežice), **Alojz Štih** (Krško) i **Maks Popelar** (Sevnica), **Vinko Blažin** i **Oto Srebota**, preživjeli borci Kozjanskog NOP odreda te **Vladimir Jurak**, počasni predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i Grada Zagreba i **Petar Raić**, potpredsjednik iste.

Kako je istaknuto na skupovima, prije 67 godina, 23. ožujka, neprijatelj je uspio iznenaditi partizanske jedinice u Žitomiru i nanijeti im gubitke u neravnopravnoj borbi: poginulo je 13 boraca Gupčeve brigade na čelu s komandantom **Mijom Bobetkom**. U graničnom području duž Sutle, zajedno s

hrvatskim partizanskim jedinicama, često je borbeno djelovao i Kozjanski NOP odred iz sastava 14. divizije NOV Slovenije. Dana 12. travnja 1945. godine na području naselja Prepolno, Kozjanski odred upao je u ustašku zamku i tom je prigodom poginulo 8 boraca. Poginuli su odmah bili pokopani na mjestu pogibije, a kasnije su njihovi posmrtni ostaci prebačeni na groblje u Bedenici.

Ono što posebno raduje (a tako je bilo i ranijih godina) jest primjerena organizacija komemorativnih skupova, te izvanredan

prijem kod mjesnih tijela vlasti i njihovih čelnika koji su s velikim uvažavanjem prihvatali antifašističke borce i brojne uzvanike i zajedno s njima obilježili uspomenu na događaje iz Narodnooslobodilačke borbe.

I još nešto: spomen-obilježja i grobovi poginulih slovenskih i hrvatskih partizanskih boraca primjereno se održavaju. U popodnevnim satima, slovenski i hrvatski antifašistički borci i poklonici antifašizma družili su se sa svojim domaćinima u ugodnom ambijentu Osnovne škole Bedenica.

B. M.

Sudionici skupa na spomen-groblju u Prepolnom

Zamjenik župana primio predstavnike antifašista

♦Zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije **Ivan Pal** primio je u utorak 6. ožujka u Koprivnici predstavnike Udruge antifašističkih boraca i antifašista Koprivničko-križevačke županije. Uz predsjednika Udruge **Rudolfa Kahlinu** u delegaciji su bili **Pavle Gaži** i **Branko Dolenc**.

Članovi Udruge su zamjenika župana izvijestili o dosadašnjem radu i problemima s kojima se Udruga susreće, te iznijeli daljnje planove za tekuću godinu. Planiraju održati nekoliko manifestacija vezanih uz obilježavanje značajnih obljetnica iz naše antifašističke Narodnooslobodilačke borbe. Ove godine se, kako su rekali, navršava i 70. godišnjica od pogibije seljačkog književnika i antifašiste **Mihovila Pavleka Miškine**.

Ivan Pal razgovara s Rudolffom Kahlinom i članovima delegacije UABA

Obljetnica prve sjednice Narodne vlade Hrvatske

•Pred Starom gradskom vijećnicom na Pjaci u Splitu okupili su se 14. travnja brojni građani obilježavajući 67. obljetnicu prve sjednice Narodne vlade Hrvatske, održane na taj dan 1945. godine

Iako se rat bližio kraju, Split je bio jedan od rijetkih oslobođenih gradova, no nije samo zbog toga odabran.

- Split je bio bastion antifašizma, u ratu je poginulo pet tisuća Splićana, dali smo 17 narodnih heroja, a obje nogometne momčadi, i »Splita« i »Hajduka« sudjelovale su u Narodnooslobodilačkoj vojsci, kazao je s ponosom **Josip Milat**, predsjednik Udruge antifašista i antifašističkih boraca Splita. Odluka ZAVNOH-a da se Narodna vlada formira baš u Splitu bilo je i priznanje svim palim i živim borcima za slobodu, priznanje slobodarskom narodu Splita i Dalmacije, istaknuto je Milat. Nije li žalosno da danas i poslije gotovo 70 godina od pobjede nad fašizmom, Hrvatska, jedna od vodećih članica antifašističke koalicije, postaje zemlja u kojoj se sve češće javljaju neofašistički ispadni, ruše spomenici antifašizmu, negiraju tekovine ZAVNOH-a i vrijeda antifašiste; postaje i meka za okupljanje neofašista rekao je Milat i zapitao: »Kada

Oblježavanje 67. obljetnice prve sjednice Narodne vlade Hrvatske

će negatori antifašizma, pojedini kvazi objektivni povjesničari, tipa dr. Jurčevića ili Banca, predstavnici braniteljskih udruga tipa Đakića, konvertita tipa Tomca i Crkve tipa mansinjora Jezerinca, prihvatići istinu o narodnooslobodilačkom ratu o ulozi partizana i ustaša u tom ratu. Kada će i takvi ustati u obranu ljudskih prava i sloboda čovjeka, u obranu antifašizma, a protiv svih oblika diskriminacije po bilo kojoj osnovi. Nije li nam dosta sijanja mržnje i izazivanja sukoba, prikrivanja i falsificiranja povijesti. Kada će, jednom zauvijek, prevladati razum i ponašanje temeljeno na ljudskim, humanim, civilizacijskim vrijednostima, kada će prestati tendenciozno prekopavanje jama, prebrojavanje krvnih zrnaca, kada će Hrvatska televizija prestati trovati mlade povjesnim

falsifikatima, kada ćemo se okrenuti budućnosti. Ugledajmo se u ostale zemlje pobjedničke koalicije«.

Zajedno s Milatom, vijence i cvijeće na spomen-ploču na Staroj vijećnici postavio je u ime hrvatske Vlade i **Arsen Bauk**, ministar uprave, kazavši: Hrvatska i jest nastala na temeljima antifašizma, naš se Ustav na tome temelji.

- Narod koji ne poštuje svoju povijest nema budućnosti - kratak je bio dograđačelnik **Jure Šundov**.

Zanimljivo je i kako je ta prva naša Vlada bila višestranačka, a jednu od prvih odluka koju je donijela bila je ona o osnivanju Više pedagoške škole u Splitu, prve visokoobrazovne ustanove u ondašnjoj Jugoslaviji.

M.B.

Žminj

Kontraadmiral Marin Matošević

Poreština, kako je istaknuto, ima 520 članova društva, pa je najveća u Istri. Na dobro posjećenoj skupštini je usvojen

SKUPŠTINA DRUŠTVA »TITO« POREŠTINE

•Više od dvjesto članova Društva »Josip Broz Tito« Poreštine okupilo se na godišnjoj izbornoj skupštini na kojoj je po šesti put zaredom za predsjednika izabran umirovljeni kontraadmiral Marin Matošević

program rada za ovu godinu, koji većim dijelom, uz malu pomoć Grada Poreča i okolnih općina, financiraju sami članovi društva. Već krajem ovog mjeseca članovi društva će obići otok Pag, potom će početkom svibnja sudjelovati na dvodnevnim Danima Josipa Broza Tita u Fažani, a krajem svibnja Porečani će u spomen na nekadašnji Dan mladosti s ostalim društvima u više od 20 autobusa put Kumrovca.

Sredinom lipnja društvo na Rušnjaku obilježava godišnjicu prvog dolaska Tita u Poreč 14. lipnja 1953. Iz Poreča Tito je tog dana produžio za Podberam, gdje je, uz polaganje posmrtnih ostataka narod-

nog heroja Vladimira Gortana, održan jedan od najvećih skupova u povijesti Istre, a tadašnji predsjednik je govorio o kriznom žarištu - granici s Italijom.

U drugom dijelu godine članovi društva će se priključiti aktivnostima Saveza antifašističkih boraca i antifašista pa će sudjelovati u obilježavanju odlaska prve skupine partizana pod vodstvom Joakima Rakovca u partizane s Rušnjaka. Potom je na redu skup u Varbanovici kod Kaštelira i u Tićnu kraj Višnjana. Na jesen će na dvodnevni izlet po Hrvatskoj, a godina će biti zaključena zajedničkim druženjem.

A. P.

Antifašisti spriječili okupljanja fašista

♦Ultradесничи из Хрватске, у сарадњи са фашистима из Европе, покушали су 13. тројна, свега три дана након објетнице формирања тзв. NDH у Загребу организирати нацистичко-фашистичку интернационалну и тиме хрватску кандидатуру као будућу дестинацију фашистичких скупова

No toga su se dana protivnici fašizma s transparentom i povicima Smrt fašizmu, Mi Hrvati antifašisti, Bella ciao, No pasaran - Ay carmela okupili u daleko većem broju na suprotnoj strani Trga bana Jelačića od onog gdje su se prikupili fašistički desničari. Antifašisti su se suprotstavili fašističkom okupljanju i javno poručivali da ne živimo u Njemačkoj 30-ih godina prošlog stoljeća te da Zagreb i Hrvatska nisu fašistički i neće dozvoliti da im fašisti marširaju gradom.

Ministar unutarnjih poslova **Ranko Ostojić** zabranio je održavanje skupova desničara koje je u petak i subotu 13. i 14. travnja trebao organizirati HČSP. Razlozi zabrane su, kako je rekao premijer **Zoran Milanović** na sjednici Vlade, svjetonazorski i politički i dodaо da se treba suprotstaviti onima koji u programima

»pozivaju na rušenje ustavnog poretku RH i grabež dijelova teritorija«. Postoji obveza prema našim ljudima i građanima da se ovakvim idejama suprotstavimo - rekao je Milanović.

Zajednica Udruga antifašističkih boraca i antifašista Zagrebačke županije i Grada Zagreba najoštije je osudila pokušaj okupljanja neofašista u Zagrebu koji je organizirala Hrvatska čista stranka prava (HČSP) te pozvala građane da se javnim prosvjedom suprotstave najavljenom profašističkom skupu.

Antifašisti Zagreba i Zagrebačke županije u priopćenju su prosvjedovali što u glavnom gradu Hrvatske skup organiziraju oni koji veličaju tzv. NDH, kvislinšku tvorevinu koja je nanijela ljagu hrvatskom narodu.

»Protagonisti oživljavanja fašizma, te

poražene ideologije, unoše nemir među građane i nanose veliku sramotu demokratskoj Hrvatskoj, njezinim težnjama na putu europskih integracija«, istakli su antifašisti u reakciji na najavu organiziranja Međunarodne nacističke konferencije.

Još je sramotnije, dodali su, da se na takav skup poziva predstavnike neofašističkih stranaka koje imaju pretenziju na dijelove teritorijalne suverene Hrvatske u međunarodno priznatim granicama.

Skup radikalnih nacionalista i prosvjed antifašista protekli su - usprkos nekim najavama - u redu i bez ozbiljnijih incidenta, iako je bilo privedenih, među kojima jedan desničar, kada je podigao ruku na fašistički pozdrav i zadržan, a četvero antifašista su bacali jaja, dok su neki prekrivali lice maramama.

S.T.

USPJEŠNA SURADNJA SA SLOVENSKIM ANTIFAŠISTIMA

♦Cvijeće na spomenik Karlovačke udarne brigade

Glavni događaj u protekloj godini bilo je obilježavanje 70-e godišnjice ustanka naroda Hrvatske, rečeno je u izvještaju na godišnjoj Skupštini Udruge antifašista Ozlja. Skupština je analizirala rad i ocijenila ga uspješnim, a posebno je istaknuta suradnja s ostalim udrugama, naročito sa Zvezom borcev za vrednote NOB-a Metlike.

Važne događaje iz NOB-a, s obje strane Kupe, metličke ili ozalske, borići i antifašisti zajednički ih obilježavaju. Tako je ove godine na svečanosti u Prilozju, nedaleko Metlike, povodom susreta boraca domicilnih jedinica Bele krajine, sudjelovala i sedmeročlana delegacija ozalskih antifašista, u Otoku, također nedaleko Metlike, prilikom obi-

ježavanja 68-e godišnjice »Vranovog leta u slobodu« kad je oslobođen veći broj britanskih i francuskih zarobljenika, sudjelovala je i tročlana delegacija iz Ozlja, zatim na komemoraciji povodom smrti istaknutog borca i gospodarstvenika **Franca Vrvišćara** u Metliki sudjelovala je deseteročlana delegacija iz Ozlja, dok su s druge strane delegacija metličkih boraca sudjelovala na obilježavanju 70-e godišnjice ustanka naroda Hrvatske u Kamanju.

Pored antifašista ozalske Udruge Skupštini su prisustvovali **Biserka Vranjić**, gradonačelnica Grada Ozlja i član Predsjedništva SABA Hrvatske, **Željko Car**, načelnik Općine Ribnik, **Josip Boljkovac**, prvoborac s karlovačkog

područja, **Albina i Blagoje Toševski** iz Zvezе borcev za vrednote NOB Metlike, **Mirko Miladinović**, predsjednik UABA Karlovac, **Branko Čiraković**, predstavnik UABA-e Duga Resa, te **Josip Lukežić**, predstavnik Udruge branitelja Domovinskog rata Ozalj - Žakanje. Svi su oni uputili pozdravne riječi ozalskim antifašistima i zaželjeli uspješan rad i realizaciju usvojenih zadataka iz programa rada za ovu godinu.

Delegacije UABA-e Karlovac, UABA-e Duga Resa i Udruga antifašista Ozlja položile su cvijeće na spomenik Karlovačke udarne brigade u Svetičkom Hrašću nedaleko Ozlja, gdje je, pred 68 godina formirana Brigada.

Ivan Tusić

N. Vinodolski/Crikvenica

Paljenjem svijeća i polaganjem cvijeća Novi Vinodolski i Crikvenica prisjetili su se dana oslobođenja u Drugom

Spomen na dan oslobođenja

svjetskom ratu te minutom šutnje odali počast svim palima za slobodu Hrvatske u antifašističkom i Domovinskom ratu. Delegacija gradova i antifašističkih udru-

ga posjetile su spomenike, spomen ploče i groblja u Novom Vinodolskom, Crikvenici, Selcu, Jadranovu i Dramlju.

A.R.

♦Svečanim skupom članova Sekcije 1. korpusa NOV Hrvatske i Sekcije 7. banijske udarne divizije, te brojnih poklonika antifašizma – obilježena 70. obljetnica osnutka Banijske proleterske čete

Od probranih banijskih boraca formirana je 30. ožujka 1942. godine u selu Brestiku Banijska proleterska četa (65 boraca – svi dobrovoljci), kojoj je komandir bio **Nikola Demonja**. Za komesara je postavljen **Vlado Mutak**, a za njegova zamjenika **Ivica Bujić**. U storu je bilo 47 Srba i 18 Hrvata. Na glavi su nosili troroge partizanske kape s crvenom zvijezdom i srpskim i čekićem. Proleterima su se tom prilikom obratili sekretar OK KPH **Vlado Janić Capo**, komandant Banijskog partizanskog odreda **Vasilj Gaćesa** i komesar **Duro Kladarin**, govoreći im o predstojećim zadacima. Po naredbi Glavnog štaba Hrvatske, Banijska proleterska četa krenula je 5. svibnja 1942.

JUBILEJ BANIJSKIH PROLETERA

godine iz Banije preko Bosanske krajine u Slavoniju, izvršavajući brojne borbene zadatke. Kasnije je Banijska proleterska četa uključena u Kalnički partizanski odred, čime je završeno njen samostalno djelovanje.

To je, među inim, rečeno u izlaganjima **Mirka Mećave**, člana Predsjedništva SABA RH, **Adama Dupala**, predsjednika Sekcije 1. korpusa NOV Hrvatske, **Mate Orešića** iz sekcije 6. hrvatskog korpusa i **Dragutina Mrkocija** iz Sekcije 10. korpusa na svečanom skupu u povodu jubileja – 70. obljetnice osnutka Banijske proleterske čete.

U sklopu svečanosti **Vesni Teršelić**, voditeljici Centra za suočavanje s prošlošću »Documenta«, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH **Ratko Maričić**, uručio je Zahvalnicu SABA RH za uspješnu suradnju u njegovoj tradiciji NOB naroda Hrvatske.

Govoreći o borbenom putu samostalne banijske proleterske jedinice koju su sačinjavali probrani i prekaljeni borci, gotovo svi članovi Partije i SKOJ-a, Mirko Mećava

je istaknuo kako nastanak i oblikovanje Banijske proleterske čete nije bio nekakav spontani i ishitreni čin nekakvih nadobudnih fanatiziranih banijskih ustanika, nego je to bila svjesno, unaprijed isplanirana i do u detalje organizirana vojno-politička akcija. Isplanirali su je i organizirali tadašnji vojno-politički organi NOB Jugoslavije i Hrvatske.

- Na te činjenice potrebno je ukazati, jer u posljednjih dvadesetak godina neki prikazivači i interpretatori povijesti NOB, tendenciozno se trude prikazati antifašistički NOP i NOB u Hrvatskoj kao nekakvu samoniklu i samoinicijativnu samoorganiziranost hrvatskih viteški nastrojenih domoljuba i antifašista (koji su to kao postali sami po sebi) bez poticajne, usmjeravajuće i rukovodeće uloge hrvatskih komunista, tadašnje KPJ i Josipa Broza Tita. Uz to nastoje sve to lažno prikazati izvan općejugoslavenske antifašističke narodnooslobodilačke borbe i otpora svih naroda i narodnosti na prostoru nekadašnje Jugoslavije, bez čega antifašistička NOB za slobodu nijednog od jugoslavenskih naroda zasigurno izdvojeno ne bi uspjela. Sve to svjesno čine ne samo mnogi povjesni laici iz političkih razloga, nego i povelik broj profesionalnih povjesničara – upozorio je Mirko Mećava.

Na skupu je dogovoren da se uskoro upriliči komemorativna svečanost kod Spomen doma i spomen obilježja palim žrtvama NOR-a u Brestiku, mjestu formiranja Banijske proleterske čete, kada će se uz polaganje vijenaca održati i spomen sat i evocirati sjećanja na banijske proletere.

Dodajmo da je prva veća samostalna proleterska jedinica u Hrvatskoj formirana 7. svibnja 1942. godine u Korenici. Riječ je o Prvom proleterskom narodnooslobodilačkom udarnom bataljunu, s oko 300 boraca, koji je poslužio i kao jezgra za formiranje Trinaeste hrvatske proleterske udarne brigade »Rade Končar«.

B. M.

snimio: Z. Herceg

Vesna Teršelić prima priznanje od Ratka Maričića

Marčana

Predsjednik UABA **Viktor Jakša** dobitnik je ovogodišnje nagrade općine Marčana koju mu je na svečanoj sjednici održanoj u povodu Dana općine, uručio načelnik **Marijan Kostešić**. Priznanje, uz novčani iznos lanjske prosječne hrvatske neto plaće - 5.441 kunu - Jakša je dobio za dugogodišnji uspješan javni i društveni rad, iznimam do-

prinos razvoju kraja i promicanje ideja antifašizma. Općinsko vijeće takvu je odluku donijelo na sjednici na prijedlog pulske Udruge antifašističkih boraca i antifašista te marčanskog HSU-a.

Danas 77-godišnji Jakša predsjednik je Udruge antifašističkih boraca Marčane te član Skupštine županijskog UABA i član HSU-a.

- Drago mi je da je općina 20 godina od svog nastanka krenula koracima koje smo trasirali prije 50 godina. Općina je dobro organizirana, a sela su čista i uredna, rekao je Jakša u svom govoru zahvale te pozvao mještane da i sami čiste »ispred svojih vrata«.

P.L.

Općinska nagrada predsjedniku UABA

SJEĆANJE NA BOLMANSKU BITKU

•Polaganjem vijenaca brojnih delegacija antifašističkih boraca iz Hrvatske i Vojvodine ispred spomen-obilježja obilježena 67. obljetnica borbi za bolmanski mostobran

Vodeći danonoćne borbe od 6. do 22. ožujka 1945. godine, jedinice 12. vojvođanskog korpusa odigrale su značajnu ulogu u posljednjoj godini rata na našem tlu. Neprijatelj nije uspio formirati mostobran na lijevoj obali Drave; nije ga uspio ni proširiti, te se tako probiti ka Dunavu, Pečuhu, a ni kasnije prema svom mostobranu kod Donjeg Miholjca. Nakon što su uspjele blokirati i slomiti neprijateljske ofenzive, jedinice 12. korpusa su konačno likvidirale mostobran. Što su u toj likvidaciji sudjelovali i dijelovi sovjetskih i bugarskih savezničkih jedinica nikako ne umanjuje ulogu 12. vojvođanskog korpusa u ovoj operaciji. Naprotiv. To je, među ostalim, izrazio i komandant 3. ukrajinskog fronta maršal Tolbuhin, koji je odao priznanje našim borcima »za upornost i junaštvo ispoljeno u borbama za likvidaciju neprijateljskog mostobrana i doprinos slamanju neprijateljske ofenzive u Mađarskoj«.

U povodu 67. obljetnice Bolmanske bitke, Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Osječko-baranjske županije organizirala je komemorativni skup, a brojna izaslanstva antifašističkih boraca i antifašista iz Hrvatske i Vojvodine položila su vijence ispred Centralnog spomenika u Bolmanu, spomenika u Baranjskom Petrovom Selu, u Bolmanu kod doma kulture i u Petlovcu. Izaslanstvo Osječko-baranjske županije predvodio je **Zlatko Maksimović**, dožupan, Generalnog konzulata Republike Srbije u RH **Živorad Simić**, SUBNOR-a Vojvodine **Vladimir Večić**, potpredsjednik, Grada Belog Manastira **Ivan Doboš**, gradonačelnik, a Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH **Nikola Opačić**, predsjednik ZUABA Osječko-baranjske županije. Komemorativnoj svečanosti nazočna su bila i izaslanstva SUBNOR-a iz Sombora, Subotice, Apatina, Sremske Mitrovice i Bečeja, te predstavnici Udruga antifašis-

snimio: B. Zaric

Brojne delegacije položile su vijence kod spomen-obilježja

tičkih boraca i antifašista Osijeka, Požege, Belog Manastira, Slavonskog Broda, Trpinje, Vukovara, Slatine i Borova.

Govoreći na skupu, Nikola Opačić, predsjednik ZUABA Osječko-baranjske županije, među inim je istaknuo da je završetkom Bolmanske bitke konačno pao i bolmanski mostobran. Bila je to velika pobjeda koja je ubrzala slom fašizma i otvorila put oslobođiocima prema zapadu i sjeveru. Opačić je podsjetio da su u borbama za likvidaciju bolmanskog mostobrana jedinice 12. vojvođanskog korpusa pretrpjeli gubitke od 660 poginulih, 2.331 ranjenih i 275 nestalih boraca. Neprijatelj je prema procjenama Štaba 3. armije imao oko 6.000 izbačenih iz stroja.

Uvođenjem u borbu nekih dijelova 113. sovjetskog korpusa, jednog puka 16. bugarske divizije, te protunapadom brigada 16. i 51. vojvođanske divizije na cijelom mostobranu, zaustavljen je dal-

nje širenje neprijatelja na mostobranu, a 19. ožujka je i protjeran iz Torjanaca na svoje ranije položaje. Neprijatelj je sve do 18. ožujka imao inicijativu u svojim rukama i poduzimao ofenzivna djelovanja na bolmanskom mostobranu.

Teško je, međutim, shvatiti zašto ni poslije 18. ožujka, tj. poslije konačne likvidacije mostobrana kod Donjeg Miholjca i izbočine kod Torjanaca na bolmanskom mostobranu, nije odmah poduzet opći napad naših, sovjetskih i bugarskih snaga. To ostaje povjesničarima da prosude. Naime, taj je napad utvrđen za 21. ožujak u 4 sata, ali je depešama našeg Generalštaba i Štaba 3. ukrajinskog fronta pomjeren za 22. ožujak. Neprijatelj, međutim, nije sačekao naš napad. On je u toku noći 20./21. ožujka otpočeo svoje izvlačenje s mostobrana i time izbjegao konačno uništenje.

B. M.

Ivanić Grad

JOŠ JEDNA RAZBIJENA SPOMEN PLOČA

Nakon što su zaprimili informaciju da je uništena spomen-ploča na fasadi društvenog doma u Trebovcu predsjednik UABA Ivanić Grada **Josip Herceg** je s još dva člana obišao spomenuti lokalitet, kako bi se utvrdilo

činjenično stanje, a potom su o događaju obavijestili PU Ivanić Grad.

Spomen-ploča, rad klesara **Ivana Kavurina**, postavljena je na zgradu Doma u znak sjećanja na pale borce i žrtve fašističkog terora sela

Trebovec još 4.srpnja 1968.g.

Ploča je bila izrađena od crnog mramora, dimenzija 110x80 cm, s ugraviranim zvijezdom petokrakom i imenima palih boraca i žrtava.

J.H.

•Savez antifašističkih boraca i antifašista Istarske županije promjenit će naziv i postati Savez antifašista Istre

Takav prijedlog prihvatio je na sjednici 7. ožujka ove godine Predsjedništvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Istre i uputit će se Skupštini SABA na konačno usvajanje.

Prijedlog promjene naziva je, nakon rasprave, podržala velika većina članova Predsjedništva. Na sjednici je rečeno da je naziv već promjenila »avangardna« buzetnska Udruga antifašista, kako ju je okarakterizirao predsjednik SABA Istarske županije i potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske **Tomislav Ravnić**, a rezultati su, tvrde, bili pozitivni.

Ravnić je istaknuo da u Hrvatskoj živi još 11 tisuća boraca NOB-a, a samo ih je lani umrlo dvije tisuće, što znači da treba razmisiliti kako očuvati, zaštitići i afirmirati hrvatski antifašizam.

- Treba stvoriti organizaciju koja

SABA postaje Savez antifašista

Predsjedništvo SABA Istre

će nastaviti njegovati tekovine NOB-a, kazao je predsjednik pazinske organizacije **Miljenko Benčić**.

Predložio je da se umjesto koordinacije na državnoj razini koja bi okupljala SABA RH, Društvo »Josip Broz Tito« i Udrugu ratnih vojnih invalida

drugog svjetskog rata osnuje »otvoreni i tolerantni« Forum antifašista »koji neće nikoga isključivati« odnosno kojem bi se mogli priključivati pojedinci, ali i razne građanske udruge koje žele biti dio antifašističke fronte.

A.D.

Rovinj

OBLJETNICA TALIJANSKOG BATALJUNA »PINO BUDICIN«

Vrijednosti antifašizma temelj i današnje demokracije

•U organizaciji Saveza antifašističkih boraca i antifašista grada Rovinja i Istarske županije, u subotu 7. travnja je na Stanciji Bembo obilježena 68. godišnjica formiranja talijanskog bataljuna »Pino Budicin« koji je u NOB-u djelovao u sastavu 1. istarske brigade »Vladimir Gortan«

Svečanost je, nakon himni koje je izvela rovinjska Limena glazba, započela pozdравom **Edija Pastrovicchia**, načelnika Općine Bale, koja je zajedno s Gradom Rovinjom i

Istarskom županijom pokrovitelj ovog obilježavanja. Uslijedilo je polaganje vijenca na spomen-ploču te je minutom šutnje odana počast preminulim borcima bataljuna.

Svečanost u Rovinju posvećana talijanskom bataljunu »Pino Budicin«

Pred članovima bataljuna te delegacijama Saveza antifašističkih boraca i antifašista govorili su **Roberto Birsa**, potpredsjednik ANPI-ja, udruge partizana iz Trsta, **Katarina Juričić** iz rovinjske Udruge antifašističkih boraca i antifašista, **Tomislav Ravnić**, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Istarske županije i potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske te **Giovanni Sponza** gradonačelnik Rovinja i saborski zastupnik. Prisutne je pozdravio **Ratko Crnobori**, potpredsjednik zajednica Društva Josip Broz Tito.

Svi su govornici naglasili važnost obilježavanja osnutka bataljuna na Stanciji Bembo, gdje je povijest upisana zlatnim slovima i gdje su nastale vrijednosti antifašizma - bratstvo, jedinstvo, solidarnost, suživot, a na čemu se temelji današnja demokracija. Kritiziran je pak sustav liberalnog kapitalizma.

M. M.

Fašizam je prisutan, zato je potreban antifašizam

•Udruga antifašističkih boraca i antifašista Karlovca održala je 30. ožujka izvještajnu skupštinu na kojoj su antifašiste pozdravili gosti predstavnici Grada, Županije i predstavnici pripadnika 110. brigade Hrvatske vojske

Antifašizam nije umro '45, kao ni fašizam. Fašizam ima više lica i još je prisutan, zato je antifašizam uvijek potreban, rekao je saborski zastupnik i predsjednik karlovačkog SDP-a **Josip Benčić**, gost na skupštini Udruge antifašističkih boraca i antifašista Karlovca.

Dogradonačelnik **Dubravko Delić** istaknuto je, obraćajući se antifašistima, da se nuda intenzivniji suradnji, a dožupan **Milenko Rebić** poručio da fašizam treba prepoznati i na vrijeme spriječiti.

- Čini mi se da ponekad postoji animozitet između antifašista i sudionika Domovinskog rata. Htio bih da se to ne pojavljuje, jer jedna je i jedina Hrvatska, zaključio je Rebić.

Predsjednik Udruge **Mirko Miladinović** je kazao da se povijest ne može mijenjati, ali može graditi bolja budućnost i naglasio da se jedni zločini ne mogu opravdati zločinima drugih.

- Antifašiste, odnosno, borce protiv okupatora guraju sad na jednu, sad na drugu stranu, bilo koje provenijencije. A mira, po meni, neće biti dok istina ne bude na djelu. Poluistinama, lažima, ne idemo naprijed da dokažemo tu istinu, nego se događa obrnuto, rekao je Miladinović.

Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Karlovca »od lokalnih i središnjih vlasti te od represivnog aparata« traži da se zaustavi uništavanje spomenika NOB-a na Petrovoj gori i pronađu počinitelji te da se izgradi spomen-kosturnica žrtvama ustaškog terora u Trebinji.

Na skupštini je rečeno kako je spomenik na Petrovoj gori grandiozan i da bi se o njemu trebale brinuti nacionalne institucije. Budući da se sa spomenika skidaju nehrđajuće ploče s nekoliko desetaka metara visine, za što je potrebna građevinska dizalica, karlovački antifa-

šisti smatraju kako je pitanje dobre volje policije i ostalih institucija da se pronađu počinitelji.

Prihvaćen je i prijedlog da se izgradi spomen-kosturnica i da se ekshumira oko 200 posmrtnih ostataka iz četiri grobišta u kordunskim šumama i pohrani na jedno mjesto, za što je potrebno oko sto tisuća kuna.

Josip Boljkovac predložio je da karlovački antifašisti zatraže da se u udžbenicima povijesti nađe i pobjeda antifašističke borbe.

Boljkovac je rekao da su u povijesnim udžbenicima »obrađene sve bitke i porazi hrvatskoga plemstva i pogibija Petra Svačića i Krbavskog bitka i Rakovička buna, a nema pobjeda kojima su građani Hrvatske zajednički izborili pobjedu nad fašizmom i njegovim kvislinskim režimom u Hrvatskoj«.

S.T.

Obilježen Dan oslobođenja grada

•Obilježena obljetnica oslobođenja Osijeka od fašističke okupacije

Okupljanjem i polaganjem vijenaca u subotu 14. travnja u Perivoju kralja Tomislava obilježena je obljetnica oslobođenja Osijeka od fašističke okupacije (14. travnja 1945.). Uz predstavnike Udruge antifašističkih boraca i antifašista Osijek na spomen-kosturnicu vijenice su položili i delegacija Osječko-baranjske županije predvođena **Zlatkom Maksimovićem**, predsjednikom Skupštine županije, te delegacija Grada Osijeka koju je predvodila **Daniela Lovoković**, zamjenica osječkog gradonačelnika.

Počast poginulim boricima NOB-a odali su i pripadnici političkih stranaka, osječke Židovske zajednice, te Udruga antifašista iz Belog Manastira. Prigodnim se riječima nazočnima obratio **Pero Matić**, predsjednik osječke udruge te podsjetio na akciju oslobođenja Osijeka 14. travnja 1945. godine i značaj te pobjede za ukupno odvijanje NOB na ovim prostorima. Na kraju je zaključio konstatacijom:

Polaganje vijenaca u Perivoju kralja Tomislava

»Šteta je što ovdje s nama ipak nema više mladih.«

Dan prije Udruga je organizirala konferenciju za novinare na kojoj su govorili o antifašističkom pokretu

na ovim i europskim prostorima. Uz Matića, sudionici konferencije bili su i **Miloje Stanić, Jovo Nišević i Blagoje Vulić**, svi sudionici Narodnooslobodilačke borbe.

D. K.

*Antifašisti nezadovoljni odnosom
prema spomen području bivšeg logora u Kamporu*

KAMPOR - (NE)ZAŠTIĆENO PODRUČJE

Na nekoliko privatnih parcela smještenih tik uz cestu kraj polja Kampor, gdje je živote izgubilo više od 4.500 logoraša, prije pet godina podignuto je jedno odlagalište građevnog materijala i parkiralište teretnih kamiona i prikolica, a danas ih ima tri

Na mjestu gdje je živote izgubilo više od 4.500 logoraša koncentracijskog logora Kampor na Rabu, danas se skladišti građevni materijal i parkiraju kamioni, iako takva djelatnost urbanističkim planom otoka uopće nije predviđena. Riječ je o nekoliko parcela smještenih tik uz cestu kraj polja Kampor na relativno malom dijelu bivšeg logorišta, te je zbog takvog odnosa prema spomen-baštini reagirala

Najgore se dogodilo prije otvaranja odlagališta, jer su teškim strojевима uništeni artefakti koji su ostali od nekadašnjeg logora o čemu su bili obaviješteni Općinsko državno odvjetništvo Crikvenica, Grad Rab i Državna uprava za zaštitu kulturne baštine Rijeka te je protiv prekršitelja prije četiri godine podignuta i privatna tužba Državnom odvjetništvu, zasad bez ikakve presude ili ikakvog odgovora

i Udruga antifašista Raba, koja je u više navrata pokušala tražiti od predstavnika gradskih vlasti da se navedeni problem riješi. To potvrđuje i predsjednik Udruge **Ivo Barić**, koji ističe da je lokalitet nekadašnjeg logorišta Kampor zaštićeno područje, kao i da je prije pet godina na tom mjestu podignuto odlagalište građevnog materijala i parkiralište teretnih kamiona i prikolica, a danas ih ima tri.

Slabo održavanje

- Mi smo svjesni da je to privatni posjed, ali nas boli takav odnos, jer baš na mjestu gdje je napravljen deponij vjerojatno ima i ljudskih ostataka preminulih logoraša. Osim toga, nezadovoljni smo i održavanjem spomen-groblja, koje gotovo šest mjeseci nitko nije čistio preko zime, a groblje nije obnavljano 35 godina, pa na njemu ima i oštećenja, koja bi nužno trebalo popraviti.

Takvo stanje potvrđuje i prizor na samoj lokaciji, gdje ima djelomično oštećenih panoa, grobova, spomenika, izložbenih primjera i uništenih fotografija koje svjedoče o stradanju u logoru, što su ga osnovali talijanski fašisti 1942. godine. U njemu je za svega 14 mjeseci umrlo više od 4.500 logoraša od kojih se danas znaju imena samo 1.477 umrlih.

Gradonačelnica Raba **Rosanda Krsinić-Gušić** naglašava kako određeni

problemi postoje, koji se nastoje i rješavati u suradnji s Udrugom antifašista. Dodaje kako je problem s održavanjem i čišćenjem spomen-groblja dobrim dijelom nastao zbog užasnih vremenskih prilika i nastalih šteta na cijelom otoku, zbog čega je i posla puno više nego inače.

Inspekcije zakazale

- Građevni deponij je tamo proizvoljno, inicijativom poduzetnika i Grad nikad nije bio zadovoljan takvim rješenjem te smo zato u razgovorima s tim poduzetnikom oko opcije preseljenja u novu radnu zonu, čim ona bude uređena, a to se realno može očekivati za oko godinu i pol dana. On bi tada svu svoju djelatnost preselio u radnu zonu. Mi smo više puta upućivali dopise i građevnoj inspekciji, kao i inspekciji zaštite okoliša, ali nitko nije našao za shodno nešto učiniti. To je odlagalište građevnog otpada koje radi legalno s papirima, iako to nije u skladu s Prostornim planom – govori Krstinić-Gušić, koja se slaže sa stavom da bi artefakte, odnosno ostatke bivšeg logora trebalo u dogовору s konzervatorima bolje osigurati i čuvati, ali isto tako naglašava da u tom dijelu očekuje konkretne prijedloge Udruge antifašista, koje je i Grad Rab spreman podržati. Cilj je obostran, očuvati vrijednosti antifašizma i spomenike stradanja u Drugom svjetskom ratu.

I.B.

Plitvička jezera

•Obilježena 21. obljetnica »Krvavog Uskrsa« i pogibije prvog hrvatskog policajca Josipa Jovića

Oobilježavanje 21. obljetnice »Krvavog Uskrsa« i pogibije prvog hrvatskog policajca Josipa Jovića započelo je u hotelu »Jezero« gdje je promovirana monografija Jedinice za posebne namjene MUP-a RH »Rakitje«. O postrojbi koja je oslobođila NP Plitvička jezera od veće terorističke skupine odane tzv. Krajini, a čiji je predvodnik **Josip Jović** postao prva žrtva Domovinskog rata, govorili su povjesničari, političari i sudionici akcije.

Prije središnje komemoracije kod

PROTIV ČETNIČKIH IDEJA

spomen obilježja podignutom na mjestu pogibije Josipa Jovića, predsjednik RH **Ivo Josipović** sastao se s **Marijom Jović**, majkom Josipa Jovića i njezinom obitelji. Još jednom joj je izrazio sućut zbog gubitka sina i izrazio zahvalnost što je njezin sin imao sve vrline dostojevine mladog i hrabrog policajca i branitelja. Obitelj Jović prva je položila vjenac na mjesto gdje je pao njihov Josip.

Govoreći o trenutnoj situaciji **Josip Leko** i **Neven Mimica** osvrnuli su se na pokušaj revidiranja povijesti desničarskih snaga u Srbiji koji, kako je istaknuto, žele kroviti povijest i kao antifašiste prikazati četnike koji su 40-tih i 90-tih godina prošlog stoljeća izazvali ogromna

krvoprolića, stvarajući etnički čist prostor Velike Srbije.

Predsjednik RH Ivo Josipović u svojem govoru istaknuo vrijednosti Domovinskog rata i potrebu čuvanja tih veličina.

Danas imamo druge izazove kojima želimo svakom građaninu Hrvatske osigurati bolje životne uvjete i standard, da osiguramo prosperitet Hrvatske i sprječimo sve one koji bi željeli kotač povijesti vratiti unatrag. Kako se 90-tih bilo hrabro boriti protiv četničkih ideja, kao što je bilo hrabro i pravedno 40-tih godina, tako je to hrabro i danas. Pokušajima izmjena povijesnih činjenica moramo reći ne, kazao je predsjednik Josipović.

A.Z.

Produžen dvogodišnji mandat Predsjedništvu UABA

•Na čelu Udruge će i u iduće dvije godine biti Zdravko Pahor predsjednik, Milivoj Dretar tajnik, Milka Kučeković i Franjo Novak potpredsjednici i članovi Predsjedništva Gabrijel Nofta, Dragutin Pokos i Katica Sačer

Uludbreškoj gradskoj vijećnici krajem veljače održana je redovita izborna i izvještajna skupština Udruge antifašističkih boraca i antifašista Ludbreg. Prisutni članovi jednoglasno su prihvatali prijedlog da se dvogodišnji mandat dosadašnjem Predsjedništvu produži za još jedan, čime je ono dobilo najbolju potvrdu da je uspješno radilo i provodilo program.

Tako će na čelu Udruge i u iduće dvije godine biti predsjednik **Zdravko Pahor**, tajnik **Milivoj Dretar**, potpredsjednici **Milka Kučeković** i **Franjo Novak**, dok su ostali članovi **Gabrijel Nofta**, **Dragutin Pokos** i **Katica Sačer**.

Na čelu Nadzornog odbora je ostao **Petar Smolčić**. Skupština je prihvatile izmjene i dopune Statuta, plan rada i finansijski plan za 2012. U nadolazećem razdoblju planirano je ostvariti još više aktivnosti, posebno u zaštiti spomenika antifašističkoj narodnooslobodilačkoj borbi i žrtvama fašističkog terora, u promicanju lokalnih povijesnih događaja te jačanju suradnje s ostalim ludbreškim udrugama.

U cilju bolje promocije Udruge, planiraju se tradicionalne posjete Kalniku i povijesnim mjestima iz antifašističke borbe, druženja u Gabrinovcu, lipanski izleti na Vis, obilježavanje osnivanja Kalničkog partizanskog odreda te obnova spomenika Kalničkim partizanima.

Jedino nezadovoljstvo i kritika bila je usmjerena prema lokalnoj vlasti jer su u proračunu grada Ludbrega za ovu godinu predviđena umanjena sredstva za rad ove vrlo uspješne udruge.

M.D.

Zahvalnica Grada Katarini Brcković

Povodom Dana Grada Ludbrega koji se obilježava 19. ožujka dodijeljene su zahvalnice zaslužnim gradankama i građanima. Na prijedlog Predsjedništva UABA Ludbreg, Zahvalnicu za višegodišnje javno djelovanje dobila je **Katarina Brcković**, najstarija mještanka Globočeca. Teta Kata cijeli je svoj život posvetila svojoj višečlanoj obitelji, razvoju svog sela, brizi za tekovine NOB-a, održavanju spomenika, humanitarnom radu.

Rođena je 1921. u obitelji Blažić, sestra je na rodnog heroja **Antuna Blažića Šimuna**, a i sama je sudjelovala u NOB-u. Povjerenstvo je prihvatio tumačenje da Zahvalnica za vremešnu tetu Katu predstavlja ujedno priznanje i za obitelji Blažić i Brcković koje su dale neizmjeran doprinos NOB-u u ludbreškom kraju.

Zahvalnicu teti Kati je uručio gradonačelnik Ludbrega **Marijan Krobot**.

Pravednici među narodima obitelj Šmidlehner

Pravednik među narodima visoko je priznanje koje dodjeljuje Vrhovni sud Države Izrael svim ljudima koji su za vrijeme Drugog svjetskog rata spašavali Židove od progona. U svijetu ima nekoliko tisuća takvih slučajeva, a u Hrvatskoj 104. Novim Pravednicima proglašeni su 14. ožujka Drago i Dragica Šmidlehner iz Ludbrega, a Yossi Amrani, izraelski veleposlanik, svečano je uručio priznanje njihovim potomcima.

Šmidlehnerovi su 1942. udomili petogodišnjeg dječaka Dana Flecha (Shelef) iz Zagreba čiji su roditelji odvedeni u Jasenovac. Mali Dani živio je u Selniku kod Ludbrega sa svojim udomiteljima sve do 1946. kada su ga odveli rođaci. Dani je preživio rat, a iako su Selničari znali da se tu skriva Židov, nitko ih nije odao. Nakon što ga je ujak odveo iz Ludbrega, sa sestrom koja je isto spašena, emigrirao je u Izrael. Bilo je potrebno čak 43 godine da se vrati u Selnik vidjeti svoje spasitelje. No Drago je već odavnina umro, a Dragica je živjela u obližnjem Hrastovskom. Kratki susret prošao je pun emocija. Poslije je Dani Dragici slao pakete s odjećom i novcem sve do njene smrti.

Proglašenje Šmidlehnerovih za Pravednike bila je jedna od posljednjih Danijevih želja, a njegova sestra Dina je obećala to ispuniti. Uz pomoć Miriam Steiner Aviezer, članice Komisije za proglašenje Pravednika i ludbreškog povjesničara Milivoja Dretara to se i ostvarilo. Prema nekim najavama, ludbreški bi kraj mogao dobiti još nekoliko Pravednika čiji se slučajevi još obrađuju.

M. D.

Dragica i Dani prilikom susreta 1989. godine

♦Iako je fašizam pobijeden, nije iskorijenjen, rečeno je na javnoj tribini, a dr. Tvrto Jakovina je postavio pitanja koja su usmjerila tijek rasprave: što je fašizam danas, tko se tijekom Drugog svjetskog rata suprotstavio fašistima te zašto ono što se tada dogodilo nije bilo dovoljno?

U prostoru Srednje škole Hrvatski kralj Zvonimir, u organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka održana je 16. ožujka javna tribina o antifašizmu nekada i danas. Okupljenim srednjoškolcima u pratinji profesora, ali i ostalim sudionicima, najprije se obratio predsjednik UABA otoka Krka **Darko Fanuko**, koji je na početku istakao razloge održavanja ovakvog skupa, kazavši, pored ostalog, kako motivacija za njegovo organiziranje leži u neprepoznavanju uloge antifašizma danas, a da on postoji, svjedoći i njegovo udruženje koje danas broji 562 člana, u rasponu od osamnaest, pa sve do sto godina.

Iako je fašizam pobijeden, nije iskorijenjen, a odgovor na pitanje kako ga prepoznati, trebala bi iznjedriti upravo ova tribina, zaključuje Fanuko. Riječ je potom preuzeo **dr. sc. Tvrto Jakovina**, profesor Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Svoje izlaganje Jakovina je započeo pitanjima koja su usmjerila tijek rasprave: što je fašizam danas, tko se tijekom Drugog svjetskog rata suprotstavio fašistima, te zašto ono što se tada dogodilo nije bilo dovoljno? Naime, u politički osjetljivoj situaciji naš odnos prema antifašizmu nije bio posve jasan, što je na više razina sprječilo kretanje naprijed, tako da još i danas imamo značajnih problema s rasizmom, ekstremnim nacionalizmom, antisemitizmom, ograničavanjem sloboda, nedostatkom demokracije uopće, odnosno

Antifašizam nekad i danas

Akademik Petar Strčić, Darko Fanuko i dr. Tvrto Jakovina na tribini u Krku

onime što je u vrijeme nacističke Njemačke bilo dovedeno do svog vrhunca. Međutim to nije bio samo njemački problem, već i problem ostatka svijeta koji se u Drugom svjetskom ratu našao na suprotstavljenoj strani što nam svjedoče brojna iskustva, a o čemu je potrebno itekako razgovarati, naglašava Jakovina. Naime, naš poprilično emotivan odnos prema onome što se odigralo u Drugom svjetskom ratu leži u činjenici kako se nikada do tada u povijesti čovječanstva nije dogodilo ništa slično - nije stradalo toliko ljudi. To se iskustvo danas čini nemogućim, kao i situacija da Njemačka sredinom 20. stoljeća uđe u rat s ostatkom svijeta. Bio je to besmislen i apsurdan sukob u kojem Njemačka nije imala šanse, no netko je ipak donio kobnu odluku.

Uz definiranje antifašizma koji danas podrazumijeva brigu za slabije, ugrožene, one u manjini, Jakovina se napisljektu dotakao i situacije na našem prostoru,

zaključivši kako je jedini antifašistički pokret bio onaj koji je organiziran kao Narodnooslobodilačka borba.

U nastavku tribine akademik **Petar Strčić** govorio je o ulozi otočkog klera u periodu Narodnooslobodilačkog pokreta, istaknuvši kako su svećenstvo, odnosno Crkva u zapadnoj Hrvatskoj, pa tako i na području Istre i Hrvatskog primorja, bili gotovo posve antifašistički opredijeljeni. Uz to, posebno je naglasio kako se na otoku Krku digao prvi uspješan oružani antifašistički ustank u svjetskoj povijesti, i to kao reakcija na nasilje danuncijevaca. Naime, Gabriele D'Annuzio je 1919./20., došavši u Rijeku, proglašio svoju paravojnu kvarnersku državicu, prakticirajući pri tome one nasilne oblike koje su kasnije razvili najprije fašisti, a potom i nacisti.

Na samome kraju tribine o raspravljenim temama otvorena je kratka diskusija.

Igor Gržetić

ODRŽANI TREĆI DANI ANTIFAŠIZMA

♦Treći Dani antifašizma na Rabu započeli su satom povijesti za učenike završnih razreda u Srednjoj školi Markantuna de Dominisa i Osnovnoj školi Ivana Rabljanina

Satom povijesti za učenike završnih razreda u Srednjoj školi Markantuna de Dominisa i Osnovnoj školi Ivana Rabljanina započeli su ovogodišnji treći po redu Dani antifašizma na Rabu. Organizator Dana antifašizma Raba je Udruga antifašista Raba u suradnji s objema rapskim školama i Radio Rabom, a sat povijesti

učenicima je održao predsjednik Udruge **Ivo Barić** koji je professoru povijesti **Stevi Vučkoviću** uručio Zahvalnicu za doprinos radu Udruge.

U okviru Dana antifašizma, osim predavanja, antifašizmu su bile posvećene I emisije Radio Raba. Održane su komemoracije i posjeti obilježjima poginulih

i umrlih tijekom pružanja otpora i borbe protiv svih nasilnih i okupatorskih režima, od kojih su fašizam i nacizam u Drugom svjetskom ratu bili najgori.

Otok Rab tradicionalno je proslavio 12. travnja, Dan oslobođenja Raba od fašističkog okupatora.

AZ

POČAST POGINULIMA ZA SLOBODU

♦Ispred zajedničke grobnice poginulih partizana položeni vijenci i upriličen komemorativni skup

Ugrobnici ovoj mrtve ne traži, heroji žive i stoje na straži – poruka je književnika i prvorazgovornika **Jože Horvata** na zajedničkoj grobniči 152 poginula partizana – podsjeća na žrtve Oborovske bitke i skupo plaćenu slobodu.

U rano proljeće (29. ožujka) 1944. godine u posavskom kraju između rijeke Save i potoka Črnca, od sela Rugvica do Pečana, a poglavito u naselju Oborovo vodila se jedna od većih bitaka tijekom NOR-a. Kao spomen na tu bitku, u Oborovu je 31. ožujka ove godine održana komemorativna svečanost. Ispred zajedničke grobniči poginulih partizana i spomenika (rad kiparice **Vere Dajt - Kralj**, koja je također prisustvovala komemoraciji) položeni su vijenci i cvijeće (izaslanstvo SABA RH predvodio je **Vinko Šunjara**, član Predsjedništva). Skup su pozdravili **Ivan Remenar**, načelnik općine Rugvica i **Stjepan Novosel**, potpredsjednik Gradskog vijeća Dugo Selo. Među nazočnima zamijetili smo predstavnike tijela vlasti s ovog područja, političkih stranaka, brojne poklonike antifašizma i antifašističke borbe, među njima i poveći broj mladih. U kulturno-umjetničkom programu sudjelovala su društva »Posavec« iz Oborova i »Preporod« iz Dugog Sela.

Govoreći na skupu u ime Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, **Branko Čanković**, član Predsjedništva ZUABA Bjelovarsko-bilogorske županije, među inim je podsjetio kako je jedno malo selo, smješteno na lijevoj obali rijeke Save, udaljeno od Zagreba tridesetak kilometara, bilo 29. ožujka 1944. godine poprište kravate borbe, koju su vodili 2. moslavačka brigada i Posavski partizanski odred u okruženju s deseterostruko jačim neprijateljem: Nijemcima, ustašama, domobranima i Čerkezima. Rat se ne sastoji samo od dobivenih bitaka i uspjeha. Da bi se dobio i da bi se izvojevala konačna pobjeda nad neprijateljem, mora se iskusit

Komemoracija ispred spomenika poginulim partizanima u Oborovu

gorčinu poraza. Planira se često dobro i precizno, a u praksi ispadne loše. Zataji organizacija na terenu ili zakažu pojedinci. Tako se desilo i tada. Dogodilo se iznenadjenje. Jake neprijateljske formacije su napale partizanske jedinice i okružile ih. Ipak, neprijatelj nije ostvario planirani cilj: potpuno uništenje partizanskih jedinica u okruženju i zatiranje antifašističkog pokreta ovog područja. Nakon iscrpljujuće borbe, partizanske jedinice uspjele su probiti neprijateljski obrub i izvući se u Moslavini.

U nastavku izlaganja Čanković je izrazio nezadovoljstvo, jer se u posljednje vrijeme sustavno napada antifašizam i NOB bez kojih ne bi bilo suvremene Hrvatske, revidira se povijesna istina o antifašizmu kao trajnoj i slobodarskoj vrijednosti i opredjeljenju, čime se nanosi šteta interesima Republike Hrvatske na njenom putu u Europsku uniju. Napada se lik i djelo Josipa Broza Tita, Deklaracija o antifašizmu koju je donio

Sabor, pokušava se izjednačavati ustaški i narodnooslobodilački pokret, proziva se partizanske borce i bez dokaza optužuje za neistražene zločine, prijeteći njihovoj djeci i potomcima. »Nije nam jasno zašto se jedan dio hrvatskih branitelja svrstao na desnu političku opciju, štiteći tako zločine, umjesto da zaštite antifašistički pokret koji je izborio slobodnu Hrvatsku, kao i oni. Tako bi zaštitili čast i dostojanstvo svojih prethodnika i sebe«, kazao je Čanković, te dodao svoje osobno stajalište:

»Strahujem da će za mojega života podignuti optužnicu protiv mojega oca partizanskog rukovodioca, a volio bih da znam ima li među živima još neki od ustaša, da ja njih tužim za smrt svoja tri strica koje su ubili u Dotršćini i vješali u Dubravi. Ili, ne dao Bog, da mi tuže sina za nedokazane zločine kao hrvatskog branitelja. Ponosan sam na oca partizana i sina hrvatskog branitelja u Domovinskom ratu.«

B. M.

Njemačka potvrdila zabranu tiskanja izvadaka »Mein Kampf«

Prizivni sud u Muenchenu jučer je potvrdio zabranu tiskanja izvadaka knjige »Mein Kampf« Adolfa Hitlera, zabranivši britanskom izdavaču Peteru McGeeu objavu izvadaka iz kontroverznog djela u reviji »Zeitungzeugen« (novine-svjedoci), u kojoj se objavljuju izvaci iz nekadašnjih nacističkih novina,

popraćeni kritičkim komentarima. Sud je u presudi ocijenio da kritički komentari nisu dovoljni da bi se izdavač pozvao na »pravo citiranja« izvadaka.

Presednik suda Peter Guntz u objašnjenju presude rekao je da se izdavač »obilno okoristio« izvornikom, željevši tiskati 20-25 stranica koje bi se mogle či-

tati i same za sebe, zanemarujući stručne komentare. Pravo citiranja omogućuje citiranje izvadaka samo u cilju stvaranja novog djela. Objavljivanje autobiografije nacističkoga vođe, koji u knjizi nastaloj 1924. govori o svojoj ambiciji da osvoji velike teritorije istočne Europe u Njemačkoj je zabranjeno.

PRVIH STO GODINA JE NAJTEŽE...

♦ Dolaskom proljeća ušao je u 104. godinu života. Predratni ilegalac, partizanski prvoborac i danas je veliki zagovornik antifašističkih vrijednosti. I pored poodmakle dobi, vitalan je, »zdrave glave«, uspravan »kao momak«, nabijen pozitivnom energijom, spokojno provodi svoje umirovljeničke dane u skromnom stanu na zagrebačkoj Knežiji

Refren svojedobno popularnog hita Bi-jelog dugmeta: »Strašna je gnjavaža u životu doživjeti stotu«, za Tomu Mikulića nije baš vjerodostojna. On je, naime, s dolaskom proljeća, kako se to u narodu kaže »uzeo« 104. godinu! I to bez posebne gnjavaže. Ne samo da je doživio, već je i nadživio STOTU. Jest da je prvih sto godina života najteže, a kasnije...

Tomo Mikulić

Tomo je vi-talan veteran, »zdrave glave«, uspravan »kao momak«, nabijen pozitivnom energijom, spokojno provodi svoje umirovljeničke dane u skromnom stanu na zagrebačkoj Knežiji. Pokretan je, često »skokne« do kvartovskog dućana po kućne potrepštine, ode u šetnju, prati TV. Kći koja živi u Zagrebu redovito ga obilazi, skuha mu obroke koje Tomo kasnije »podgrijava«. Ima još dvije kćeri nastanjene izvan Zagreba. Supruga, također prvoborac, umrla je prije 17 godina. Kaže da je bogat čovjek: ima troje unučadi i šestero praučučadi. Obitelj mu je najvrijednija, a novac ponekad uzmanjka, ali i pored stanovite društvene i ekonomske krize – zadovoljan je. I vladajućom koalicijском vlašću, za njih je na izborima glasao.

Priznanje u prave ruke

Ovih su dana, dr. Vesna Čulinović-Konstantinović, bivša predsjednica SABA RH (danasa članica Predsjedništva) i Ratko Marićić, aktualni predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske posjetili Tomu Mikulića i uručili mu priznanje SABA RH »za izvanredne zasluge na njegovovanju, razvijanju i jačanju tradicija i tekovina antifašističke borbe naroda Hrvatske«.

Proveli smo više od sat vremena u ugodnom časkanju s domaćinom, slušali njegova kazivanja i sjećanja, poglavito iz ilegalnog i ratnog djelovanja koja su mu i danas urezana u sjećanje »kao da je bilo jučer«, nazdravili s domaćom šljivovicom

(Tomo kaže da je ranije rakiju koristio samo kao lijek, za masažu, a eto, danas »za dušu ispije i po jednu u gušu«).

-Žrtvujući sebe i svoju imovinu za pobjedu nad fašizmom, ljudi u mom rodnom kraju Kupčini, Pisarovini i na širem području Pokuplja odigrali su veliku ulogu u narodnooslobodilačkom pokretu i dali veliki prilog slobodi. Na njihovim poljima vodio se rat, njihova imovina bila je uništavana, ali njihov duh nije klonuo – prisjeća se Tomo.

Povratak ratnih zarobljenika

Nakon završetka prvoga svjetskog rata iz Sovjetskog Saveza vraćao se veliki broj zarobljenika koji su bili živi svjedoci velikog Oktobra. Među povratnicima bio je Tomin otac koji je suseljanima pričao o tim događajima.

-Moj je otac donio sa sobom bilje-

žnicu u kojoj je bio opisan njegov život u Sovjetskom Savezu. Vidio je carsku vlast, video je i novu sovjetsku vlast, osjetio je radost naroda nakon promjene vlasti i zadivljen kazivao nam o tome. U prvom svjetskom ratu bio je ranjen, plivao je Drinom i među rijetkim se spasio, jer je voda mnoge odnijela zaувijek.

-Imao sam nepunih 18 godina kad su me kao naprednog omladinca primili u komunističku organizaciju. Tada dobivam nadimak Gajdaš. Nisam svirao u gajde, već u tamburu. Da su me »krstili« ilegalnim imenom Tamburaš, svi bi znali da sam to ja – kaže Tomo. – Nakon jedne akcije (zbog vješanja crvenih zastava) nas dvadesetak omladinaca bilo je uhićeno. U zatvoru smo pjevali borbene pjesme. Uspjeli smo nekako provaliti vrata, izašli na ulicu i opet zapjevali, tako da je kotarski načelnik Šime Jagodić izgubio živce i naredio da »razbojниke puste odmah kući«. Još jedna naša akcija je potpuno uspjela. To je bio slet sokolaša u Kupčini. Mi smo organizirali mještane da ne aplaudiraju kada se bude klical »živio kralj!«. Svi su to prihvatali. Počast su dali samo aktivni sokolaši, koji su izvodili vježbe. Sudjelovalao sam i na prvomajskoj manifestaciji 1927. godine u Karlovcu zajedno s radnicima, većinom Ličanima, Bosancima i Slovencima.

Gajdaš je 1930. godine pozvan na odsluženje vojnog roka u Beograd, jer je regrutiran u brdsku artiljeriju kraljeve garde.

-U vrijeme već sam prilično aktivno djelovao kao mladi komunist u Donjoj Kupčini. Na putu do Beograda regrutima sam pričao o SSSR-u. U razgovoru je sudjelovao, slažući se sa mnom, Mato Živčić, iz Generalskog Stola, krojački radnik. Vojna komanda u koju smo došli u Topčideru saznala je za naša proturežimska stajališta, pa se pobrinula da nas se odmah riješi. Obojica smo prekomandirani u Skoplje u teški artiljerijski puk. Vojnici su nam dobacivali da smo k njima pristigli po kazni, jer se iz garde takvi vojnici šalju ovamo. Ovdje je vladala batina, kundak i najgrublje riječi. Preko 40 vojnika je u bolnici u Skoplju umrlo od batinanja, a mnogi su otpušteni kao invalidi od teških tjelesnih ozljeda.

S jeseni 1936. godine formirana je

ZAVIČAJNI MUZEJ

Dr. Vesna Čulinović-Konstantinović, bivša predsjednica, a sada članica Predsjedništva SABA RH, kao vrstan etnolog puno je surađivala s Tomom Mikulićem oko izgradnje i postavljanja Zavičajnog muzeja u njegovu rodnom mjestu Donjoj Kupčini, koji je svečano otvoren 1973. godine.

Tomo se osobno angažirao u pronalasku brojnih eksponata i kompletiraju postava i kao »majstor zlatnih ruku« (do skora je iz hobija rezbario – dnevna soba krcata je njegovim umjetničkim radovima) učinio je puno, ne štedeći sebe i svoje vrijeme. Na žalost, početkom devedesetih godina u ratnom vihoru muzejsko zdanje je oštećeno, izložbeni eksponati uništeni, a objekti zapušteni. Ipak, raduje saznanje da će se u dogledno vrijeme obnoviti ovo vrijedno spomeničko zdanje, bar tako je najavljen u Etnografskom muzeju Hrvatske.

Dr. sc. Vesna Čulinović Konstantinović, Tomo Mikulić i Ratko Maričić

partijska organizacija u Donjoj Kupčini, u kojoj su bili među inim i Tomo i njegov brat Franjo Mikulić. Vladislav Koren, obućarski radnik bio je sekretar organizacije, došao iz Zagreba s direktivama o osnutku i djelovanju organizacije komunista.

-Sjećam se da je ova organizacija formirana u vrtu Stjepana Grbinića, ispod njegovog šljivara. Sastanci su održavani u većini slučajeva u mojoj kući. Bio sam povjerenik za Donju Kupčinu. Kako nismo bili uvijek najpravilnije orientirani, to smo često izvodili i takve akcije koje nisu bile baš u skladu sa stavovima Partije. Rušili smo križeve na raskršćima, poslje čega su nas žandari uhvatili i vezane tjerali po selu.

Došla je 1941. godina. Tomo je bio na vojnoj vježbi u Zagrebu u teškom artiljerijskom puku. S obzirom na to da je bio u divizijskoj komisiji za primanje konja, krenuo je u Kustošiju radi zaprimanja konja koje su ljudi dovodili za potrebe vojske.

-Na putu su mi prišli žandari i rekli da je počeo rat u 6 sati ujutro. To su bile vijesti o početku rata. Kada je došao komandir diviziona, rekao sam mu što sam čuo od žandara, a on mi je odgovorio da to nije istina. Nakon neuspjelog pokušaja provale u vojni magacin i uimanja oružja, jer su neki iz naše grupe predviđeni za izvršenje te akcije odustali, morao sam odmah bježati. Sljedećeg dana sam se izvukao iz Zagreba tako što mi je jedan željeznički radnik dao svoje radno odijelo, svo zamazano uljem. Bez ikakvog zaustavljanja prošao sam preko Savskog mosta, išao pješke do Horvata, odatle u Kraljevac i potom stigao po kišovitoj noći kroz gustu šumu kući u Kupčinu.

-Nakon dolaska kod mene su se sakupili drugovi koji su sačinjavali partijsku ćeliju. Na tom sastanku dogovorili smo se o predstojećim zadacima,

te se prešlo na konkretne akcije – kaže Tomo.

Dvadeset devetog kolovoza 1941. godine formiran je Općinski narodnooslobodilački odbor u Donjoj Kupčini u koji je ušlo sedam drugova.

-Formiranje odbora izvršeno je u mojoj kući u prisutnosti svih ukućana. Na sjednici odbora doneseni su zaključci da se pristupi pripremanju naroda za ustank i da se formiraju odbori po selima. Zaključeno je da se sakuplja oružje i oprema za Narodnooslobodilačku vojsku, prikupi što više hrane, da se uspostavi veza s općinama Pisarovina, Pokupsko i Kupinec i da se u ove općine prenesu proglaši CK KPJ i drugi propagandni materijali.

Iz akcije u akciju

U nastavku kazivanja Tomo se prijećao uspješnih zadataka općinskih Narodnooslobodilačkih odbora, previranja i kolebanja tijekom 1941. godine, prvih ustaških zločina u susjednim pravoslavnim selima, ustaški orientiranom HSS, ustaškoj ofenzivi na Sjeničak, vlastitom djelovanju u osiguranju prelaska Kupe poveće skupine u partizane, akcije s vodom »Kljuka«, napada na Jastrebarsko i oslobođanja djece iz logora, zajedno s 4. kordunaškom brigadom, dolaska Lole Ribara, Marka Belinića i Ivana Krajačića u Kupčinsku šumu, na putu u Glavni štab Hrvatske, ofenzive na Žumberak, dolaska ilegalaca iz Zagreba, formiranja Turopoljsko-posavskog odreda, za čijeg je pomoćnika komesara postavljen.

Sredinom kolovoza 1944. godine odlukom OK KPH Pokuplje Gajdaš napušta Turopoljsko-posavski odred i odlazi na politički i partijski rad na terenu.

-Nisam bio time oduševljen, ali zadatak Partije bio je iznad svega. Bio sam na-

SUSRET S BRATOM

Početkom lipnja 1944. godine Tomo Mikulić nalazio se s Trećim bataljunom u Jamničkoj šumi. Osmatranjem terena primjećeno je da neka vojska ide prema Pisarovini. Saznalo se da je riječ o jedinici iz Slovenije koja ide u sastav Inženjerske brigade pri Vrhovnom štabu NOV.

-Dok sam razgovarao s drugovima, izašao je iz stroja partizan obučen u uniformu engleske vojske i smiješći se uputio k meni – prisjeća se Gajdaš. – Kad je vidio da na njega ne obraćam pažnju, partizan je došao do konja na kome sam sjedio, pružio mi ruku i rekao: »Zdravo druže!« Dok sam razmišljao gdje sam video taj lik i čuo taj glas, partizan me povukao za ruku i upitao: »Što me ne poznaš?« Istoga časa u mojoj svijesti oživio je lik i probudio se glas najmlađeg brata Dragutina, kojeg nitko u obitelji nije smatrao živim. Bio je skojevac, prevodio partizane preko rijeke Kupe na vezu s partizanima iz Korduna. Ustaše su ga uhapsile 1943. godine. Otjeran je u Italiju, gdje je stupio u vezu s partizanima Slovenije. Bio sam sretan zbog toga susreta. Sa svojom jedinicom prošao je put od Soče do Pisarovine. Činio mi se neishranjen, slab i iscrpljen. Uredio sam s komandrom i komesarom da ostane kod nas – u Turopoljskom partizanskom odredu.

vikao na borce. Rastao sam se s mnogim drugovima koje više nikada nisam sreo ni video. Mnogi od njih pali su u borbam za slobodu, a drugi su otišli na razne dužnosti u druge jedinice i krajeve, te se više nikada nećemo sresti niti znati jedan za drugoga. Došao sam na pdruče kotara Pisarovine i čekao raspored na dužnost radeći političko-partijske poslove. Ubroz sam raspoređen na dužnost političkog sekretara KK KPH Samobor...

... Rat je završio. U cijeloj zemlji narod slavi pobjedu. Tomo Mikulić Gajdaš iz oružane borbe uključio se u borbu za obnovu i izgradnju zemlje. Borac u ratu postao je aktivni i neumorni pregalac u miru.

Napustili smo našeg domaćina, zahvalivši na gostoprivstvu i strpljenju tijekom razgovora, te mu poželjeli dobro zdravlje, i još mnogo godina života.

B.M.

Istomišljenici i groteskna tolerancija

Za početak ove humoreske u našem Glasu pobrinuo se jedan drugi Glas. Riječ je o »Glasu koncila« koji sve više postaje humoristički, umjesto politički, jer je vjerski, izgleda, već odavno prestao biti.

Naime, glavni urednik toga lista Miklenić piše samo o politici. »Glas koncila« uz to tvrdi da »prenosi službene stavove Pape, Svetе Stolice, vodstva Crkve u Hrvata« te da s »vjerničkog stajališta« promatra sve važne događaje »osobito u svjetlu etike, kršćanskog morala i katoličkoga društvenog nauka«.

Ako je to baš tako onda je zanimljivo vidjeti što kaže o antifašistima, i poziva li se na Bibliju i Evanđelje. U prvom travanjskom broju ove godine to »katoličko vjersko glasilo« tvrdi da ima bilješku »s 3. sjednice Predsjedništva SABA RH od 15. rujna 2011.« i da je »preslika« te bilješke »u posjedu autora«.

Pozivajući se na taj tajanstveni dokument »autor« T.V. (ne stavljamo puno ime u naš Glas iz ekoloških razloga) kaže da »sadašnje antifašističko društvo«, po njemu »s istinskim antifašizmom i nema puno dodirnih točaka«. On piše, a »Glas koncila« objavljuje, da je antifašističko društvo danas »konglomerat tzv. narodnih heroja, detroniziranih komunističkih bogova, Titovih obožavatelja, poslijeratnih egzekutora, iskompleksiranih novinara i pionira malenih«, koje stalno upire prstom u »kleronacionaliste«.

I uz to zaključuje: »U uvjerenju kako još uvijek žive u vremenu kada se odlučivalo o ljudskim životima i sudbinama, njihovi sastanci pomalo groteskno sliče na »bal vampira« žednih krvi«.

Pitamo se kako baš toliko umilnih riječi, »etike« i »kršćanskog morala« može stati u samo jedan tekst? Tu »toleranciju« su mogli rasporediti malo po malo, u više brojeva, a ne odjednom toliko protolerirati.

No, Miklenić se i izravno, a ne samo preko drugog »autora«, javio opet politički i to o skupu nacističke internacionale u Zagrebu. Pa je tako tolerantno upozorio da je ministar policije »jednoj političkoj stranci« zabranio održavanje »mirnog javnog prosvjednog hoda« u kojem su trebali sudjelovati i »politički istomišljenici iz više zemalja Europske Unije«.

Dakle, fašističko okupljanje, iako,

ajde de, nije samo iz Hrvatske, nego i iz Europe, Miklenić naziva »političkim istomišljenicima«. Nije precizirao radi li se o njegovim istomišljenicima ili se odnosi na njih međusobno. Da li to što ih brani znači da isto i misli, teško je reći, jer, sudeći po pisanju i uređivanju, teško je zaključiti da Miklenić uopće misli.

Ali i biskup Košić se iskosio, pa je u svezi sa Saborskog odlukom o ukidanju pokroviteljstva nad komemoracijom na Bleiburgu kazao: »Sramotno je da se Sabor tako ponio jer je toliko godina bio pokrovitelj obilježavanja najveće tragedije u povijesti hrvatskog naroda«. To je »odnarođena vlast jer je narod pokrovitelj bleiburskog skupa«, kazao je Košić i dodaо da mu je celjski biskup rekao kako je »kod Celja otkrivena još veća jama od Hude jame«.

Rekao je Ljubo Česić Rojs – tko je jamio, jamio. Ali izgleda da pri tome nije mislio na biskupa Košića koji po svemu sudeći hoće otkrivati nove jame, ali i novu demokraciju, i to bez naroda. Jer ovu vlast koju je izabrao narod on naziva »odnarođenom«. No, da ne bi samo mi zaključivali, prenosimo ocjenu iz Slobodne Dalmacije koja piše: »Kao duhovni desničar Košić u fenomenu Bleiburg vidi dakle,isto što i pripadnici poražene ustaške ideologije«. To je, kako kaže list, »politika koja nema veze s činjenicama ni s Duhom svetim«.

Ajmo se mi zadržati na još jednoj saborskoj odluci. Predloženo je uklanjanje prava zastupnicima upravo na »ispravak krivog navoda«. Možda je to stvarno i u redu, jer koliko se tamo izreče krivih navoda nije ni moguće sve ispraviti. Samo da se poslije ne bi tražilo tko je kriv, odnosno tko su krivci. Zato je najbolje zabraniti ispravljanje. Tako da ostane sve što je krivo. U Saboru i Vladi. Nije još u raspravi ništa rečeno hoće li se moći ispravljati pravi navod. I to krivim navodom. A to se, inače, češće događalo, nego obrnuto. Zato će ojačati replika. Pa će onda moći replicirati jedni po drugima do mile volje, bez obzira da li govore krivo ili pravo. Jer kud bi mi stigli da sve krivo u društvu ispravljamo, pa tako i u Saboru.

Izgleda da se HHO opet probudio. Našao je čime će se baviti. Već kad ne štiti ljudska prava počet će se vrtiti u krug. Čelnik HHO-a Čičak Ivan i Zvo-

nimir objavio je priopćenje za javnu upotrebu, u kojem kaže da daje podršku Građanskoj inicijativi »Krug za trg« u organizaciji prosvjednog skupa kojem je cilj promjena imena trga. U tom priopćenju Ivo Ivan Zvonimir Banac Čičak podsjeća da je njihov Odbor, to jest HHO, uputio još 2. listopada 2011. Odboru za imenovanje ulica, trgova i gradova Skupštine grada Zagreba, inicijativu za preimenovanje Trga maršala Tita u Sveučilišni trg.

Međutim, predsjednik onog Odbora ovom Odboru nije još uvijek poslao odgovor. Pa onda Čičak i društvo kažu u priopćenju da to »svjedoči o sramotnom anticivilizacijskom ponašanju kako njega osobno tako i Odbora u cjelini te o njihovoj primitivnoj aroganciji«.

Na koji od dva Odbora u priopćenju se to odnosi ja se ne bi štel mešati, iako mi se malčice čini da je primjereno da se odnosi na baš ovaj, to jest Čičko – Bančev odbor.

I Zdravko Tomac nije dobio odgovor. Napisao je otvoreno pismo predsjedniku RH dr. Ivi Josipoviću i objavio u Hrvatskom listu. I odmah kuka: »Predsjednikov ured nije mi ni formalno odgovorio da je primio pismo. Kao što sam očekivao, pismo nije imalo odjeka u javnosti, bilo je prešućeno«. Uz ostalo Tomac je napisao: »Hvali se Josipović da je sin Titova partizana, ali se ne ispričava zbog komunističkih zločina«.

Bog zna što je Tomcu da tako piše, ili mu je savjest proradila zato što je i sam bio komunist. Tko zna što je i gdje uradio dok je bio komunist, kad traži da se netko ispriča na najvišoj državnoj razini. Ipak Josipović je prije toga rekao kako će napisati jednu komičnu operu u kojoj će glavni lik biti Tomac. I sad mu Tomac odgovara neka napiše, jer da će i on o Josipoviću napisati knjigu. Vjerljatno će i knjiga biti komična.

Nakon Komemoracije u Jasenovcu isti dan se oglasila Hrvatska čista stranka prava, ona ista koja je pozvala europske fašiste da se okupe u Zagrebu. Pod naslovom »Govor Sotone u Jasenovcu«, uz ostalo pitaju: »Zašto se prešućuje da je Jasenovac bio radni logor, da je imao bolnicu, uređeno groblje i škole za izučavanje raznih zanata?«

Doista, kad se ovako nešto napiše, i ne može biti od nikoga drugoga, nego od samog Sotone.

Nužno provesti Deklaraciju o antifašizmu

• Skupština UABA Poreštine traži obnovu kuće Joakima Rakovca

Čelništvo Udruge antifašističkih boraca i antifašista Poreštine na godišnjoj je skupštini zatražilo jači angažman države u očuvanju vrijednosti antifašizma, mira i jednakosti te priznanje statusa boraca i provedbu Deklaracije o antifašizmu. Traže i obnovu rodne kuće narodnog heroja **Jo-akima Rakovca** te uređenje njena postava, kao i uvođenje u škole objektivne povijesne istine o svim događanjima tijekom Drugog svjetskog rata.

- Spominjemo ono što se moglo učiniti da bi se otvorilo pitanje o statusu boraca NOB-a, tužbu protiv države ili Vlade Republike Hrvatske zbog diskriminacije koja se prema tim ljudima provodi na socijal-

nom planu. Osim što je na državnoj razini UABA po tom pitanju zauzeo negativan stav, uz obrazloženje »da sada nije trenutak za tužbu«, ništa se nije učinilo ni na nivou naše, županijske SABA-e. Ovo navodimo zato što su takve ocjene po našem mišljenju neprihvatljive, rekao je tajnik porečke UABA-e **Dani Levak**.

Izrazio je ogorčenje boraca što je sedam godina od donošenja Deklaracija ostala gotovo mrtvo slovo na papiru te istaknuo sramotan pristup antifašističkoj borbi u udžbenicima. Od Kukuriku koalicije očekuju konkretnе korake za antifašističke borce, koji su im prisrbili znatan broj glasova.

- Antifašizam je civilizacijska tekovina

Skupština UABA Poreštine traži obnovu kuće Joakima Rakovca

i kao takav se poštuje i priznaje u Evro-
pi i cijelom svijetu. Na ponosu i žrtvama
koje su antifašistički pokret i borba većine
hrvatskog naroda dali u Drugom svjetskom
ratu mi ulazimo u Evropu, a ne na krilima
ustaštva, kako tumače i zastupaju neki ve-
liki hrvatski rodoljubi, rekao je Levak.

Dodao je da se obilježavanjem Dana vojbi u Italiji one stalno podmeću barbarском - slavenskom narodu, a zaboravlja se na zločine koje su fašističko-nacističke snage učinile na području Istre.

Predsjednik UABA-e Božo Štifanić osvrnuo se na inicijativu preimenovanja saveza u Forum antifašista te izrazio sumnju u to je li preporučljivo mijenjati naziv nakon toliko godina, posebno danas kada je boraca sve manje. Štifanić je najavio izbornu skupštinu udruge sljedeće godine, na kojoj će izabrati, novo mlado vodstvo.

Tajnik Đani Levak na kraju sjednice podnnio je ostavku na sve funkcije kao član skupština državne i županijske SABA-e te tajnik porečke UABA-e i Odbora za Rušnjak. Kao razlog je naveo svoj neuspjeh u nastojanju da u tim tijelima budu prihvaćeni stavovi za koje se zalagao, kao i ono što se moglo učiniti u interesu digniteta i afirmaciji antifašizma u zemlji, a nije realizirano. Konkretno, na državnoj razini smeta mu oduzimanje stečenih prava borcima i odbijanje SABA-e da tuži državu, a na lokalnoj odnos prema spomen-domu narodnog heroja Joakima Rakovca. Na njegovo je mjesto izabran **Anton Fabac.**

Podberam

U SPOMEN NA AKCIJU GORTANOVACA

• Obilježena 83. obljetnica prve organizirane antifašističke diverzije u Istri

Bila je to 1929. godina. Vrijeme glasovanja za cijelu Pazinštinu. Pripadnici tajne antifašističke akcije Borba željeli su potaknuti stanovništvo na bojkot izbora – fašisti su već počeli trijumfirati očekujući veliku pobjedu na namještenim izborima. Skupina antifašista na čelu s **Vladimirom Gortanom** pucanjem u zrak htjela je zastrašiti ljudi i nagnati ih na povratak kućama.

Nastala je panika pa je nesretnim slučajem u metežu jedna osoba poginula, a jedna ranjena. Sudionici akcije su ubrzo uhićeni. **Vladimir Gortan** je osuđen na smrt strijeljanjem. Ostali pripadnici skupine, **Živko Gortan**, **Viktor Baćac**, te **Du-**

šan i Vjekoslav Ladavac, osuđeni su na 30 godina zatvora.

U povodu 83. obljetnice akcije gortanovaca, članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Pazin, predstavnici Grada Pazina i Mjesnog odbora Beram položili su cvijeće uz spomenik podignut na mjestu diverzije. Događaju je nazočio i **Franjo Baćac** iz Berma, sin sudionika akcije Viktora Baćca, te pazinski dogradonačelnik **Ivica Gržinić**.

- Akcija gortanovaca 24. ožujka 1929. godine najznačajnija je antifašistička diverzija na području Hrvatske, a tek nakon nje dolazi prvi sisački partizanski odred, kazao je predsjednik UABA Pazina **Miljenko Ben-**

čić, koji je ustvrdio da se zbog onih sklonih omalovažavanju i ljubomori umanjio njen značaj, pa je danas javnost ne percipira s važnošću koju zaslruje. »Da nije bilo gortanovaca ne bi bilo ni NOB u Istri, pa ni današnje Istre kakvu poznajemo. Svojim su hicima prvi nagovijestili rat fašizmu«, kazao je Benčić, dodavši da su se gortanovci naslanjali na tradiciju istarskih narodnjaka koji ni u kom slučaju nisu bili nacionalisti koji bi tražili »da se Talijane protjera, već samo da se izravnamo s njima«. Na tome je nastala povjesna specifičnost istarskog naroda, a to je suživot, zaključio je Miljenko Benčić.

NOVE KNJIGE

Maksimilian Mance NA RATNOM TRAGU 2. PRIMORSKO-GORANSKE UDARNE BRIGADE

Knjiga predstavljena je u riječkoj Gradskoj vijećnici.

Autor i sam borac 2. udarne brigade u knjizi iznosi činjenice o najtežim borbama koje je brigada vodila, najčešće s drugim partizanskim jedinicama. Njene borbene aktivnosti velebne su po obimu teritorija na kojem je borbeno djelovala, te po fizičkim

i psihičkim naporima koje je to iziskivalo: za mnoge borce ti su naporibili i kobni. Na borbenom putu 2. primorsko-goranske udarne brigade, formirane 26. studenog 1942. godine u Drežnici pod nazivom »14. primorsko-goranska NOU brigada Hrvatske«, bilo je bezbroj nepogoda i teškoća, a najviše u svladavanju gladi, marševskih napora, smrzavice i mečava, posebno za tek unovačene borce.

Mance u knjizi donosi imena palih boraca do kojih je bilo moguće doći iz brojnih izvora, jer, napominje, imena palih za slobodu zaslužuju biti zapisana i zadržana u sjećanjima. To je utoliko značajnije što neke skupine ljudi još uvjek uporno tvrde da su se borci NOP-a borili za nečije tuđe ciljeve, pa su se rušili i nagrdivali nacističkim i sličnim obilježjima, spomenici podignuti njima u čast. Dio protivnika antifašizma i narodnooslobodilačke borbe, ne želi shvatiti protiv kakvog smo se neprijatelja borili, i tko mu je i zašto služio u vlastitoj domovini – piše autor. Vrijedi podsjećati naše mlade naraštaje da smo se borili protiv stranih okupatora i domaćih kvislinga u vrlo teškim uvjetima. I to, u počecima rata, bez ičega, što je vojsci potrebno.

Predsjednik SABA PGŽ **Dinko Tarunut** napomenuo je kako je autor u nastojanju da čitateljima, a pogotovo mladima, što vjernije približi dio slavne antifašističke prošlosti, uložio izvanredan trud i upornost, što je vrijedno zahvale i

poštovanja. Izdavač **Franjo Butorac** kaže kako je najveća vrijednost knjige u tome što je istovremeno i životna i znanstveno dokumentirana iz svih rspoloživih izvora. Urednik knjige **Mario Dagostin** ističe kako bi mladi trebali čitati ovakva djela da upoznaju svu veličinu narodnooslobodilačke borbe koja je donijela slobodu ovom narodu, a recenzent akademik **Petar Strčić** dodaje da se značaj knjige ogleda u tome što je autor vjerno prikazao, ne samo vojnu komponentu borbi za slobodu, već je dao širi društveni i politički pogled na ta slavna zbivanja.

- U opisu događanja i djelovanja pojedinih ličnosti pridržavao sam se nužnih znanstvenih i stručnih kriterija, koristeći literaturu i sve dostupne izvore, podsjeća autor. Podloga svemu su moja iskustva i sjećanja iz najtežih borbi u kojima sam sudjelovao kao borac i starješina. Cilj mi je, prije svega, prikazati najteže borbe, istinito opisati događaje, poteškoće, hrabrost, odanost i žrtve boraca i starješina. Jednako tako želio sam prikazati i dokumentirati primjere neprijateljske svireposti i bezdušnosti, osobito prema ranjenicima i opljačkanom stanovništvu.

Autor je kapetan bojnog broda u mirovini. Bio je profesor na Vojno-pomorskoj akademiji. Objavio je više stručnih radova, članaka i rasprava, pisac triju udžbenika i programiranih projekata iz vojne andragogije.

B. M.

Slavko Matić MLADOST BUKOVICE - ZA SLOBODU

Član Predsjedništva SABA RH Slavko Matić autor je još jedne vrijedne publikacije. Riječ je o knjizi »Mladost Bukovice – za slobodu« (izdavači SABA RH i ZUABA Šibensko-kninske županije). U rukopisu su obuhvaćena imena boraca i žrtava fašističkog terora iz naselja Bukovice, koji su poginuli odnosno ubijeni u Narodnooslobodilačkom ratu. Njihova imena bila su na spomeniku u Kistanjama 1971. godine. Svrha je ovog rada da se imena poginulih boraca i žrtava fašisti-

čkog terora na području Bukovice nađu na jednom mjestu.

Autor podsjeća da je u NOB Dalmacija dala 111.677 boraca. Od toga je poginulo oko 18.000, a oko 15.000 žrtve su fašističkog terora. Šibensko-kninska županija dala je oko 32.000 boraca. Poginulo je oko 7.700, od toga oko 5.000 boraca, a oko 2.700 žrtve su fašističkog terora. Kotar Benkovac imao je oko 1.300 poginulih, od toga 761 borac i 543 žrtve fašističkog terora. Kotar Knin imao je oko 2.132 poginulih, od toga 1.076 boraca, a 1.056 žrtve su fašističkog terora.

Bukovica obuhvaća uglavnom kotar Benkovac i kotar Knin, te Skradinski kraj, kao dio kotara Šibenik. Poimenično je utvrđeno u ovom radu da su naselja Bukovice imala 2.208 poginulih, od toga 1.347 boraca, a 861 žrtve su fašističkog terora.

Krajem 1946. godine, nakon rasformiranja kotara Kistanje, donešena je odluka da se iz dijela likvidacione mase novca izgradi spomenik poginulim borcima i žrtvama fašističkog terora u Kistanjama. Spomenik je otvoren 10. srpnja 1947. godine. Općine Benkovac, Knin, Obrovac i Šibenik odlučile su 1971. godine da se spomenik

palim borcima i žrtvama fašističkog terora u Kistanjama dogradi i izgradi Spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora Bukovice. Spomenik je otvoren 14. studenog 1971. godine. Spomenik je devastiran, a spomen-ploča s imenima poginulih minirana i srušena 1998. godine.

U drugom dijelu knjige tiskani su tekstovi objavljeni u Zborniku za historiju radničkog pokreta Dalmacije (Split, 1978.). Obradena je tematika Narodnooslobodilačkog odreda za sjevernu Dalmaciju; dolazak proleterskih i udarnih brigada s vrhovnim komandantom Titom na čelu (formiranje prvih dalmatinskih brigada, narodni ustank i formiranje novih partizanskih jedinica u proljeće 1943. godine); opći narodni ustank (formiranje divizija).

Na kraju knjige, autor objavljuje pojedinačno imena s kratkom biografijom narodnih heroja – boraca Dalmacije i jedinica 8. korpusa. Posebno navodi da su Ordenom narodnog heroja odlikovane Prva dalmatinska proleterska NOU brigada, Druga dalmatinska proleterska NOU brigada i Treća dalmatinska NOU brigada.

B. M.

ROVINJ

Na gradskom groblju Laste u Rovinju održana je komemoracija za branitelje Domovinskog rata **Darka Rušanca**. Minutom šutnje i polaganjem vijenca počast su mu odali predstavnici Grada, Saveza antifašističkih boraca i antifašista Rovinj, Policijske postaje Rovinj, Koordinacije udruga proizašlih iz Domovinskog rata te rodbina i prijatelji.

Rušanac se na osobni zahtjev priključio obrani Republike Hrvatske kroz odred Hrvatskih obrambenih snaga početkom 1992. godine, a koji je bio u sastavu 109. brigade, 6. bataljuna Hrvatske vojske. Postrojba je bila smještena u Vinkovcima i pokrivala je ratno područje istočne Slavonije.

Rušanac je poginuo u 22. godini života u eksploziji u prostorijama Doma omladine u Vinkovcima gdje je bilo smješteno zapovjedništvo postrojbe kada je bio na dužnosti osiguranja zapovjedništva. Rušancu je posmrtno dodijeljen čin Časničkog namjesnika i odlikovan je Ordenom Zrinskog i Frankopana.

H.M.

XXX

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Rovinjštine obilježila je Dan žena komemoracijom pred spomen-pločom **Francesci Bodij**, nastradaloj u tršćanskom logoru San Saba. Tom je prigodom predsjednik udruge **Drago Pulić** rekao da je Francesca potekla iz siromašne obitelji, radila kao krojačica i cijeli svoj život posvetila radničkom pokretu. Nakon kapitulacije Italije s **Pinom Budicinom** radila je na organizaciji prvi partizanskih jedinica pa je na Mon Paradižu uskoro osnovana prva partizanska četa, iz koje je nastao talijanski bataljun. Bila je članica Kotarskog komiteta KPJ i predsjednica Antifašističkog fronta žena za Rovinj. Krajem kolovoza 1944. uhićena je kod Bala i odvedena u tršćanski logor gdje je u 31. godini života spaljena u krematoriju.

P.A.

XXX

Komemoracija za **Pietra Ivu**, prvu žrtvu fašističkog terora u Rovinju, održana je na dan pogibije. Uz polaganje vijenca na spomen-ploču zgrade na Trgu na mostu, gdje je stradao, predsjednik Udruge antifašističkih boraca antifašista **Drago Pulić** podsjetio je na vrijeme i okolnosti tog događaja.

P.A.

UČKA

Obljetnica obnavljanja istarske brigade »Vladimir Gortan« i održavanje I. oblasne konferencije Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Hrvatske za Rijeku i Istru - događaja koji se prije 68 godina odigralo na padinama ispred »Iniong odmarališta« - jučer je proslavljen na istom mjestu, uz sudjelovanje više od stotinu predstavnika antifašističkih udruga iz istarske i primorsko-goranske županije. Uz predstavnike vodstva udruga, sjećanja na te događaje u svojim su govorima evocirali i njihovi sudionici.

D.Ž.

SVETIČKO HRAŠĆE

Predstavnici udruga antifašista Karlovca, Ozlja i Duge Rese obilježili 68. obljetnicu formiranja Karlovačke udarne brigade u Svetičkom Hrašću kod Ozlja.

Ova je brigada formirana prema naredbi Štaba 4. korpusa NOVJ, od 27. veljače 1944., a prvi put se postrojila ujutro, 5. ožujka, usred sela Hrašće ispred kuće i trgovine mješovitom robom Ivana Latina. Na dan formiranja brigada je imala 640 boraca. 25 studenog brigada je imala 1.211 boraca. Do kraja rata brigada je imala 337 poginulih, 442 ranjena, 18 umrlih od bolesti te 107 nestalih od čega 30 zarobljenih. Za svog postojanja brigada je iz stroja izbacila 1.739 neprijateljskih vojnika od čega 722 poginulih, 457 ranjenih, a 560 zarobljenih.

K.B.

KUMROVEC

Predsjednik Sabora Boris Šprem u Kumrovcu je otvorio izložbu »Preživjeli rat« mladog autora dr. sc. povijesnih znanosti **Filipa Škiljana**. Dva su povoda: 120. obljetnica rođenja Josipa Broza Tita i 70. obljetnica antifašističkog ustanka u Zagorju. Izložba preko predmeta, plakata i fotografija prikazuje svakodnevni život u Hrvatskom zagorju tijekom 2. svjetskog rata. Autor je krenuo u potragu za kazivačima koji su bili spremni pričati o tim

događajima. Razgovarao je s 50-tak osobama, a ženski su iskazi bili vjerodostojniji od muških, često opterećenih političkim opredjeljenjima, kaže Škiljan.

N.V.

PAZIN

Delegacija pazinske Udruge antifašističkih boraca i antifašista te Grada Pazina položila je vijenac na spomenik u Parku narodnog ustanka u znak sjećanja na 68. obljetnicu masovnih vješanja partizana i građana u proljeće 1944. godine

Najveće smaknuće dogodilo se u današnjem parku narodnog ustanka gdje je na Veliki petak (prema stoljetnom kalendaru radi se o 7. travnju) i na sam Vazam okupator objesio trinaestero pazinskih antifašista. Od 5. ožujka do 12. svibnja obješeno je na različitim gradskim lokacijama: od željezničke postaje, Ulice Kolodvorski prilaz, na Štrajngi, kod Kaštela, ukupno dvadesetak partizana i građana.

A.D.

NOVIGRAD

Novigradskoj heroini iz Narodnooslobodilačkog rata **Irmi Benčić**, njezinom ocu **Antonu** i suboru **Antonu Ružiću**, koje su njemački vojnici mučki ubili krajem 1945. godine odana je počast minutom šutnje i polaganjem vijenca uz njenu bistu u gradskom parku.

Vijenac su položili novigradski gradonačelnik **Anteo Milos**, njegova zamjenica **Sonja Šikanić** i predsjednik novigradske podružnice UABA Bujštine **Anton Šverko**, u prisustvu člana predsjedništva SABA Istarske županije **Božidara Cakovića** i predsjednika UABA Bujštine, učenika dviju novigradskih osnovnih škola te nekolicine Novigradana.

Šverko se osvrnuo na povijesna zbirvanja u vrijeme pogibije mlađe Irme, a napomenuo je i da članovi obitelji heroja s ovog područja traže vraćanje njihovih imena gradskim ulicama, kao i da bi trebalo provesti u djelo izjednačavanje statusa boraca iz Narodnooslobodilačke borbe s onim hrvatskih branitelja.

Održan je kulturno-umjetnički program učenika Osnovne škole Rivarela i Ženskog zbora Lavanda iz Novigrada.

Na dan pogibije Irme i njenih drugova, 28. veljače, delegacija Grada Novigrada i novigradske podružnice UABA Bujštine te predstavnici UABA Labina položili su vijenac na spomenik kojim je obilježeno mjesto njihova stradanja u obližnjoj Bužiniji.

F.K.

IN MEMORIAM

NEVENKA BOŠNJAK 1929.-2012.

Kao omladinka sudjelovala je u jedinicama Narodnooslobodilačke vojske. Nakon oslobođenja zemlje bila je, među ostalim i društveno angažirana.

Bila je aktivna članica u Udrizi antifašističkih boraca i antifašista u Osijeku.

UGLJEŠA SAVIĆ 1928.-2012.

Rođen u mjestu Crkvice (Crna Gora). Kao omladinac aktivno je surađivao u NOP, više puta hvatan i držan kao talac u zatvoru. Izlaskom iz zatvora pristupa 4. krajiskoj brigadi. S tom jedinicom sudjeluje u borbama za oslobođenje Šumadije, Beograda, proboju Srijemskog fronta, završnim operacijama u Hrvatskoj i Sloveniji.

Nakon oslobođenja zemlje završava Pomorsku akademiju. Sudjelovao je i na brojnim radnim akcijama. Službovaо je u „Jugoliniji“ sve do umirovljenja 1989. godine. Dobitnik je brojnih odličja i priznanja. Bio je aktivan u radu Crvenog križa, istakavši se, među ostalim u organiziranju prikupljanja odjeće i obuće za Hrvatsku vojsku u Domovinskom ratu. Bio je aktivan u radu Udruge antifašističkih boraca i antifašista u Rijeci.

MATO POLJAK 1928.-2012.

Rođen u Prekrvrušju (Zagrebačka županija). Sudionik je Narodnooslobodilačkog rata od ljeta 1943. godine. Bio je borac Zagrebačkog partizanskog odreda, kasnije u grupi diverzantskih odreda, te u TT puku za vezu.

Poslije oslobođenja zemlje aktivan je u društveno-političkom životu, a kasnije i kao član Udruge antifašističkih boraca i antifašista ogrank Sesvete. Za zasluge u ratu i miru odlikovan je s više odličja.

RUŽENKA ĆIRIĆ 1924.-2012.

Od prvih dana NOB aktivna je u USA-OH, kao članica OO USAOH Suhopolje. Prikupljala je hranu, odjeću i druge potrepštine za partizanske bolnice, a i sama je šila odjeću za borce NOV, od platna, sačuvanog od iseljenih srpskih obitelji. Zbog toga su je njemačke obavještajne službe uhitile, a kasnije i pustile.

Bila je vrlo aktivna u radu Sekcije 6. korpusa pri SABA RH.

ANTUN MAGIĆ 1924.-2012.

Rođen u selu Brodski Drenovci u Slavoniji, u najranijoj mladosti priključio se narodnooslobodilačkom pokretu. Kao pripadnik 25. brodske brigade borio se u Hrvatskoj, Bosni i Srbiji, a sa svojom 28. slavonskom divizijom sudjelovao je i u oslobođenju Beograda i završnim operacijama za oslobođenje zemlje.

Kao prekaljeni ratnik i istaknuti

vojni rukovodilac ostao je nakon rata u vojnoj službi. U međuvremenu je završio vojnu akademiju i napredovao do čina pukovnika. Po umirovljenju 1980. godine aktivno se uključio u rad Saveza udruženja boraca NOR-a.

Krasila ga je visoka društvena odgovornost, smisao za organizaciju, moralnost i dosljednost u realizaciji planiranih zadataka. Kao takav, dao je izuzetno značajan doprinos svim aktivnostima naše boračke organizacije

Bio je član Predsjedništva SABA RH i rukovodilac Sekcije za njegovanje tradicija 6. slavonskog korpusa, nosilac brojnih programa i svečanih manifestacija, a zajedno sa svojim suradnicima aktivirao je naše udruge po Slavoniji, formirao nove, čime je izravno dokazivao svoju antifašističku opredijelenost.

Imao je istačan osjećaj za progresivno, demokratsko, humano i ljudsko, za ono što čini bolje i pravednije društvo i što stvara slobodnog i sretnijeg čovjeka.

Tim idealima iz svoje rane mladosti, ostao je vjeran do kraja života.

Za rezultate postignute u ratu i miru više puta je odlikovan i nositelj je brojnih priznanja. Među ostalim, Ordenom reda Stjepana Radića odlikovao ga je Predsjednik RH prije tri godine za doprinos širenju antifašističkih vrijednosti.

MILUTIN JOVANOVIĆ 1926.-2012.

Rođen u Kutovi (Orahovica). Narodnooslobodilačkom pokretu pristupio je 1942. godine, a od početka 1943. godine bio je borac 18. udarne brigade.

Nakon oslobođenja zemlje radio je u više privrednih organizacija. U međuvremenu je završio postdiplomski studij na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Nositelj je brojnih odličja i priznanja za zasluge u ratu i miru. Aktivno je djelovao u zagrebačkim udružugama antifašističkih boraca i antifašista i u Savezu ratnih i vojnih invalida, čiji je bio i potpredsjednik.

MIRKO INĐIĆ 1931.-2012.

Rođen u Srefilijama (Bosanska Dubica). Bio je zajedno s roditeljima interniran u

logor Jasenovac. U ljetu 1942. godine preko Crvenog križa odlazi u Slavoniju, gdje je bio sve do oslobođenja zemlje.

Kada se već pomirio da više nema nikoga od obitelji, pronalazi ga sestra i odvodi u rodni Čepin. Završio je kovački zanat, a u Osijeku i Srednju tehničku školu. Bio je aktivan u Udrizi antifašističkih boraca i antifašista Osijeka.

ANDRIJA MRMAK 1925.-2012.

Rođen u Goricama (Nova Gradiška). Bio je sudionik NOR-a od 1944. godine. Nakon demobilizacije (1947. godine) radio je u državnoj službi, a u međuvremenu je diplomirao na Pravnom fakultetu u Zagrebu.

Poslije umirovljenja angažirao se u radu kao član Sekcije 6. slavonskog korpusa pri SABA RH. Za zasluge u ratu i miru dobio je više odličja i priznanja.

Dodijeljene nagrade 49. Goranova proljeća **Goranov vijenac pjesniku Stjepanu Gulinu**

♦Na tradicionalnoj središnjoj priredbi 49. Goranova proljeća održanoj 21. ožujka ove godine u Lukovdolu, šibenskom pjesniku Stjepanu Gulinu dodijeljena je najznačajnija hrvatska pjesnička nagrada »Goranov vijenac«, dok je »Goran za mlade pjesnike« pripao Vinkovčaninu Davoru Ivankovcu

od 1971. za cijelokupni pjesnički opus i književna dostignuća pjesnicima koji na iznimani način obogaćuju korpus hrvatskog pjesništva. Njegovi su dobitnici vodeći hrvatski pjesnici, a prošle je godine dodijeljen *Delimiru Rešickom*.

Nagradu Goran za mlade pjesnike dobiva prvoizabrani na godišnjem natječaju za pjesnike do 30 godina starosti koji još nisu objavili knjigu poezije. Ta je nagrada ove godine pripala Davoru Ivankovcu (1984.) za pjesnički rukopis »Freud na Facebooku«, odabran među 74 pristigla rukopisa.

»Upečatljitiv spoj liričnosti i cinizma«, Ivankovićev rukopis odlikuje se »beskompromisnom žestinom« i »potrebnom sugestivnošću pjesničkoga jezika«, ističe se u obrazloženju prosudbene komisije u sastavu *Andrijana Škunca, Slađan Lipovec i Branislav Oblučar*. Nagrada se dodjeljuje od 1977., a dobitnik se nagrađuje tiskanjem prve knjige pjesama.

»Jako sam ponosan na ovu nagradu jer riječ je o najduotrajnijoj i najuglednijoj nagradi u Hrvatskoj za poeziju koja ne samo da otvara vrata književnog svijeta već predstavlja i snažan vjetar u leđa i zaista mi puno znači«, kazao je Ivankovac na dodjeli.

Dodijeljene su i nagrade učenicima osnovnih i srednjih škola za najbolje literarne rade u protekljoj godini koje su ove godine doatile osnovnoškolke *Mateja Magdić* iz Ougulina, *Lana Sušec* iz Petrinje i *Ivana Mance* iz Broda Moravice, te srednjoškolke *Ana Smajo* iz Sesveta, *Mateja Tutiš* iz Vinkovaca i *Ivana Birošević* iz Zagreba.

Nakon pjesničkih čitanja na Učiteljskom fakultetu Studentskog kampusa u Rijeci zaokružilo ga je završno pjesničko čitanje isti dan u Studentskom centru u Zagrebu.

U programu je nastupio Folklorni ansambl »Ivan Goran Kovačić« iz Zagreba, a Goranove stihove govorila je *Petra Medved*. Cvijeće na spomen-obilježje Ivanu Goranu Kovačiću postavila je i delegacija društva Goranin iz Zagreba. Sljedeće godine Goranovo proljeće slavi pola stoljeća postojanja.

Na prvi dan proljeća, kada je i rođendan hrvatskog pjesnika i antifašističkog borca *Ivana Gorana Kovačića*, u njegovom rodnom Lukovdolu dodijeljene su nagrade najveće pjesničke manifestacije u Republici Hrvatskoj - 49. Goranova proljeća. Time je u Hrvatskoj obilježen i 21. ožujak - Svjetski dan poezije kojeg je utemeljio UNESCO 1999. godine.

Ovogodišnji laureat Stjepan Gulin (1943.) dosad je objavio desetak zbirk poezije, među kojima se ističu »Kovine«, »Istovjetne pjesme« te najnovija »Smokve od soli«. U obrazloženju nagrade žiri u kojem su bili *Miroslav Mičanović, Olja Savičević-Ivančević, Dorta Jagić, Nikola Petković i Marko Pogačar* posebno se osvrnuo na »nesvakidašnje jaku snagu Gulinove kritike izvan literarne zbilje«.

Gulin zbog bolesti nije mogao naznačiti dodjeli pa mu je nagrada uručena naknadno.

Goranov vijenac, rad kipara *Vojina Bakića*, dodjeljuje se

Manifestaciji su naznačili brojni pjesnici iz zemlje i inozemstva među kojima predstavnici ovogodišnje zemlje gosta Rumunjske *Gabrijel Dalis Andrei Dosa, V. Leac i Claudia Komartin*. Uz njih su na »Goranovom proljeću« sudjelovali i *Katalin Ladik* iz Mađarske, *Aleš Debeljak* iz Slovenije, *Gokcenur C.* iz Turske, *Marian Čakarević* iz Srbije, te *Lukasz Szopa* iz Poljske.

Nagrade dodjeljuje studentsko Kulturno umjetničko društvo Ivan Goran Kovačić radi očuvanja uspomene na toga pjesnika, poticanja suvremenog pjesničkog izričaja te njegovanja pisane riječi.

Ovogodišnje Goranovo proljeće neslužbeno je počelo nastupom jazz skupine *Ivan Kapet* trio i čitanjima pjesnika u zagrebačkom prolazu Oktogon, a program je nastavljen u riječkom klubu Palach manifestacijom Pjesnici u klubu.

Spomenik palim borcima u Bolmanu, snimio B. Zarić